

Regeringens proposition

1989/90: 78

om reformerat presstöd

Prop.
1989/90: 78

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 22 mars 1990.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Bengt Göransson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa förändringar av det direkta presstödet. Systemet renodlas till att omfatta tre stödformer: driftsstöd, utvecklingsstöd och distributionsstöd. Stödreglerna förenklas och antalet avsteg från huvudreglerna blir färre. Kostnaderna för presstödet beräknas för budgetåret 1990/91 uppgå till ca 550 milj. kr., vilket är ca 50 milj. kr. mer än vad som anvisats för innevarande budgetår.

Nuvarande dagstidningsdefinition bibehålls oförändrad. Vidare bör en tidning som skall vara berättigad till driftsstöd ha en andel eget redaktionellt material som överstiger 55 % av det totala redaktionella materialet.

Driftsstödet bör för hög- och medelfrekventa dagstidningar (3–7 nummer per vecka) vara upplagebaserat. För lågfrekventa tidningar (1–2 nummer per vecka) lämnas schablonbelopp. I förhållande till dagstidningskommitténs förslag höjs bidragssatser och maximibelopp inom driftsstödet med ca 10 % för såväl högfrekventa storstadstidningar som för lågfrekventa tidningar. För övriga högfrekventa och för samtliga medelfrekventa tidningar höjs nivåerna med ca 16 %. Kostnaderna för driftsstödet beräknas för nästkommande budgetår sammanlagt uppgå till ca 435 milj. kr., vilket är ca 25 milj. kr. eller drygt 6 % mer än vad som anvisats för motsvarande anslag i innevarande års budget.

Ett nytt utvecklingsstöd införs för att stimulera strukturrationaliseringar. I stödformen ingår stöd till förpressinvesteringar, stöd till och kreditgarantier avseende investeringar i gemensamma tryckerianläggningar, stöd till samverkan genom legotryckning samt stöd till övriga investeringar. En

engångsinsats görs för utbildning i tidningsledning. Kostnaderna för budgetåret 1990/91 beräknas till sammanlagt ca 35 milj. kr.

Prop. 1989/90: 78

Distributionsstödet fördelas efter en fyrgradig skala och höjs med ca 20 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetårs anslag. Kostnaderna för budgetåret 1990/91 beräknas uppgå till sammanlagt ca 80 milj. kr.

Förslagen överensstämmer i huvudsak med vad dagstidningskommittén förordat. De bör träda i kraft den 1 juli 1990.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 mars 1990

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Engström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Freivalds, Lööw, Persson, Molin, Sahlin, Larsson, Åsbrink

Föredragande: statsrådet Göransson

Proposition om reformerat presstöd

1 Inledning

Dagstidningskommittén (U 1985:11) har genomfört en översyn av det statliga stödet till dagspressen. Kommittén har haft en parlamentarisk sammansättning. Direktiven för utredningsarbetet (dir. 1985:52) fastställdes den 7 november 1985 och kommittén lämnade den 9 december 1988 sitt betänkande (SOU 1988:48) *Reformerat presstöd*. Kommitténs sammanfattning av betänkandet återfinns som *bilaga 1*.

Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissinstansernas synpunkter görs i *bilaga 2*.

Skrivelser har även inkommit från Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU) och Dalarnas Tidningar AB.

Kommittén har i sitt betänkande utförligt behandlat framväxten av indirekta och direkta statliga stödformer för dagspressen. Vidare finns en redogörelse för det nuvarande systemets utformning och de bakomliggande motiven varför jag inte här går in på detta.

En redovisning av grunderna för presstödet återfinns i betänkandet på s. 21–26. En genomgång av de nuvarande stödformerna görs på s. 26–31.

I det följande kommer jag främst att behandla de punkter inom det direkta stödet till dagspressen där jag avser att föreslå förändringar. Dessa förslag gäller främst de nuvarande stödformerna Produktionsbidrag, Utvecklingsbidrag, Stöd till samverkan inom produktion, annonsförsäljning och större branschprojekt (samverkansbidrag) och möjligheten till lån ur Pressens lånefond. För stödformen Samdistributionsrabatt innebär ändringsförslagen främst en ändring av namnet till Distributionsstöd och en höjning av stödet.

Mina förslag ansluter i huvudsak till vad kommittén förordat.

Sammantaget innebär förslagen att stödet till dagspressen för budgetåret 1990/91 totalt beräknas uppgå till nära 550 milj. kr., vilket är en ökning med ca 50 milj. kr. i förhållande till vad som anvisats för innevarande budgetår.

2.1 Mångfald och konkurrens

Vi har en lång tryckfrihetstradition i Sverige att vara stolta över. Dagstidningarna har där spelat – och spelar alltjämt – en betydelsefull roll. Tidningarna är viktiga för den fria och obundna nyhetsförmedlingen och opinionsbildningen. Genom att tidningarna informerar om och kommenterar vad som sker i samhället, genom att de granskar makthavare både inom den offentliga och den privata sektorn samt genom att de främjar kommunikation inom och mellan politiska, fackliga och andra ideella grupper, förstärks och fördjupas demokratin. Dagstidningsutgivning och journalistisk verksamhet har format en fruktbar struktur där bl. a. traditioner, publicistiska värden och demokratisk grundsyn är några av många kännetecken. Dagspressen spelar också en viktig roll i kulturlivet.

Ett tecken på att medborgarna värderar dagstidningarna högt är den – i ett internationellt perspektiv – stora andelen hushåll i Sverige som prenumererar på dagstidningar.

Dagspressen fyller även andra syften än dem jag nämnt nu, men det är pressens roll i fråga om information, kommentarer, granskning samt kommunikation mellan olika grupper – kort sagt dagstidningarnas roll för demokratin – som motiverar ett statligt stöd.

Även om andra medier än dagspressen fyller viktiga funktioner för rapportering, kommentarer och debatt kan de knappast ersätta dagspressen när det gäller dess roll och betydelse för samhällsdebatten på såväl riks- som lokalplanet. Utvecklingen av nya medieformer torde under överskådlig framtid inte förändra dessa förutsättningar. Dagstidningen kommer därför sannolikt att behöva vara ett oförändrat starkt massmedium. Mot denna bakgrund bör statens ambitioner vad gäller presstrukturen och mångfalden upprätthållas även i fortsättningen.

De tidningar som befinner sig i ett konkurrensmässigt underläge behöver även i fortsättningen presstöd, eftersom de annars skulle sakna tillräcklig ekonomisk kraft att kunna fortsätta sin utgivning. Om inte stödet funnes skulle mångfalden minska, vilket skulle få negativa konsekvenser för läsarnas valfrihet och för opinionsbildningen.

Staten har i mer än fyrtio års tid markerat att dagspressen bör ges en särställning i förhållande till andra varor och tjänster. Exempelvis har dagstidningar undantagits från olika former av indirekt beskattning. Sedan tjugo år finns även ett direkt stöd till dagspressen med syftet att behålla mångfalden i nyhetsförmedling och opinionsbildning.

Allmänna nyhetstidningar förutsätts i den remiss till lagrådet om reformerad mervärdeskatt m. m. som regeringen överlämnade för yttrande den 25 januari 1990 även i fortsättningen vara befriade från mervärdeskatt. Tidningsutgivning i allmänhet bör alltså ha en gynnad ställning i jämförelse med andra näringar. Den lokala tidningskonkurrensen i fråga om nyheter, debatt m. m. bör stimuleras. Det direkta statliga stödet bör därför, liksom nu, till sin huvuddel fördelas selektivt eftersom det endast är de konkurrensmässigt utsatta tidningarna som är i behov av ekonomisk hjälp.

Inom det selektiva systemets ram bör generellt verkande regler gälla. Det är viktigt att reglerna är sådana att utrymmet för inte avsett utnyttjande och missbruk minimeras.

Det finns ingen anledning att föreslå förändringar av dessa förutsättningar. Grunderna för presspolitiken står således fast.

3 Tidningsbranschens utveckling

3.1 Marknadsutveckling, annonskonjunktur m. m.

Dagstidningarna i Sverige är generellt sett i hög grad beroende av annonsintäkter. För morgontidningarna svarar annonsförsäljningen för mellan 60 och 75 % av de samlade tidningsintäkterna. Försäljningen av tidningar genom abonnemang och lösnummer svarar således för mellan 25 och 40 % av de totala intäkterna.

Annonsintäkterna för tidningsbranschen i sin helhet har ökat på ett markant sätt under hela 1980-talet. Störst har ökningen varit för högtäckningstidningarna, men även lågtäckningstidningar med presstöd har under den goda annonskonjunkturen kunnat förbättra sina intäkter.

Upplageutvecklingen under denna period har också varit positiv och har i det närmaste hållit jämna steg med befolkningsutvecklingen. Den internationellt sett höga hushållstäckningen i Sverige gör att marknaden får anses vara nära nog mättad.

Även lönsamheten för tidningsbranschen har förbättrats. Om värdet av det utbetalade presstödet räknas bort skulle dock de stödmottagande tidningarna visa betydande underskott.

Under sommaren och hösten 1989 har man kunnat iaktta en tendens till avmattning i den sedan länge goda annonskonjunkturen. Denna märks tydligast för lågtäckningstidningarna vars ekonomiska situation också har försvagats. Det är för ögonblicket omöjligt att avgöra om avmattningen också är inledningen till en nedåtgående utveckling. Läget kännetecknas således av osäkerhet. Detsamma gäller vilka konsekvenser medieutvecklingen i övrigt kan komma att få för dagspressen. En försämrad annonskonjunktur med hårdare priskonkurrens på annonsförsäljningsmarknaden ställer de stödmottagande dagstidningarna inför stora utmaningar när det gäller att rationalisera produktionen m. m. för att rätta ambitionerna efter de möjliga intäkterna.

3.2 Teknisk utveckling

Den rent tekniska delen av tidningsproduktionen kan jämföras med den som försiggår i en processindustri. Från journalister, annonstjänstemän och fotografer går ett flöde av texter och bilder genom olika bearbetningsstationer för layout, sättning, bildhantering m. m. Efter framtagning av sidoriginal och bearbetning till tryckplåt följer bl. a. tryckning, packning och utbärning. För att klara det snabba produktionsförloppet har dessa moment infogats i en strikt uppdelad organisation som i grunden varit

oförändrad under lång tid. Förbättrad teknik har lett till kvalitets- och rationaliseringsvinster inom olika delmoment. Blysåttmaskiner har t. ex. ersatts av datorstyrda fotosättare. Dagstidningskommittén bedömer emellertid att användningen av ny teknik hos flertalet svenska tidningar inte har nått lika långt som hos en del utländska tidningar.

Sedan kommittén lämnade sitt betänkande har omdaningen inom landets dagstidningar fortsatt med bl. a. investeringar i det s. k. förpressledet, dvs. de moment som föregår tryckningen. Några mindre tidningar och nystartade publikationer synes ha nått längre än övrig press i detta rationaliseringsarbete genom att konsekvent utnyttja persondatorbaserad teknik med främst standardprogramvaror. De vinster som kunnat göras vid sådana rationaliseringar utnyttjas i form av kortare produktionstider, ökad kvalitet eller kostnadsreduceringar. Trösklarna för att etablera nya dagstidningar har således blivit lägre.

Utvecklingen inom persondatorområdet på såväl teknik- som programvarusidorna förväntas av initierade exempelvis kunna resultera i utrustning som förenklar framställning av tidningssidor innehållande färgbilder. Vidare blir det möjligt att överföra redigerade tidningssidor direkt till tryckplåt utan något traditionellt reproarbete. På sikt närmar man sig vad som brukar kallas helintegrerad elektronisk tidningsframställning. Prisutvecklingen på persondatorutrustning har ur tidningarnas synvinkel hittills varit positiv. Kostnaderna för nya system har sänkts väsentligt i jämförelse med de minidatorbaserade utrustningar som tidigare dominerat marknaden. I takt med att tekniken förbättras och förbilligas ökar möjligheterna att göra rationaliseringsvinster.

Utvecklingen när det gäller trycknings- och packningsleden i tidningsframställningen fortgår i något långsammare takt. Investeringar i nya tryckpressar är också väsentligt dyrbarare och långsiktigare än investeringar i datorer och program för inskrivning, redigering och sättning. Den aktuella utvecklingen på tryckpressidan innebär bl. a. förbättrad arbetsmiljö, större möjligheter till färgtryck, ökad flexibilitet vad gäller ibladning av bilagor, buntning och packning m. m. Möjligheterna att trycka flera olika tidningar på en och samma press underlättas också av den nya tekniken. Förbättrade förutsättningar för datakommunikation med hög kapacitet gynnar även utvecklingen inom fjärrtryckningsområdet. Tidningar med riksspridning kan samtidigt trycka delar av upplagan på olika orter i landet.

När det exempelvis gäller produktionsstyrning, annonsbokning, fakturering, registerhållning, arkivhantering, övrig administration etc. skiljer sig möjligheterna till teknikförbättringar inte från vad som gäller för annan produktion. Även inom dessa områden utvecklas datorstödet fortlöpande.

Hittills gjorda erfarenheter vid teknikinvesteringar pekar på vikten av att anpassa tidningens organisation efter de nya produktionsförutsättningarna om några rationaliseringsvinster skall kunna tillgodogöras.

Den tekniska utvecklingen får givetvis inte ses isolerad i förhållande till tidningsekonomin i övrigt. Exempelvis kan en investering i ny tryckpress uppgå till mer än hundra miljoner kronor, vilket ställer höga krav på lönsamhet. Reserver kan behöva byggas upp under lång tid. I en försämrad

4 Definitioner

4.1 Dagstidningsbegreppet

Mitt förslag: Med dagstidning skall avses allmän nyhetstidning och publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling eller allmän politisk opinionsbildning.

En dagstidning skall normalt komma ut med minst ett nummer varje vecka. Den skall också ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska och den skall i huvudsak distribueras inom landet.

Presstöds skall dock inte lämnas till publikationer som utges i statlig eller kommunal regi.

Kommitténs förslag: Kommittén anser att dagstidningsbegreppet bör ändras. Benämningen *allmän nyhetstidning* bör enligt kommittén användas för att avgränsa det tidningskollektiv som kan komma i fråga för presstöds. Definitionen av detta begrepp bör utgå från hittillsvarande praxis. En tidning är en allmän nyhetstidning om den uppfyller minst två av följande tre kriterier, nämligen att tidningen har en bred nyhetsbevakning, att tidningen fortlöpande deltar i den politiska opinionsbildningen och/eller att tidningen kritiskt granskar den verksamhet som utövas av de inflytelserika i samhället.

När det gäller den redaktionella inriktningen bör en avgränsning göras mot sådana publikationer som till övervägande del behandlar ett enskilda eller några få intresseområden eller delar av samhällslivet medan övriga lämnas obeaktade. Om den redaktionella bevakningen i stort sett är begränsad, till exempelvis förhållanden inom näringsliv och affärsverksamhet eller till konsumentpolitik eller miljöfrågor eller idrott och friluftsliv eller frågor med anknytning till kyrkoliv och religion, faller tidningen enligt kommittéförslaget utanför kategorin allmänna nyhetstidningar. Vidare bör en allmän nyhetstidning vända sig till allmänheten utan inskränkningar inom det geografiska område där den har sin spridning. En tidning som uteslutande riktar sig till vissa socialt eller intressebaserade grupper av befolkningen faller inte in under den av kommittén föreslagna definitionen. Denna omfattar inte heller publikationer som utges i statlig regi.

Remissinstanserna: Kritik riktas från flera håll mot kommitténs definitionsförslag eftersom tidningar som behandlar näringslivet — exempelvis Dagens Industri — inte inbegrips i det föreslagna begreppet allmän nyhetstidning. Särskilt pekas på svårigheterna för sådana tidningar att även fortsättningsvis kunna delta i den statligt rabatterade samdistributionen av dagstidningar på de villkor som gäller för dessa. Presstödsnämnden

anser det vara olämpligt att förändra definitionen om någon ändring i sak inte avses. Det är bättre att även i fortsättningen tillämpa nuvarande praxis.

Bakgrunden och skälen för mitt förslag: Frågan om hur begreppet dagstidning skall definieras har berörts i tidigare utredningar, propositioner och utskottsbetänkanden angående såväl direkt presstöd som skattelagstiftning.

Den definition som numera används i presstödssammanhang föreslogs av presstödsnämnden i dess remissvar på fjärde pressutredningens betänkande (SOU 1980: 32) Stödet till dagspressen och godkändes av riksdagen våren 1981 (prop. 1980/81:137, KU 19, rskr. 289). Med *dagstidning* menas en allmän nyhetstidning och publikation av dagspresskaraktär med reguljär nyhetsförmedling och/eller allmän politisk opinionsbildning. Utöver denna karaktärsbestämning gäller för att en tidning skall vara en dagstidning att den normalt skall komma ut med minst ett nummer varje vecka. Den skall också ha ett innehåll som i huvudsak är skrivet på svenska och den skall i huvudsak distribueras inom landet.

I skattelagstiftningen förekommer en dagstidningsdefinition som något skiljer sig från denna. Enligt 8 § i lagen (1968:430) om mervärdesskatt är *allmän nyhetstidning* undantagen från skatteplikt. Likartade definitioner av begreppet gäller både i mervärdesskattesammanhang och i lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Med allmän nyhetstidning förstås enligt 1 § första stycket punkten 5 i reklamskattelagen en periodisk publikation av dagspresskaraktär som normalt kommer ut med minst ett nummer varje vecka och som inte är ett annonsblad.

Presstödsnämnden har enligt dagstidningskommittén i sin praxis hittills tillämpat dagstidningsdefinitionen på följande vis (betänkandet s. 127).

En allmän nyhetstidning är en dagstidning som vänder sig till allmänheten och innehåller allmänna nyheter. Något antingen/eller är det inte frågan om.

Nyhetsförmedlingen måste vara fortlöpande och aktuell ("reguljär dagsaktuell nyhetsförmedling"). Detta gäller oavsett periodiciteten. För t. ex. cndagstidningar gäller aktualiteten tiden mellan två nummer.

Opinionsbildningen måste vara allmänpolitisk, dvs. riktas till medborgare i allmänhet och avse hela samhällsspektret.

Avgränsningar i begreppet "allmän" kan vara geografiska (t.ex. nyheter och opinionsbildning kring aktualiteter i en kommun) men aldrig ämnesmässiga.

Bestämning av definitionens tillämplighet på en tidning får inte bygga på tryckmetod, format, typografiskt utseende eller redaktionella ståndpunkter. Den genomgående redigeringen är helt avgörande.

I likhet med flera remissinstanser anser jag att det vore olyckligt om ambitionen att anpassa dagstidningsdefinitionen till gällande praxis får som konsekvens att begreppet stödberättigad tidning snävas in utan att det egentligen blir fråga om en ändring av den sakliga grundvalen för stödet. Den praxis presstödsnämnden har utvecklat finner jag väl tjäna stödets syfte. Huvudprinciperna i den nuvarande definitionen bör därför bibehållas. En redaktionell ändring bör dock göras för tydlighetens skull genom att "och/eller" ändras till "eller". Vidare bör det särskilt anges att de press-

stödjande insatserna inte avser publikationer som utges i statlig eller kommunal regi.

Prop. 1989/90: 78

För att en tidning skall vara berättigad till driftsstöd, dvs. den stödform som föreslås ersätta produktionsbidrag, bör den också uppfylla vissa villkor. Reduceringsregler kan dock tillämpas i särskilda fall. Mina förslag medför exempelvis att det i princip inte bör beviljas driftsstöd till en vinstgivande tidning. Jag återkommer till dessa villkor i avsnitten 5.3.1, 5.4.1, 5.5 och 5.7.

De dagstidningsdefinitioner som förekommer i skattelagstiftningen har delvis andra syften än presstödsdefinitionen. Mot denna bakgrund bedömer jag det inte vara möjligt att uppnå en bestämning som fyller båda ändamålen. Vid tolkningsproblem har, som kommittén noterar, riksskatteverket möjlighet att samråda med presstödsnämnden.

4.2 Hur stödberättigade dagstidningar kan särskiljas (editionsregler)

Mitt förslag: En tidnings namn skall i presstödssammanhang avgöra dess identitet.

För att en tidning skall vara berättigad till driftsstöd skall den ha en andel eget redaktionellt material som överstiger 55% av det totala redaktionella materialet. Två editioner av samma tidning kan betraktas som två separata tidningar om innehållet i tillräcklig omfattning skiljer dem åt.

Kommitténs förslag skiljer sig delvis från mitt. Kommittén föreslår att identiteten hos en tidning knyts till det namn vederbörande utgivare valt att redovisa inför allmänheten i tidningens vinjett och inför myndigheterna i den anmälan som avser att klargöra det tryckfrihetsrättsliga ansvaret. Huruvida tidningens innehåll i större eller mindre utsträckning också kan återfinnas i någon annan publikation är i detta sammanhang av underordnad betydelse.

Nuvarande regel som innebär att en andel av en tidnings upplaga – en edition – anses som en särskild dagstidning om den har ett redaktionellt innehåll som till övervägande del är ett annat än i en annan edition, föreslås upphöra. Härigenom undviks omfattande och till viss del osäkra mätningar av andelen redaktionellt material.

För att förebygga utpräglade skenkonstruktioner bör presstödsnämnden vid sin prövning av stödärenden åläggas att särskilt beakta om det i något visst fall genomförts en uppsplittring på flera titlar av en tidning som förut utgivits under en enhetlig beteckning och där utgåvorna alltså har ett klart administrativt, produktionstekniskt och redaktionellt samband. Om detta är fallet och det inte kan påvisas andra motiv för den formella konstruktionen än möjligheten att bidragstilldelningen skulle kunna öka, skall bidrag inte beviljas i vidare mån än som skulle ha skett med det gemensamma tidningsnamnet bevarat.

En särskild regel bör emellertid finnas som i praktiken endast tar sikte på att göra det möjligt för tidningarna Arbetet, Bergslagsposten och Folket¹ att fortsätta med den editionering som hittills bedrivits.

Remissinstanserna: Flertalet är positiva till huvudregeln att en tidnings namn bör ange dess identitet. Kritik mot detta framförs bl.a. av A-pressen.

Presstödsnämnden, riksrevisionsverket (RRV) och statskontoret är negativa till förslaget om att nämnden skall bedöma när en editionering, dvs. uppdelning av en tidnings upplaga i två eller flera versioner, är att betrakta som en skenkonstruktion. En sådan prövning kan dels bli svår, dels innebära att nämnden åläggs göra känsliga diskretionära bedömningar. Flera remissinstanser förordar en mer tolkningsfri spärr än vad kommittén föreslagit. Presstödsnämnden föreslår att principen för nuvarande editionsbestämning bibehålls. Den stadgar att andelen eget redaktionellt material måste vara lägst 65 % för att en edition skall gälla som en självständig tidning. Avtrappning av stödet sker med en femtondedel för varje procentenhet som andelen eget material understiger 65 %. Nämnden föreslår att kravet på eget redaktionellt material sänks från 65 till 60 % eftersom det för många tidningsföretag är svårt att klara 65%-nivån då en betydande mängd material som måste finnas med i olika editioner definitionsmässigt betraktas som gemensamt redaktionellt innehåll. Avtrappning bör enligt nämnden ske med en tiondel för varje procentenhet som andelen eget material understiger 60 % och helt upphöra vid 50 %. Presstödsnämnden och TU anser att det bör finnas en preciserad regel för de befintliga editionstidningarna Arbetet och Bergslagsposten. A-pressen är dock kritisk till att en specialregel skall gälla för de befintliga editionerna. Tidningar med olika namn bör emellertid förhindras att ha identiskt innehåll. A-pressen anser att den nuvarande gränsen för unikt innehåll vid 65 % är olämplig, eftersom förekomsten av radio- och TV-program, nyhetsbyråtelegam, börstabeller, lotteridragningar, sporttabeller, föreningsnotiser information om skolmältider etc. leder till att tidningars eget redaktionella innehåll kommer i närheten av denna gräns. Ett omfattande arbete måste läggas ned på kontroll. Gränsen för när en edition är en självständig tidning bör därför sättas vid 50 %.

Skälen för mitt förslag: Enligt min mening är en tidnings namn det som bäst identifierar en tidning. I presstödessammanhang bör man därför utgå från tidningens namn såsom det presenteras för allmänheten i vinjetten.

Vidare bör regelsystemet vara så entydigt att det motverkar uppkomsten av utpräglade skenarrangemang utan att för den skull förhindra förenklningar och rationaliseringar. Jag anser att dessa krav uppfylls bäst om man som komplement till huvudregeln behåller det nuvarande systemet med en väl definierad gräns för andelen eget redaktionellt material i förhållande till totalt redaktionellt material.

Med hänvisning till att en betydande mängd redaktionellt material

¹ Tidningen Folket har sedan betänkandet lämnades valt att upphöra med editioneringen.

naturligen måste tillåtas ingå i olika editioner bör dock kravet på eget redaktionellt material sänkas från den nuvarande 65 %-gränsen. Ett gränsvärde på 55 % blir enligt min bedömning lämpligt för att undvika att tidningsföretagen i samma utsträckning som tidigare måste lägga ned arbete på att mäta varje utgåva och beakta det aktuella gränsvärdet. Samtidigt torde en sådan gräns verka avhållande på eventuella planer att etablera editioner som inte har tillräckligt underlag på marknaden. De mätningar som skall ligga till grund för presstödsnämndens beslut bör liksom hittills avse förhållandena under föregående år.

Däremot anser jag det inte vara nödvändigt att förena 55 %-gränsen med någon form av successiv avtrappning. En avtrappning som sker i täta steg medför ett stort behov av kontinuerliga innehållsmätningar och kan även, som kommittén påvisar, leda till att grannlaga ställningstaganden i olika tolkningsfrågor fortlöpande aktualiseras. Mitt förslag innebär att mätningar endast blir aktuella för tidningar som väljer att befinna sig nära det föreslagna gränsvärdet.

Erfarenheten får visa om 55 %-gränsen är väl avvägd eller om nivån behöver justeras. Jag förutsätter att presstödsnämnden följer utvecklingen och rapporterar eventuella negativa konsekvenser. För riksdagens information vill jag nämna att kontrollen av regeln om andelen eget redaktionellt material för en tidning av mättekniska skäl främst genomförs i förhållande till innehållet i tidningar inom samma företag, koncern, kedjebildning eller annan association med uppenbar affärsmässig bindning till den aktuella publikationen.

Två editioner av samma tidning kan alltså, liksom hittills, i presstöds-sammanhang betraktas som två separata tidningar om innehållet i tillräcklig omfattning skiljer dem åt. Med ett bibehållande av denna regel föreligger inget behov av särskilda lösningar för nu existerande editionstidningar.

5.1 Stödformens allmänna inriktning

Mitt förslag: Driftsstöd får lämnas till sådana dagstidningar som har ett konkurrensmässigt underläge till följd av låg spridning bland hushållen på utgivningsorten och därmed är mindre attraktiva på annonsmarknaden.

Dagstidningarna indelas i tre grupper efter utgivningsfrekvens, nämligen högfrekventa (6–7 nummer per vecka), medelfrekventa (3–5 nummer per vecka) och lågfrekventa (1–2 nummer per vecka). Bland de högfrekventa behandlas storstadstidningarna för sig och bland de lågfrekventa görs åtskillnad mellan tidningar med riksspridning och övriga tidningar.

För att en dagstidning skall räknas in i gruppen högfrekventa storstadstidningar bör även gälla att tidningen under två år före det kalenderår stödet avser utgivits med ett redaktionellt textomfång motsvarande mer än 30 000 spaltmeter per år.

Kommitténs förslag överensstämmer till stor del med mitt förslag.

Remissinstanserna: Presstödsnämnden, TU, Journalistförbundet, LO, A-pressen, Föreningen Centerpress m. fl. stöder förslaget. RRV efterlyser ytterligare analyser av vilken effekt förslagen får för statskassan. Argument för att reducera driftsstödet framförs av statens pris- och konkurrensverk, Svenska Högerpressens Förening och Förenade Landsortstidningar (FLT).

Centerpress anser att det föreslagna stödet till lågfrekventa tidningar är otillräckligt.

Skälen för mitt förslag: Även om ett mål för det statliga presstödet är att tidningsföretagen i växande utsträckning skall kunna finansiera sin verksamhet genom egna intäkter, ter det sig ofrånkomligt att vissa företag även i fortsättningen behöver ett direkt bidrag till produktionen för att kunna fortsätta med tidningsutgivningen. En väsentlig del av de resurser staten ställer till förfogande för stödinsatser på pressområdet bör därför även fortsättningsvis användas för ett *driftsstöd*. Detta bör i huvudsak motsvara det hittillsvarande *produktionsbidraget*. Mitt förslag innebär således att driftsstödet blir en selektiv stödform med i huvudsak automatiskt verkande regler.

Den föreslagna indelningen i högfrekventa, medelfrekventa och lågfrekventa dagstidningar visar att gruppen driftsstödsberättigade tidningar inte är enhetlig. Det är mot denna bakgrund inte möjligt att utforma villkor och beräkningsgrunder för driftsstödet som blir tillämpliga för samtliga kategorier. Regelverket bör dock innehålla så få separata beräkningsklasser och särbestämmelser som möjligt. Mitt förslag innebär att tredagarstidningar inte behandlas i samma grupp som en- och tvådagarsstidningar. Skälet för detta är att tredagarstidningar, som kommittén påpekat, i många avseenden är jämförbara med andra flerdagarstidningar. Det gäller exempelvis i fråga om dagsaktuell nyhetsrapportering. Tredagarstidningar har inte hel-

ler, till skillnad från en- och tvådagartidningar, i samma utsträckning karaktär av komplementtidningar.

Vid den nuvarande beräkningen av produktionsbidrag gäller förmånligare regler för dagstidningar utgivna i Stockholm, Göteborg och Malmö än för tidningar med annan utgivningsort. Anledningen till de gynnsammare villkoren för storstadstidningarna har inte varit att huvudredaktionens geografiska belägenhet i sig skulle ge dessa tidningar en särställning. I stället är motivet att de dagligen utkommande tidningarna i dessa städer, när presstödet infördes, allmänt sett hade en påtagligt annan uppläggning i fråga om format, omfång och redaktionell bredd än tidningar utgivna på andra orter. Kostnaderna för att ge ut en sådan storstadstidning översteg också väsentligt kostnaderna för en sex- eller sjudagartidning i någon annan del av landet. Det står klart att denna olikhet allttjämt föreligger när det gäller de nuvarande högfrekventa storstadstidningarna. Därför innebär mitt förslag – till vilket jag strax återkommer – att beräkningsgrunderna för driftsstöd föreslås bli något annorlunda för tidningar utgivna i de tre storstäderna än för övriga tidningar.

Den beräkningsmetod som jag kommer att föreslå baseras enbart på upplaga och utgivningsfrekvens. Den skulle emellertid teoretiskt kunna medföra att nytillkommande tidningar i gruppen högfrekventa storstadstidningar får ett oskäligt högt stödbelopp om inte en viss ytterligare precisering av kategoribegreppen införs. Det jag tänker på är att en tidning som tidigare har uppburit produktionsbidrag eller driftsstöd och som visserligen utges från någon av de nämnda orterna men i fråga om omfång, upplaga och redaktionell bredd avviker så mycket från det som typiskt sett karaktäriserar en storstadstidning, att den i dessa hänseenden är mer likvärdig med övriga högfrekventa tidningar. Jag anser det inte vara rimligt att i ett sådant fall vid bestämningen av driftsstödet enbart utgå från den omständigheten att tidningens redaktion är lokaliserad till en av de tre orterna Stockholm, Göteborg och Malmö.

Mot denna bakgrund föreslår jag att man i gruppen högfrekventa storstadstidningar inräknar endast sådana tidningar, som under två år före det kalenderår stödet avser, har utgivits med ett redaktionellt textomfång motsvarande mer än 30 000 spaltmeter per år. Om detta villkor inte är uppfyllt bör sålunda samma beräkningsnormer tillämpas som för det stora flertalet högfrekventa tidningar. För nystartade storstadstidningar bör omfångsvillkoret avse det första utgivningsåret eller årgången.

Även om det inte nu finns någon tidning där detta villkor skulle vara tillämpligt vill jag med mitt förslag förebygga möjligheten av att det enbart i syfte att manipulera presstödet etableras tidningar som i övrigt uppfyller villkoren för högfrekventa storstadstidningar. Mitt förslag kan även jämföras med den i dag gällande omfångsregeln för lågfrekventa tidningar vartill jag återkommer i avsnitt 5.4.1. I det senare fallet är syftet att undvika att annonsblad med visst redaktionellt innehåll skall kunna erhålla presstöd. På motsvarande vis är den här föreslagna regeln för högfrekventa storstadstidningar en spärr mot att stora belopp betalas ut till andra slags tidningar än vad som ursprungligen avsetts med driftsstödet till denna kategori.

Liksom hittills bör presstödsnämnden kunna bevilja driftsstöd även om en veckovis utkommande tidning undantagsvis ställer in utgivningen någon vecka under året, t. ex. vid en längre helg.

Av de 78 tidningar som budgetåret 1989/90 uppbär produktionsbidrag tillhör merparten, eller 46 stycken, den lågfrekventa gruppen. Denna grups andel av samtliga bidragsmottagande tidningar har successivt ökat. Trots den numerära övervikten för dessa tidningar går för närvarande endast en mindre del, dvs. 13 % (ca 52 milj. kr.), av statens totala kostnader för produktionsbidrag till denna grupp. De lågfrekventa tidningarna har stor betydelse för mångfalden när det gäller nyhetsförmedling och opinionsbildning. De bör därför i fortsättningen erhålla en något större andel än för närvarande av de medel som staten ställer till förfogande för produktionsbidrag/driftsstöd.

Jag kommer nu att först beröra de allmänna ekonomiska förutsättningarna för presstödet. Därefter övergår jag till att närmare redovisa mina förslag rörande de olika stödformerna.

5.2 Driftsstödets storlek

Vid avvägningarna i de ekonomiska frågorna har dagstidningskommittén utgått från de då aktuella förhållandena, dvs. tidningsbranschens läge under år 1988. Enligt betänkandet beräknas det sammanlagda driftsstödet för det tänkta ikraftträdandet år 1989 uppgå till ca 402 milj. kr. Om kommitténs beräkningar uppdateras till att avse år 1990, blir summan ca 390 milj. kr. främst till följd av att några stödmottagande tidningar upphört. Kommittén anser att effekterna av det nya utvecklingsstödet i ett tioårsperspektiv bör medge att driftsstödet kan sänkas till ca 350 milj. kr. i oförändrat prisläge.

Några remissinstanser har framfört invändningar mot möjligheterna att på sikt och med hjälp av koncentrerade utvecklingsinsatser minska driftsstödet. LO och Centerpress menar att det måste vara möjligt att ompröva stödets ramar och inriktning en bit in på 1990-talet om mångfalden skulle äventyras. Bl. a. Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), och Högerpressens Förening argumenterar däremot för en nedtrappning av presstödet.

Vid sidan av driftsstödet kommer jag att i det följande föreslå inrättandet av ett utvecklingsstöd (jfr avsnitt 6) varigenom medel avsätts för stöd till rationaliseringar och andra effektivitetsfrämjande åtgärder hos de ekonomiskt svaga dagstidningarna. Genom detta stöd till strukturförändringar, vilket syftar till kostnadsbesparingar och ett effektivare resursutnyttjande, underlättas branschens möjligheter att på några års sikt kunna förbättra lönsamheten.

För driftsstödets vidkommande överensstämmer mitt förslag till stor del med kommitténs. Vid min bedömning av vilka bidragssatser och maximital som är lämpliga inom driftsstödet har jag utgått från förslagen i kommitténs betänkande. Dessa nivåer lades emellertid fast för ett och ett halvt år sedan. De ekonomiska förutsättningarna för tidningsutgivning har sedan dess försämrats både vad gäller annonsintäkter och kostnadsutveckling. Dessa försämringar är tydligast hos lågtäckningstidningarna, varför jag i det följande

kommer att förorda en generell uppräknig av bidragssatser och maximalt med ca 10 % i förhållande till kommittéförslaget för högfrekventa storstadstidningar och för lågfrekventa tidningar. Situationen för övriga högfrekventa och samtliga medelfrekventa dagstidningar, dvs. de dagstidningar som ges ut på andra orter än i storstäder och som har tre eller fler nummer per vecka, är sådan att jag finner det påkallat med en nivåhöjning om 16 %. Det sammanlagda utfallet av driftsstödet för år 1990 kan preliminärt beräknas uppgå till ca 434 milj. kr. Driftsstödet ökar därmed med drygt 6 % i jämförelse med innevarande budgetårs anvisade medel för produktionsbidrag.

Till följd av övergångs- och avvecklingsregler kommer det att ta några år innan stödet har nått den stadigvarande, något lägre nivå som är en direkt konsekvens av de nya huvudreglerna. Om inga förändringar sker i fråga om antal stödberättigade tidningar, utgivningsfrekvens etc. uppnås detta totalbelopp 1992.

Mot bakgrund av svårigheterna att i ett längre perspektiv med tillräcklig säkerhet bedöma annonskonjunkturer, marknadsförutsättningar i övrigt samt effekterna av det nya utvecklingsstöd jag senare kommer att föreslå, är jag inte beredd att nu uttala mig om hur driftsstödet bör utformas under den kommande tioårsperioden. Ambitionen bör dock, i likhet med vad kommittén har redovisat, vara att utvecklingsinsatserna på sikt skall åstadkomma ett minskat behov av driftsstöd.

5.3 Allmänt driftsstöd till hög- och medelfrekventa tidningar

5.3.1 Kvalifikationskriterier

Mitt förslag: Huvudregeln för att en hög- eller medelfrekvent dagstidning skall vara berättigad till driftsstöd är att den abonnerade upplagan uppgår till minst 2 000 exemplar och att täckningsgraden på utgivningsorten får vara högst 40 %. Tidningens totala upplaga skall i huvudsak vara abonnerad. Tidningens abonnemangspris skall inte vara uppenbart lägre än vad som i allmänhet tas ut av tidningar i motsvarande kategori.

En dagstidning som skulle vara berättigad till driftsstöd kan ändå uteslutas från stöd, eller få stödet minskat, om det med hänsyn till förhållandena inom tidningens hela spridningsområde är uppenbart att täckningstalet ger en missvisande bild av tidningens konkurrensförmåga på annonsmarknaden.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag och innebär bl. a. att det hittillsvarande villkoret om stödtagande tidningars annonsbladsutgivning slopas. Detsamma gäller den nuvarande regeln om högsta tillåtna andel annonser av en tidnings totala innehåll.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till de delar av förslaget som inte rör annonsbladsutgivning.

Förslaget att en tidning med driftsstöd samtidigt skall ha rätt att ge ut

annonsblad tillstyrks av bl. a. statskontoret, RRV, näringsfrihetsombudsmannen (NO) och TU. Däremot anser Högerpressens Förening, Föreningen Liberal Press, Journalistförbundet samt FLT att presstödsreglerna bör utformas så att annonsbladsutgivning motverkas. Liberal Press betonar att frågan bör bevakas då det finns en risk för att presstöd kan utnyttjas för en medveten satsning på annonsbladsutgivning utan journalistiskt informationsansvar, vilket skulle hota mångfalden.

I övrigt föreslår TU att en avtrappningsmetod bör tillämpas när tidningar överskrider gränsen för högsta tillåtna täckningstal.

Skälen för mitt förslag: Jag anser att de allmänna kvalifikationskriterierna för hög- och medelfrekventa dagstidningar bör överensstämma med de principer som nu gäller. Villkoren avseende upplaga och abonnemangspris bör enligt min mening inte förändras. Däremot finns det anledning att närmare beröra skillnaderna mellan högfrekventa storstadstidningar och övriga högfrekventa tidningar.

De nuvarande möjligheterna att under vissa omständigheter få stöd även om täckningsgraden överstiger 40% bör upphöra. Detta täckningstal har enligt kommittén visat sig vara ett väl avvägt gränsvärde uppåt. En tidning som på sin utgivningsort når mer än 40% av hushållen kan påräkna en så stark ställning på annonsmarknaden att annonsintäkterna blir av tillräcklig storlek för att garantera produktionen.

Procentandelen bör, liksom hittills, beräknas som ett genomsnitt för de senaste tre kalenderåren så att effekten av tillfälliga svängningar elimineras. Likaså bör täckningsgraden beräknas för tidningens utgivningsort. Denna bör som nu vara den kommun där tidningens huvudredaktion ligger.

Det bör dock även i fortsättningen finnas en spärr mot skenkonstruktioner i detta avseende. Det bör inte vara möjligt att en tidning enbart i bidragsmaximerande syfte förlägger huvudredaktionen till en viss ort. Presstödsnämnden bör i sådana fall ha möjlighet att göra en helhetsbedömning av tidningens styrka inom hela spridningsområdet. Nämnden bör, i enlighet med nuvarande ordning, ges rätt att undantagsvis beräkna täckningstalet på grundval av spridningen inom ett annat område än den kommun där huvudredaktionen ligger. När det gäller avläggare till en huvudtidning kan det ibland vara svårt att fastställa var en avläggares huvudredaktion faktiskt är belägen. Vid beräkning av hushållstäckningen för sådana tidningar bör då väljas den kommun där täckningsgraden procentuellt sett är högst. Med avläggare avser jag när ägaren till en större tidning också ger ut en tidning under annat namn, men med en omfattande del identiskt innehåll.

Jag anser också att det i fortsättningen inte bör finnas något hinder för stödmottagande tidningar att ge ut annonsblad. Inte heller bör nuvarande villkor om en högsta tillåten andel annonser finnas kvar i fortsättningen. Detta bör ses som en rättvisefråga i förhållande till högtäckningstidningar vilka inte hindras av några sådana begränsningar. Jag förutsätter dock att presstödsnämnden följer utvecklingen och rapporterar eventuella negativa konsekvenser.

Jag vill dessutom tillägga att det knappast ligger i linje med presstödet

intentioner att försvåra stödmottagande tidningars utnyttjande av kompletterande intäktskällor. Tvärtom kan sådana vara önskvärda om de leder till förbättrad ekonomi för tidningsföretagen och därmed på sikt minskar kraven på statligt stöd.

De kostnadsdrivande effekter som påtalats för den nu gällande regeln om högst 50 % annonser för hög- och medelfrekventa tidningar bortfaller också med mitt förslag. Stödmottagande tidningar kommer därför inte längre att tvingas utöka sitt redaktionella material om annonsingången skulle vara exceptionellt god. Därmed försvinner även de indirekta konsekvenser detta kan få för konkurrerande tidningars redaktionella omfång.

De kvalifikationskrav som i övrigt ställs på stödberättigade hög- och medelfrekventa dagstidningar torde utesluta möjligheten att annonsblad med viss redaktionell text kan bli driftsstödsberättigade.

5.3.2 Ny beräkningsmetod

Mitt förslag: Driftsstöd skall i fortsättningen beräknas genom en metod som bygger på en tidnings upplaga. Stödbeloppet räknas ut genom att den aktuella tidningens volym uttryckt i tusental exemplar och antal nummer per vecka multipliceras med en generellt gällande bidragssats. En maximigräns sätts för möjlig bidragsnivå.

Presstödsnämnden ges rätt att fastställa vilka uppgifter som skall ingå i underlag för ansökan om driftsstöd.

Kommitténs förslag överensstämmer i allt väsentligt med mitt förslag.

Remissinstanserna: En enig remissopinion tillstyrker förslaget.

Skälen för mitt förslag: Nuvarande produktionsbidrag har i debatten anklagats för att vara kostnadsdrivande eftersom den bidragsberättigade tidningens pappersförbrukning, efter frånräknande av annonsutrymmet, styr bidragets storlek. Pappersförbrukningen anses därigenom ha stimulerats. Till följd av konkurrenssituationen har tidningar utan presstöd också dragits med i denna utveckling.

Även den föreslagna bidragskonstruktionen kan i och för sig sporra till olika åtgärder i syfte att öka en tidnings upplagetal och därmed få ett större driftsstöd. På sikt skulle dock effekten av detta normalt bli att tidningens ekonomiska ställning förstärks även genom ökade försäljnings- och annonsintäkter. Med tiden minskar därmed beroendet av presstöd. En annan effekt kan bli ökad mångfald vilket är positivt från presspolitisk utgångspunkt. Det är också rimligt att anta att övergången till en ny beräkningsgrund kommer att leda till ett mer ekonomiskt utnyttjande av tidningsutrymmet. Sammantaget torde ett upplagebaserat bidragssystem — i jämförelse med nuvarande konstruktion — avsevärt minska de negativa konsekvenserna av sådana regelanpassade beteenden. Dessutom medför den nya stödskonstruktionen att bidragsadministrationen, både hos tidningarna och presstödsnämnden, förenklas.

Det upplagebegrepp jag här avser innefattar i princip den fullt betalda upplagan, vilket exempelvis utesluter att gratisutdelade exemplar läggs till grund för beräkningen av driftsstöd.

För riksdagens information vill jag nämna att presstödsnämnden vid inhämtandet av upplageuppgifter — såväl rörande drifts- och utvecklings- som distributionsstöden — torde komma att utgå från den av Tidningsstatistik AB fastställda dagspressupplagan. Denna avser tidningarnas upplagor under första halvåret av det kalenderår beräkningen gäller samt ett vägt genomsnitt av söndags- och vardagsupplagorna när dessa varierar inbördes. Det detaljerade regelsystem som Tidningsstatistik AB tillämpar för att urskilja den fullt betalda upplagan för en tidning innehåller olika slags gränser för friexemplar, gratisutdelning, prenumerationsrabatter etc. Syftet med reglerna är att en tidning inte skall kunna manipulera fram missvisande upplagetal. För det fall att dessa regler i framtiden skulle komma att förändras bör presstödsnämnden följa utvecklingen på området och — om det blir nödvändigt — infordra sådana upplageuppgifter från de berörda tidningarna som behövs. Enligt vad jag erfarit har Tidningsstatistik AB för avsikt att erbjuda presstödsnämnden fortlöpande information om den översyn av regelutformningen som för närvarande pågår. Vidare förutsätter jag att presstödsnämnden i vissa fall (jfr avsnitt 5.7.1) exempelvis kan erhålla sådana uppgifter om stödberättigade tidningar att tidningsrörelsen kan särskiljas från annan verksamhet. Nämnden kan i form av tillämpningsföreskrifter ange vilka uppgifter som skall åtfölja ansökningar om driftsstöd.

Driftsstödet bör som nu avse kalenderår och beräknas på grundval av upplaga under föregående kalenderår. För att undvika onödiga påfrestningar för en stödmottagande tidnings ekonomi bör utbetalningsreglerna för driftsstödet inte skilja sig från dem som nu gäller för produktionsbidraget. Utbetalning bör ske efter den 1 juli det kalenderår stödet avser. Stöd utbetalas normalt med hela det belopp en tidning beviljats.

Driftsstöd bör beräknas genom att en tidnings upplaga (uttryckt i tusental exemplar) och antal nummer per vecka multipliceras med aktuell bidragssats. Stöd beviljas dock högst med ett maximibelopp. Systemet blir också enklare att administrera än det hittillsvarande.

5.3.3 Bidragssats för högfrekventa storstadstidningar

Mitt förslag: För högfrekventa storstadstidningar skall bidragssatsen vara 225 000 kr. Maximibeloppet sätts till 49,5 milj. kr.

Kommitténs förslag skiljer sig från mitt förslag. Bidragssatsen för denna grupp av tidningar föreslås vara 170 000 kr. Maximibeloppet anges till 45 milj. kr.

Remissinstanserna: Ett antal remissinstanser har uppmärksammat en felräkning i den bilaga till betänkandet som redovisar det teoretiska utfallet av det föreslagna driftsstödet. Felräkningen innebar att tidningen Arbetet Västsverige med den föreslagna bidragssatsen skulle få ett avsevärt lägre bidrag än vad kommittén avsett. Viss kritik riktas även mot maximibeloppet som anses vara alltför lågt.

Skälen för mitt förslag: Vid beräkningen av den generella bidragssatsen har jag först utgått från en något högre bidragssats än vad kommittén föreslagit för att samtliga berörda tidningar skall kunna erhålla stödbelopp som minst uppgår till de nivåer som utredningen inriktat sig på. Därutöver har jag tagit hänsyn till kostnadsutvecklingen och de förändrade marknadsvillkoren för lågtäckningstidningar.

5.3.4 Bidragssats för andra högfrekventa och samtliga medelfrekventa tidningar

Mitt förslag: För andra högfrekventa dagstidningar än storstadstidningar och för samtliga medelfrekventa dagstidningar skall bidragssatsen vara 162 000 kr. Maximibeloppet sätts till 11,6 milj. kr.

Kommitténs förslag skiljer sig från mitt förslag. Kommittén föreslår en bidragssats om 140 000 kr. och ett maximibelopp på 10 milj. kr.

Remissinstanserna: Viss kritik riktas mot det av kommittén föreslagna maximibeloppet som anses vara alltför lågt.

Skälen för mitt förslag: Vid min medelsberäkning har jag tagit hänsyn till att utgivningsvillkoren för övriga hög- och medelfrekventa tidningar i konkurrensutsatt läge har försämrats. Det nya driftsstödets utfall i kronor blir väl avvägt i förhållande till nu gällande produktionsbidrag. Något särskilt minimibidrag behöver därför inte fastställas.

5.4 Allmänt driftsstöd till lågfrekventa tidningar

5.4.1 Kvalifikationskriterier

Mitt förslag: För att en lågfrekvent dagstidning skall vara berättigad till driftsstöd skall den abonnerade upplagan vara minst 2 000 exemplar. Täckningsgraden på utgivningsorten får vara högst 25 %. Den totala upplagan bör till övervägande del vara abonnerad. Abonnemangspriset för helår får inte understiga ett belopp som presstödsnämnden fastställer. Det redaktionella innehållets omfång skall uppgå till minst 1 000 spaltmeter per kalenderår. Det betalda annonsutrymmet under ett år får maximalt uppgå till 50 % av en tidnings hela omfång.

Kommitténs förslag: Överensstämmer i huvudsak med mitt. Enligt kommittén bör dock abonnemangspriset per helår för en endagstidning anges till lägst 150 kr. resp. ungefär det dubbla vid tvådagarsutgivning.

Remissinstanserna: Viss kritik framförs när det gäller kvalifikationskraven. RRV anser exempelvis att de i och för sig välmotiverade förändringarna i förhållande till nuvarande ordning på sikt kan komma att leda till att färre tidningar slås ut ur driftsstödet och att det blir lättare för nya

tidningar att komma in i systemet. RRV anser även att det föreslagna lägsta abonnemangspriset bör sättas högre, alternativt ersättas med någon form av koppling mellan bidragsbelopp och abonnemangspris.

Presstödsnämnden anser att det nuvarande omfångskravet på 1 300 spaltmeter per årgång bör bestå. Centerpress anser att villkoret om att upplagan till övervägande del skall vara abonnerad bör slopas.

Skälen för mitt förslag: Utformningen av kvalifikationskraven överensstämmer delvis med nu gällande system. På följande punkter föreslår jag vissa förändringar.

Den maximalt tillåtna täckningsgraden på utgivningsorten höjs från 20 till 25 %. Det lägsta abonnemangspriset anges som ett fast belopp i kronor och inte som nu i form av en allmän jämförelse med tidningar i samma kategori. Kravet på en undre gräns för volymen redaktionellt material sänks från 1 300 till 1 000 spaltmeter per år. Den högsta andelen betalt annonsutrymme höjs från 40 till 50 %. Mitt förslag innebär också att det i fortsättningen inte bör finnas något hinder för stödmottagande tidningar att ge ut annonsblad av en viss omfattning samtidigt som de erhåller driftsstöd. Motiven för det sistnämnda är desamma som jag redogjort för (tidigare jfr avsnitt 5.3.1).

Jag menar, liksom kommittén, att förändringen av täckningstalet bör ses i ljuset av att motsvarande regel för hög- och medelfrekventa dagstidningar tillåter upp till 40 % täckningsgrad innan driftsstödet upphör. På sikt kan en 25 %-gräns underlätta etablerandet av nya lågfrekventa tidningar. För tidningar som exempelvis är inriktade på en utpräglat lokal nyhetsförmedling och vars spridning är starkt begränsad till ett mindre geografiskt område eller en glest befolkad del av landet är det också så att även ett relativt högt täckningstal endast kan motsvara en liten utgivningsvolym mätt i absoluta tal. Procentandelen bör, liksom hittills, beräknas som ett genomsnitt för de senaste tre kalenderåren så att effekten av tillfälliga svängningar kan elimineras.

Det är viktigt att det finns en spärr mot att stödmottagande tidningar kraftigt sänker sitt abonnemangspris i syfte att öka upplagan. I likhet med kommittén anser jag det vara rimligt att det lägsta tillåtna abonnemangspriset ligger på en sådan nivå att det inte kan anses som enbart symboliskt. Härigenom får staten en bekräftelse på att en stödmottagande tidning verkligen tillgodoser ett informationsbehov hos läsarna.

Den nuvarande regeln om lägsta abonnemangspris för en stödmottagande tidning innebär att en stödtidnings pris inte uppenbart får avvika från priset på andra tidningar i den kategori som tidningen tillhör. Svårigheterna att i fråga om de lågfrekventa tidningarna tolka denna regel talar för att den i fortsättningen för dessa tidningars vidkommande ges en mer entydig utformning. Till skillnad från kommittén är jag emellertid inte beredd att ange ett visst lägsta belopp utan anser att det bör fastställas av presstödsnämnden. Den av kommittén angivna nivån 150 kr. för en endagstidning resp. ungefär det dubbla för en tvådagartidning har dessutom noterats i 1988 års penningvärde. Beräkningarna grundade sig på en undersökning av 1987 års abonnemangspriser. Enligt min mening är det med tanke på den tid som gått rimligt att nämnden får göra en ny skälighetsbedömning för att

senare regelbundet, bl. a. mot bakgrund av förändringar i penningvärdet, ompröva lägstbeloppets storlek. Eftersom denna regel för närvarande har en mer allmän utformning, och den i betänkandet omtalade 150-kronorsgränsen har varit den enda kända föreslagna förändringen, utgår jag från att nämnden inledningsvis utformar villkoret så att berörda tidningar inte drabbas av retroaktivt verkande kvalifikationskrav som de inte hunnit förbereda sig på.

Den nuvarande gränsen för andelen redaktionellt material vid lägst 1 300 spaltmeter tillkom ursprungligen i syfte att hålla undan annonsblad med viss redaktionell text. Kravet har omfattat tidningar med en utgivningsfrekvens på mellan en och tre dagar i veckan. I betänkandet för kommittén en diskussion i frågan och menar bl. a. att det vore tilltalande om denna regel kunde avskaffas. Mot detta anförs att presstödsnämnden i så fall kan komma att tvingas göra svåra diskretionära bedömningar i förhållande till annonsblad. Kommittén stannar slutligen för att regeln bör bibehållas, men på en lägre nivå. När det gäller andelen redaktionellt innehåll anser jag att ett villkor avseende denna bör finnas även i fortsättningen. För att klart avgränsa lågfrekventa dagstidningar i förhållande till annonsblad med viss redaktionell text räcker det med en minimigräns om 1 000 spaltmeter. En sådan nivå torde heller inte av tidningarna uppfattas som kostnadsdrivande vad gäller redaktionsutgifterna.

I linje med de övriga förenklingarna föreslår jag att gränsen för högsta annonsandel höjs något. Även i fortsättningen bör det dock finnas en spärr mot att de lågfrekventa tidningarna till mycket stor del fylls med annonser. En höjning till den nivå som hittills gällt för flerdagartidningar synes kunna godtas utan påtagliga nackdelar.

Mitt förslag: För *lågfrekventa dagstidningar* skall driftsstöd beviljas med årsvis beräknade schablonbelopp. Beloppen bör i likhet med nu gällande ordning vara högre för tidningar med riksspridning än för övriga tidningar.

För lågfrekventa *rikstidningar* skall utöver generella villkor för driftsstöd krävas att en tidning avsätter huvuddelen av sin upplaga i minst hälften av blockregionerna utanför utgivningsregionen och i olika delar av landet. För att en sådan tidning skall få fullt stöd krävs en abonnerad upplaga på minst 10 000 exemplar. Om upplagan är mellan 9 999 och 7 000 exemplar beviljas bidrag med stegvis minskade belopp.

För en *riksspridd lågfrekvent tidning med ett nummer per vecka* bör följande bidragsskala gälla.

3 050 000 kr. vid minst 10 000 abonnerade exemplar

2 750 000 " 9 000 "

2 400 000 " 8 000 "

2 090 000 " 7 000 "

För en *riksspridd lågfrekvent tidning med två nummer per vecka* bör följande bidragsskala gälla.

3 400 000 kr. vid minst 10 000 abonnerade exemplar

3 050 000 " 9 000 "

2 750 000 " 8 000 "

2 400 000 " 7 000 "

För *lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning* skall driftsstödet vara 1 540 000 kr.

Kommitténs förslag skiljer sig från mitt endast i fråga om stödbeloppen. För *riksspridda lågfrekventa tidningar med ett eller två nummer per vecka* är i övrigt stödstrukturen densamma.

För *lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning* bör driftsstödet exempelvis vara 1 400 000 kr.

Remissinstanserna: Kommitténs förslag godtas överlag av remissinstanserna. Från något håll anges att beloppet till lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning bör höjas.

Skälen för mitt förslag: Stödet till lågfrekventa tidningar bör liksom nu utgå med ett schablonbelopp. Jag anser det också vara rimligt att tidningar med riksspridning får ett större bidrag än övriga lågfrekventa tidningar bl. a. med tanke på de högre kostnader som i allmänhet hänger samman med produktionen av en tidning med riksspridning.

Kvalifikationsvillkoret för rikstidningar är liksom hittills kopplat till spridningen i blockregioner. Blockregion motsvaras för närvarande av det i tidningsstatistiksammanhang använda begreppet A-region. Hur riket indelas i A-regioner framgår av kartan i *bilaga 3*.

Det nuvarande kvalifikationskravet för rikstidningar om minst 10 000 exemplar i abonnerad upplaga anses, enligt vad kommittén har inhämtat,

vara alltför stelt. Även om detta gränstal underskrids med bara något eller några hundratal minskas den aktuella tidningens produktionsbidrag kraftigt. Jag anser att denna tröskeeffekt är onödigt kännbar. Olägenheterna bör i betydande grad kunna elimineras genom att bidragsbeloppet avtrappas successivt för varje tusental exemplar, dock inte längre ned än till minimiantalet 7000 exemplar. Vid lägre upplagetal beräknas driftsstöd som för tidningar med lokal och regional spridning.

Många lågfrekventa tidningar har enligt kommittén stora svårigheter att säkra sin existens. Dessa tidningar spelar en betydande roll för mångfalden inom pressen. Det är viktigt att de lågfrekventa tidningarna inte bara kan leva vidare utan också kan utvecklas i framtiden. Eftersom möjligheterna till kostnadssänkande rationaliseringar för många tidningar i denna grupp redan är långt utnyttjade kan det utvecklingsstöd som jag föreslår i det följande (avsnitt 6) sannolikt ge endast små effekter. Som kommittén noterat finns det för vissa tidningar en möjlighet att höja abonnemangspriserna. *Det intäktsstillskott som kan bli följden är dock av mindre avgörande omfattning.*

Vid min medelsberäkning har jag — liksom för andra tidningskategorier — tagit hänsyn till kostnadsutvecklingen och förändringen av marknadsvillkoren. Förutsättningarna för utgivning av lågfrekventa dagstidningar torde därmed förbättras i förhållande till de villkor som gäller inom hittillsvarande stödordning.

5.5 Särregler

5.5.1 Begränsat driftsstöd

Mitt förslag: I undantagsfall får ett begränsat driftsstöd beviljas även för dagstidningar vars täckningstal överstiger 40% och ges ut i vissa glesbygdsområden som kännetecknas av en extraordinär marknadsstruktur där var och en av tidningarna fyller en särskild funktion för mångfalden inom dagspressen. Dessa områden är Gotland, Öland och Laholmsområdet.

Dagstidningar i Tornedalen som till väsentlig men inte övervägande del är skrivna på finska bör kunna erhålla ett begränsat driftsstöd även om täckningstalet överstiger 40%. Andelen finsk text bör uppgå till minst 25%.

Presstödsnämnden bör fastställa driftsstödets storlek enligt dessa särregler mot bakgrund av de särskilda villkor som råder på resp. utgivningsort. Bidrag får högst uppgå till den beloppsgräns (1,54 milj. kr.) som gäller för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning.

Kommitténs förslag överensstämmer delvis med mitt förslag. När det gäller stödets storlek förordar kommittén att de hittills tillämpade nivåerna enligt nuvarande särregler för bidrag till dessa tidningar bör användas som utgångspunkt vid presstödsnämndens prövning. Stödet till Gotlandstidningarna år 1988 (900000 kr.) bör tjäna som riktmärke. Stödet till

tidningar i Tornedalen bör motsvaras av 1988 års bidrag till Haparandabladet (550 000 kr.).

Remissinstanserna: Merparten av remissvaren innehåller inga invändningar mot förslaget. Kritik framförs från några av de tidningar som berörs av förändringarna. TU föreslår att tidningsutgivningen i Skövde och Ludvika också bör innefattas av särregeln.

Presstödsnämnden förordar att det bör ankomma på nämnden att efter en förutsättningslös prövning fastställa de belopp som skall utbetalas enligt särregeln.

Skälen för mitt förslag: Jag anser att det finns starka skäl för att bevilja dagstidningar som ges ut i Gotlands, Borgholms, Mörbylånga och Laholms kommuner driftsstöd trots att täckningsgraden kan överstiga de föreskrivna gränserna för resp. stödkategori. I dessa utgivningsområden råder, som kommittén framhåller, sådana geografiska eller befolkningsmässiga förhållanden att den till en viss procentandel beräknade hushållstäckningen inte ger en rättvisande bild av vederbörande tidnings faktiska konkurrenssituation. Även ett högt täckningstal representerar en tämligen liten upplaga mätt i absoluta tal.

I enlighet med nuvarande stödordning erhåller tidningen Haparandabladet ett visst produktionsbidrag trots en förhållandevis hög hushållstäckning. Jag anser att det finns starka skäl för att en tidning som ges ut under sådana betingelser även fortsättningsvis bör kunna beviljas driftsstöd. Motiven för detta är främst att tidningen till inte obetydlig del är skriven på finska och därmed fyller en funktion för den finskspråkiga befolkningen i Tornedalen samtidigt som den ingår i gruppen av svenskspråkiga dagstidningar.

När det gäller tidningar i Tornedalen, dvs. Haparanda, Kalix, Överkalix och Övertorneå kommuner, med högre täckningsgrad än gällande gränsvärde bör det liksom hittills krävas en minsta andel finsk text för att kunna erhålla begränsat driftsstöd. Jag anser att den nuvarande regeln som innebär att stödet ökar med ett visst belopp för varje procentenhet finsk text inom intervallet 20–30 % är onödigt krånglig och föreslår att kvalifikationskravet skall vara uppfyllt om den finska texten uppgår till minst 25 % av innehållet. Några alternativa bidragsnivåer knutna till vissa procenttal bör inte förekomma.

Förslaget innebär på dessa punkter såväl regelförenklingar som en begränsning av det antal tidningar vilka ges en särbehandling i jämförelse med nu gällande system.

I likhet med presstödsnämnden anser jag att nämnden bör få besluta om vilka belopp som skall utbetalas med stöd av denna särregel. Bidrag bör högst kunna beviljas med det belopp som jag i det föregående har föreslagit för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning, dvs. 1 540 000 kr. per år.

Mitt motiv för förändringen av maximibeloppen är att presstödsnämnden när det gäller begränsat driftsstöd och driftsstöd i särskilda fall, såväl för hög- och medelfrekventa som för lågfrekventa dagstidningar, fritt bör kunna pröva bidragsbehovet i förhållande till de särskilda villkor som gäller för resp. tidning på utgivningsorten. Denna princip tillämpas även

nu men med olika maximibelopp för de skilda särreglerna och tidningskategorier. Ytterligare argument för en förenkling är att utgivningsvillkor och andra förutsättningar fortlöpande ändras för de tidningar som är berörda. Ett och samma maximibelopp bör fortsättningsvis gälla för nämndens prövning enligt dessa särregler. För tidningar på andra språk än svenska gäller däremot särskilda villkor för bestämningen av stödbelopp, vilket jag strax återkommer till.

Förslaget innebär att några utpräglade högtäckningstidningar nu förs bort från den krets av tidningar som har rätt till driftsstöd. Stödet till dessa motiverades ursprungligen med hänvisning till att förstатidningen på en ort skulle ges en särbehandling när upplagedifferensen till andratidningen var relativt liten. Denna särregel förlorade sitt berättigande när hushållstäckning blev den fördelningsgrundande faktorn. Genom ett riksdagsbeslut år 1984 fick de tidningar som uppburit sådant stöd rätt att övergångsvis — i avvaktan på kommande utredning — behålla sina då utgående produktionsbidrag på 1983 års oförändrade nominella nivå. Eftersom dessa tidningar har en täckningsgrad som överstiger 40 %, uppfyller de inte föreslagna kvalifikationer för driftsstöd. Kommittén bedömer att de berörda tidningsföretagen är ekonomiskt stabila företag vilkas materiella behov av subventionering för den löpande driften måste anses obefintligt. Enligt min mening behövs inte längre några särskilda övergångsregler.

5.5.2 Driftsstöd i särskilda fall

Mitt förslag: Driftsstöd får också beviljas två andra tidningskategorier även om de inte uppfyller samtliga villkor för att vara dagstidning.

1. En tidning som huvudsakligen är skriven på annat språk än svenska och som vänder sig till en språklig minoritetsgrupp i landet får uppbära driftsstöd, om den till övervägande del innehåller nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige och om tidningen har sin huvudredaktion här i landet. Kvalifikations- och beräkningsnormer i övrigt skall vara desamma som för dagstidningar med allmänt driftsstöd och motsvarande utgivningsstäthet.

2. En tidning som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands får uppbära driftsstöd om den behöver detta för att kunna fortsätta med sin utgivning. Kvalifikationskraven i övrigt skall vara desamma som för andra dagstidningar med motsvarande utgivningsstäthet. Stödbeloppet skall fastställas av presstödsnämnden och får högst uppgå till den beloppsgräns som gäller för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning.

Kommitténs förslag överensstämmer i stort med mitt förslag. När det gäller den förstnämnda kategorin tidningar föreligger en skillnad i förhållande till mitt förslag. Kommittén föreslår att tidningar på annat språk än

svenska, med ett innehåll som "till övervägande del innehåller nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige eller är av allmänt intresse", skall kunna uppbära presstödet.

Vad gäller den andra kategorin skiljer sig kommitténs förslag från mitt endast när det gäller preciseringen av stödbeloppets storlek. Enligt kommittén bör presstödsnämnden besluta om stöd inom en ram för högsta tillåtna bidrag efter i stort samma principer som hittills tillämpats.

Remissinstanserna: Presstödsnämnden förespråkar när det gäller tidningar på andra språk än svenska att en sådan tidning för att vara bidragsberättigad till övervägande del skall avhandla förhållanden i Sverige. Nämnden har konstaterat att åtminstone någon av tidningarna i denna kategori endast till obetydlig del handlar om förhållanden i Sverige. Den formulering som föreslogs i den senaste propositionen om invandrarpolitiken bör därför införas.

Tidningen Sverige-Nytt vill jämföras med övriga lågfrekventa tidningar eftersom tidningens distributionskostnader är avsevärt högre än för annan press.

Skälen för mitt förslag: I likhet med vad som nu gäller bör driftsstöd i särskilda fall kunna beviljas tidningar som hör till de två här nämnda kategorierna även om de inte uppfyller samtliga övriga kvalifikationskrav.

I prop. 1985/86:98 om invandrarpolitiken anförde jag (s. 108) följande när det gällde särreglerna för tidningar på andra språk än svenska i förhållande till presstödet.

Motivet för dessa regler är att garantera att stöd endast utgår till sådana tidningar som riktar sig till invandrare i Sverige. Reglerna tjänar stödets huvudsyfte, nämligen att skapa bättre förutsättningar för information, debatt och opinionsbildning bland invandrare i Sverige. — — — Slutligen bör tidningen till övervägande del innehålla nyheter och annan information samt debatt om förhållanden i Sverige.

Med anledning därav uttalade konstitutionsutskottet (KU 1985/86:23, s. 3) att kravet på att invandrantidningarna för att få statsbidrag till övervägande del skall innehålla nyheter och information samt debatt om förhållandena i Sverige främst motiveras med att stöd inte skall kunna utgå till tidningar som ensidigt är inriktade på ett eller flera andra länders förhållanden. Utskottet ansåg att detta var ett bärande skäl och att man därför liksom hittills måste godta ett stödvillkor som i någon mån tar sikte på innehållet i tidningen. Vidare anförde utskottet att invandrantidningarna självfallet också borde kunna innehålla internationella nyheter och debatter i stora internationella frågor och ansåg därför att den i propositionen föreslagna formuleringen av villkoret var väl snäv. Syftet med bestämmelsen borde klarare tillgodoses med en formulering som innebär att en sådan tidning till övervägande del bör innehålla nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige eller är av allmänt intresse.

Förslaget från kommittén överensstämmer med vad utskottet framförde vid 1985/86 års riksmöte och innebär inte några förändringar. Presstödsnämnden har emellertid påtalat att villkoret "... eller är av allmänt intresse" i praktiken har tolkats så att tidningar på andra språk än svenska ändå till endast obetydlig del har kunnat handla om svenska förhållanden utan

att bryta mot särregeln. Jag delar presstödsnämndens uppfattning om att villkoret bör skärpas för att bättre tillgodose det ursprungliga syftet, nämligen att främja nyhetsförmedling och opinionsbildning i den svenska demokratiska processen. Jag föreslår därför att denna del av villkorsbestämningen fortsättningsvis utgår. En tidning på annat språk än svenska bör kunna uppbära driftsstöd om den till övervägande del innehåller nyheter, annan information och debatt, som rör förhållanden i Sverige. Formuleringen "till övervägande del" medger ett betydande utrymme för material som rör förhållanden i andra länder.

Trots vad jag i övrigt anför om förenklade och enhetliga regler för fastställandet av stödbelopp när det gäller begränsat driftsstöd och driftsstöd i särskilda fall finner jag inga skäl att ändra villkoren för beräkningen av stödbelopp till tidningar på annat språk än svenska. Sådana tidningar fyller en viktig funktion för invandrare i Sverige och bör även i framtiden kunna erhålla driftsstöd fastän de inte helt uppfyller villkoren enligt huvudreglerna. Dessa tidningar skall därför när det gäller driftsstöd likställas med dagstidningar. För de tidningar som hittills uppburit bidrag betyder detta – med nuvarande utgivningstäthet – att stöd bör beviljas enligt reglerna för lågfrekventa tidningar, dvs. 1 540 000 kr. per år.

När det gäller tidningar som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands bör ett villkor för stödet liksom nu vara att tidningen är beroende av stöd för att kunna upprätthålla utgivningen. Därutöver gäller övriga villkor för allmänt driftsstöd, med undantag för villkoret att en tidning i huvudsak skall distribueras inom landet. Ett motiv för stöd till denna kategori tidningar är att de fyller en viktig funktion för svenskar som tillfälligt eller mer permanent är bosatta i utlandet.

I avsnitt 5.5.1 föreslog jag beträffande begränsat driftsstöd att presstödsnämnden mot bakgrund av utgivningsvillkoren för sådana tidningar bör kunna bevilja bidrag med högst det belopp jag har föreslagit för lågfrekventa tidningar med lokal och regional spridning, dvs. 1 540 000 kr. per år. Jag anser att samma motiv rörande behovet av förenkling och flexibilitet gör sig gällande även här, varför motsvarande villkor bör gälla för presstödsnämndens beslut om stödbelopp för denna tidningskategori.

Mitt förslag: En dagstidning som uppburit oreducerat driftsstöd enligt den nya stödordningen men som inte längre uppfyller kvalifikationskraven skall, under det första året efter det att tidningen upphört att vara stödberättigad enligt huvudreglerna, få stöd motsvarande två tredjedelar av senast erhållna oreducerade belopp och under det därpå följande året en tredjedel av detta belopp. Skulle förhållandena ändras så att tidningen enligt huvudreglerna åter blir kvalificerad för oreducerat stöd skall denna avtrappningsregel inte längre tillämpas.

Om en hög- eller medelfrekvent dagstidning övergår till att bli en lågfrekvent tidning bör driftsstöd övergångsvis kunna beviljas med en motsvarande avtrappning.

Kommitténs förslag överensstämmer i stort med mitt förslag.

Remissinstanserna: Inga invändningar riktas mot förslaget.

Skälen för mitt förslag: Om en tidning som varit berättigad till driftsstöd enligt den nu föreslagna stödordningen utvecklas så att den inte längre uppfyller kvalifikationerna och därför inte längre skall ha stöd, bör detta avvecklas successivt. Genom den föreslagna avvecklingsregeln slår huvudreglerna igenom fullt ut först det tredje året efter beslutet att tidningen inte längre skall uppbära stöd. Härigenom ges tidningsföretagen rimliga planeringsförutsättningar.

Den föreslagna stegvisa bidragsnedtrappningen gör att någon glidande reduceringsskala i vissa täckningstalsintervall inte heller blir nödvändig. Därigenom förenklas regelsystemet och tidningsföretagen kan lättare beräkna omfattningen av framtida prestöd.

I likhet med vad som nu gäller anser jag att en tidning som drar ned utgivningstättheten och därigenom byter kategori från hög- eller medelfrekvent till lågfrekvent, också bör kunna erhålla ett successivt avtrappat stöd ned till den nya stödnivån. Det nedtrappade stödbeloppet bör fastställas efter samma modell som i den generella avtrappningsregeln.

Avvecklingsregeln bör inte vara tillämplig för sådana tidningar som hittills uppburit produktionsbidrag men som inte blir berättigade till allmänt driftsstöd i det nya systemet. För flertalet sådana tidningar föreslår jag särskilda övergångsbestämmelser (jfr avsnitt 8.1).

Vad jag nu har föreslagit om avveckling av driftsstöd bör däremot inte gälla när vissa särskilda omständigheter föreligger. Jag kommer nu att redogöra för dessa fall.

5.7 Reduktion av stödbelopp i särskilda fall m. m.

I vissa undantagsfall bedömer jag att prestödsnämnden bör ges befogenhet att reducera eller helt dra in ett stödbelopp som enligt huvudnormerna annars skulle ha beviljats. Detta bör givetvis ske endast efter noggrann prövning och grundas på särskilda omständigheter.

Jag övergår nu till att närmare redovisa när jag anser det kan vara berättigat med reduktion av driftsstöd eller nedsättning av andra slags stödbelopp eller när det skall vara möjligt att hålla inne beviljat stöd.

5.7.1 Företag med särskilt goda resultat

Mitt förslag: En tidnings driftsstöd skall under tre års tid reduceras successivt om tidningens resultat – sedan det belopp som uppburits i driftsstöd frånräknats – under föregående räkenskapsår varit positivt och uppgått till mer än hälften av stödbeloppet. Stödet skall helt upphöra efter tre år. Vidare bör vissa villkor rörande ekonomisk styrka vara uppfyllda innan en sådan tidning åter kan erhålla driftsstöd enligt huvudreglerna.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna invänder endast undantagsvis mot förslaget. TU föreslår att man bör utgå från genomsnittet av de tre senaste årens rörelseresultat.

Skälen för mitt förslag: Avsikten med presstödet är enligt min mening inte att bevilja bidrag till tidningar som på egen hand lyckas uppnå en vinst av viss storlek i förhållande till driftsstödet. Om ett tidningsföretags ekonomi utvecklas så gynnsamt att en fortsatt tilldelning av driftsstöd måste betraktas som helt överflödigt bör stödet därför reduceras trots att tidningen i övrigt uppfyller kvalifikationerna enligt huvudreglerna.

Enligt min mening bör driftsstödet till en tidning under sådana omständigheter minskas successivt och helt upphöra efter tre år. Regeringen bör få besluta närmare om hur nedtrappningen bör ske. För riksdagens information vill jag nämna att jag vid bifall till förslaget senare avser att föreslå regeringen bestämmelser som innebär att driftsstödet minskas med en tredjedel av vad publikationen skulle ha fått om tidningsföretagets resultat, med avseende på tidningsrörelsen under det räkenskapsår som föregår det kalenderår presstödet avser, varit positivt och uppgått till mer än hälften av det oreducerade stödbelopp som annars skulle ha utbetalats. Vid denna jämförelse skall först det belopp tidningen uppburit i driftsstöd räknas bort. Gäller motsvarande förhållande mellan resultat och det oreducerade stödbelopp som teoretiskt kan beräknas även under nästkommande kalenderår bör det driftsstöd som då skall betalas ut reduceras med två tredjedelar i förhållande till vad publikationen annars skulle ha fått. Det tredje året bör vid motsvarande förhållande stödet helt dras in. Med *resultat* avser jag i detta sammanhang resultatet före bokslutsdispositioner och skatt. Fördelen med en sådan bestämning är att man får ett i presstöds-sammanhang entydigt begrepp för justerad vinst, vilket är viktigt för att kunna göra jämförbara bedömningar. Vad jag nu har anfört gäller det normalfall där ett tidningsföretag enbart ägnar sig åt tidningsutgivning. Det bör ankomma på presstödsnämnden att meddela föreskrifter i detta avseende vid avvikelser från normalfallet. För att jämförelser av detta slag

skall kunna göras förutsätter jag att det i ansökan om driftsstöd klart går att skilja tidningsutgivningsverksamhet från annan verksamhet.

Föreligger inte längre den nämnda grunden för reduktion bör i princip driftsstöd åter kunna beräknas enligt huvudreglerna. Som en spärr mot extraordinära bokslutsdispositioner bör dock gälla att rätten att åter erhålla driftsstöd kan senareläggas ett år beroende på företagets ekonomiska styrka. För riksdagens information vill jag nämna att jag senare avser att föreslå regeringen att presstödsnämnden får besluta om den närmare tillämpningen av denna regel. Jag anser dock att en tidning i det nyssnämnda normalfallet åter skall få driftsstöd om företagets ekonomiska styrka, eller soliditet, understiger en viss nivå. Denna gräns kan för närvarande sättas till ca 20%. Om det inte längre finns några skäl till reduktion lämnas alltså åter driftsstöd under det andra budgetåret.

Jag är däremot inte beredd att föreslå att rörelseresultatet för en tidning skall beräknas som ett genomsnitt över flera år. Den föreslagna avvecklingsformen som sträcker sig över tre år ger en rimlig tid för anpassning. Modellen överensstämmer också med vad jag i övrigt föreslår vid överskridandet av de flesta andra slags kvalifikationsgränser.

5.7.2 Vinstutdelning

Mitt förslag: Ett tidningsföretag som beslutar om vinstutdelning till aktieägarna skall med omedelbar verkan mista sin rätt att uppbära driftsstöd.

Huvudreglerna skall åter tillämpas om aktieutdelning ett senare år inte är aktuell. Vissa villkor rörande ekonomisk styrka bör dock vara uppfyllda innan en tidning åter kan erhålla driftsstöd enligt huvudreglerna.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: Viss kritik riktas mot förslaget. A-pressen anser att stödmottagande tidningar blir missgynnade när det gäller möjligheterna att anskaffa riskvilligt kapital. TU föreslår att regeln endast bör gälla vid en aktieutdelning som överskrider diskontot med 1 %.

Skälen för mitt förslag: Det är inte rimligt att en dagstidning som uppbär presstöd skall kunna använda härigenom frigjorda ekonomiska resurser så att de istället för den egentliga tidningsutgivningen kommer utomstående parter till godo. Någon aktieutdelning bör därför inte tillåtas om tidningen fortfarande skall vara driftsstödsberättigad.

Som en spärr mot extraordinära bokslutsdispositioner bör även här gälla att rätten till driftsstöd blir beroende av tidningsföretagets ekonomiska styrka eller soliditet. Regeringen bör få besluta i denna fråga.

Jag förutsätter att presstödsnämnden följer utvecklingen och underrättar regeringen om exempelvis koncernbidrag eller liknande åtgärder förefaller utnyttjas på ett sätt som strider mot presstödet syfte.

Mitt förslag: Om en tidning sätter ett framtida, ännu inte beviljat driftsstöd i pant får stödbeloppet inte bestämmas till högre belopp än till hälften av vad som annars skulle ha beviljats.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Inga invändningar riktas mot förslaget.

Skälen för mitt förslag: Det har undantagsvis förekommit att en stödmottagande tidning pantsatt ett ännu inte beviljat eller tilldelat produktionsbidrag, vilket förorsakat presstödsnämnden ett inte obetydligt administrativt merarbete. Nämnden har ifrågasatt om pantsättning är försvarlig från presspolitisk och företagsekonomisk synpunkt eftersom vederbörande tidningsföretags ekonomi urholkas genom att stödet används till äldre skulder i stället för att möjliggöra framtida produktion.

Jag anser det vara mindre lämpligt att ett tidningsföretag i förväg avhänder sig rätten att ta emot ett för verksamheten behövtillskott, som presstödsnämnden ännu inte har beviljat. En regel bör därför införas som fungerar kraftigt återhållande när det gäller en tidnings intresse för ett sådant förfarande. Pantförskrivningen som sådan kan inte förhindras men stödbeloppet bör därvid få uppgå endast till hälften av vad som annars skulle ha beviljats. Det bör ankomma på presstödsnämnden att med den begränsningen närmare bestämma om stödet i det konkreta fallet.

Underrättas presstödsnämnden om att en stödmottagande tidning trots detta har pantsatt kommande driftsstöd bör en sådan handling enligt min mening uppfattas som en tydlig varningssignal om att tidningens fortsatta existens även i ett mycket kort perspektiv kan vara hotad. Jag förutsätter därför att sådana pantförskrivningar leder till att nämnden gör en särskilt noggrann undersökning av de närmare förhållandena innan beslut i pressstödsärendet fattas.

Jag kommer strax att föreslå en motsvarande regel för utvecklingsstöd (avsnitt 6.1).

Vid en eventuell pantsättning av driftsstöd anser jag även att det kan vara lämpligt att aktualisera det undantagsförfarande som jag kommer att ta upp i nästa avsnitt.

5.7.4 Möjligheten att hålla inne beviljat driftsstöd

Mitt förslag: Om det finns anledning att anta att utgivningen av en stödberättigad tidning kommer att upphöra under året kan en viss del av ett beviljat stöd hållas inne av presstödsnämnden till slutet av det kalenderår bidraget avser och utbetalas först då, om förutsättningarna för stöd alltså består.

Kommitténs förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Inga invändningar riktas mot förslaget.

Skälen för mitt förslag: Om presstödsnämnden vid sin prövning finner att det finns risk för att utgivningen av en tidning kommer att upphöra under året får nämnden liksom nu kunna besluta om att hålla inne upp till så många tolfte delar av ett beviljat driftsstöd för kalenderåret som antalet återstående hela kalendermånader av samma år.

Om stödförutsättningarna inte har ändrats kan det innehållna beloppet betalas ut senast före utgången av det kalenderår stödet avser. Nämnden ges därmed tid att klargöra om tidningen uppfyller de villkor som gäller för att vara berättigad till driftsstöd.

Denna undantagsbestämmelse bör fortfarande finnas eftersom det enligt min mening vore olämpligt att betala ut presstödsmedel om en tidning löper risk att gå i konkurs eller av andra skäl avser att lägga ned utgivningen.

6 Utvecklingsstöd

6.1 Inledning och allmänna grunder

Mitt förslag: Ett nytt utvecklingsstöd för tidningar med svag ekonomi skall inrättas för att stimulera investeringar i förpressledet och tryckeriledet.

Stöd till lågfrekventa tidningar skall även kunna utgå på grundval av en grupp tidningars gemensamt redovisade projektplaner. Rätt till beviljat utvecklingsstöd upphör om stödförutsättningarna inte längre föreligger. Om en tidning sätter ett ännu ej utbetalat utvecklingsstöd i pant får stödbeloppet inte bestämmas till högre belopp än till hälften av vad som annars skulle beviljas.

Det bör ankomma på presstödsnämnden att fastställa vilka uppgifter som skall bifogas ansökan om utvecklingsstöd.

Kommitténs förslag överensstämmer delvis med mitt förslag. Enligt kommittén bör vidare det föreslagna utvecklingsstödet uppgå till 60 milj. kr. Härav bör 5 milj. kr. avsättas för utbildningsinsatser avseende tidningsledning. I avvaktan på en permanent utbildning bör bidrag om högst 3 milj. kr. lämnas till ej permanenta projekt av generell betydelse för branschutvecklingen.

I ett tioårsperspektiv bör stödet successivt ökas till 100 milj. kr. Under de sista åren i perioden minskas beloppet åter gradvis ned till 60 milj. kr.

Remissinstanserna: Kommittéförslaget tillstyrks bl. a. av NO, TU, Journalistförbundet och A-pressen. Kritik framförs bl. a. av presstödsnämnden, statskontoret, RRV, Centerpress, Liberal Press och Högerpressens Förening. Några av kritikerna förordar ett bibehållande av pressens lånefond.

Skälen för mitt förslag: Jag anser att det allmänna driftsstödet bör kombineras med möjligheter till stöd för mer långsiktiga åtgärder, främst rationaliseringar och omstruktureringar som syftar till kostnadsreduk-

tioner. Enligt min mening bör tidningar i konkurrensutsatt läge härigenom på sikt kunna minska sitt behov av externt stöd och kanske också visa lönsamhet, även om de inte kan bli dominerande på resp. marknader. En allmän förbättring av utgivningsvillkoren underlättar också nyetableringar. I ett vidare perspektiv är målet att minska det rådande kostnadstrycket och öka förutsättningarna för lönsamhet inom branschen i stort.

En ny stödform — ett *utvecklingsstöd* — bör inrättas med syftet att stimulera till och underlätta större, nödvändiga investeringar i såväl förpressledet som tryckeriledet. Jag anser att utvecklingsstödet bör utformas så att det skapar ekonomiska motiv för rationaliseringar, både systemmässigt och ekonomiskt. Stödet bör därför inriktas på åtgärder som ger positiva långsiktiga effekter och är ekonomiskt attraktiva för tidningsföretagen. På båda dessa punkter kan det nuvarande stödsystemet sägas vara otillräckligt. Rådande förhållanden inom tidningsbranschen har medfört att t. ex. samverkansåtgärder, som sett i ett vidare perspektiv, är gynnsamma både för den ekonomiskt svagare och den starkare parten, ändå inte kommer till stånd, eftersom den förstnämnda slår vakt om sin självständighet och den sistnämnda ser till att bibehålla en konkurrensfördel.

Utvecklingsstödet bör inriktas på dagstidningar som har svag ekonomi och därmed har svårt att finansiera nödvändiga investeringar. När det gäller samverkansprojekt i tryckeriledet bör dock stöd även kunna ges till ekonomiskt starka tidningar. Projekt som innebär samverkan mellan enbart starka tidningsföretag bör inte vara stödberättigade.

Enligt min mening har det föreslagna utvecklingsstödet förutsättningar att fungera mer flexibelt och anpassat till de konkurrensutsatta tidningarnas behov än vad motsvarande stödformer kan göra i dag. Exempelvis har det under flera år förekommit att anvisade medel för de hittillsvarande stödformerna inte har kunnat utnyttjats fullt ut.

Jag anser, i motsats till kommittén, att det i dagsläget inte är befogat med nära nog en fördubbling av de ekonomiska resurserna på detta område. Medelsanvisningen för utvecklingsstödet bör tills vidare vara oförändrad i förhållande till vad som nu anvisas för motsvarande stödformer, dvs. ca 35 milj. kr. Inom denna ram bör presstödsnämnden kunna fördela medlen till de olika stödformer som jag strax skall redogöra för.

Jag är inte heller beredd att tillstyrka de utbildningsinsatser som kommittén föreslår. Jag återkommer närmare om detta i avsnitt 6.6.

Till skillnad från det generellt verkande driftsstödet kräver utvecklingsstödet en ingående prövning av förutsättningarna för stöd. Eftersom utvecklingsstödet består av flera skilda delar behövs olika slags uppgifter för bedömningen av om stöd skall beviljas eller inte. Det kan exempelvis röra sig om en fullständig beskrivning av den planerade investeringen inkl. så utförliga kostnadskalkyler för projektets olika delmoment och redogörelser för tänkta kreditvillkor i den planerade upplåningen på marknaden etc. att bidragstilldelningen kan anpassas till projektet i dess helhet. Vidare kan bidragsgivningen också innefatta krav på efterkalkyler, där en stödmottagande tidning redovisar eventuellt uppkomna skillnader mot kalkylen. Jag utgår från att ansökningar från tidningar utan driftsstöd dessutom relateras till en fullständig redovisning av företagets ekonomiska ställning så att

presstödsnämnden kan pröva om det behövs ett statligt tillskott utöver tidningens egna resurser för att genomföra det aktuella projektet. I vissa fall kan det vara befogat att inhämta sådana uppgifter att tidningsrörelsen kan särskiljas från annan verksamhet. Det bör ankomma på presstödsnämnden att i form av tillämpningsföreskrifter ange vilka uppgifter som skall åtfölja ansökningar om utvecklingsstöd.

För att undvika en onödig administrativ belastning bör lågfrekventa tidningar som planerar ett gemensamt projekt kunna komma in med en gemensam ansökan.

För att säkerställa att tillgängliga medel används på ett ändamålsenligt sätt bör det fastslås att rätt till beviljat utvecklingsstöd upphör om stödförutsättningar inte längre föreligger. Vid pantförskrivning av utvecklingsstöd bör stödet reduceras på samma sätt som jag förordat vid pantförskrivning av driftsstöd (avsnitt 5.7.3).

Mitt förslag om att inrätta ett utvecklingsstöd innebär att de nuvarande möjligheterna till utvecklingsbidrag, samverkansbidrag och lån ur pressens lånefond bör upphöra.

Dagstidningskommittén har utförligt redovisat hur frågor om ny teknik och teknisk samverkan tidigare har behandlats i presstödessammanhang varför jag inte här går närmare in på området. Genomgången, som även innefattar internationella förhållanden, återfinns i betänkandet (s. 181 – 193).

Några aktuella ställningstaganden inom tidningsbranschen ger exempel på fruktbara samverkansformer. Sålunda planerar tidningen Folket att inleda ett långsiktigt samarbete med köp av tryckeritjänster från Vestmanlands Läns Tidning. Härigenom kan Folket få tillgång till ökad tryckerikapacitet utan att behöva investera i den egna pressen. Dessa planer ligger helt i linje med mina förslag och bekräftar kommitténs bedömning om att samtryckning kan ge fördelar för både de medverkande parterna förutsatt att vissa traditionsbetingade hinder kan övervinnas.

Jag övergår nu till att närmare redovisa mina förslag om utvecklingsstöds olika delformer, nämligen Stöd till förpressinvesteringar, Stöd till samverkan vid gemensamma investeringar i tryckerianläggningar, Stöd till samverkan genom legotryck och Stöd till övriga investeringar samt, som en engångsinsats, Stöd till utbildning i tidningsledning.

Mitt förslag: Presstödsnämnden skall kunna bevilja utvecklingsstöd till sådana förpressinvesteringar som är presspolitiskt och företagsekonomiskt befogade, dvs. bidrar till fortlevnad och förbättrat kostnadsläge för en tidning i konkurrensmässigt underläge.

Berättigade att söka stöd skall vara tidningar som uppbär allmänt driftsstöd eller sådana tidningar vars marknads- och konkurrenssituation gör det presspolitiskt motiverat med en särskild insats.

Stödet skall kunna uppgå till högst 75 % av de vid ansökningstillfället beräknade totala kostnaderna för ett projekt, dock högst 7,5 milj. kr. per tidningsföretag. Nytt stöd får tidigast beviljas ett tidningsföretag som uppnått maximalt stödbelopp när tre år har förflutit sedan stöd senast lämnades. Utbetalning av bidrag bör ske i takt med investeringarnas genomförande och i den ordning presstödsnämnden finner lämplig i det enskilda fallet.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta som accepterar principen om utvecklingsstöd godtar kommitténs förslag. RRV och statskontoret anser dock att endast en begränsad statlig subvention i form av kreditgarantier och lånemöjligheter bör tillåtas.

Skälen för mitt förslag: Enligt min mening bör en del av utvecklingsstödet avsättas för investeringar i förpressledet. Det kan exempelvis röra sig om insatser för att möjliggöra datorstödd annonsbokning, produktionsstyrning, ekonomiadministration, layout och sättning. Stödet bör kunna avse såväl totala systembyten som kompletteringar av redan moderniserade delsystem. Allmänt bör åtgärderna sikta på största möjliga integrering av de olika momenten i förpressproduktionen. Ett initialt stöd som stimulerar tidningar till teknisk förnyelse kan leda till en mer rationell produktion vilken på sikt bör kunna resultera i sänkta kostnader.

Kommitténs undersökningar, inkl. internationella jämförelser, har visat att det är fullt möjligt att framställa dagstidningar med oförändrat hög kvalitet i enklare tekniska former än vad som nu ofta förekommer, t. ex. genom introduktion och fullt utnyttjande av datoriserade framställningssystem. Vid fullt genomslag kan sådana åtgärder föra med sig lägre kostnader för ledningsfunktioner, minskade personal- och lokalbehov m. m. och i övrigt förbättra kopplingen mellan produktionsapparaten och den marknadsförda tidningen. De undersökningar kommittén låtit utföra vid ett antal svenska flerdagartidningar har också visat på att betydande rationaliseringsmöjligheter skulle kunna uppnås genom införande av bl. a. datorbaserad teknik inom produktion och administration.

Enligt kommitténs bedömning kan också projekteringar av systembyten i förpressledet underlättas och effektiviseras om utomstående experter konsulteras. Därigenom kan erfarenheter från kända modeller och redan genomförda investeringar hos andra jämförbara företag utnyttjas.

Enligt min mening bör en tidning med allmänt driftsstöd vara berättigad

att söka utvecklingsstöd för förpressinvesteringar. Vid sidan av denna huvudregel bör stöd även kunna lämnas till en tidning som inte har driftsstöd, men vars marknads- och konkurrenssituation gör det presspolitiskt motiverat med en särskild insats. Det kan t. ex. gälla små och medelstora tidningar som opererar på lokalt begränsade marknader och är trängda av större tidningar. Härigenom medverkar stödet till att förbättra produktiviteten hos ekonomiskt svaga tidningar. Möjligheterna för dessa tidningar att i framtiden överleva som självständiga redaktionella produkter blir större.

För att de rationaliseringsvinster som stödet syftar till skall uppnås anser jag att den statliga insatsen bör ske i bidragsform. Härigenom kan ekonomiskt svaga tidningar finansiera investeringar på ett sätt som annars inte skulle vara möjligt att klara med de villkor sådana tidningar kan erhålla på den allmänna kreditmarknaden. Jag föreslår därför att bidrag inkl. eventuella tilläggsbidrag till ett projekt bör kunna ges med upp till 75 % av de vid ansökningstillfället beräknade totala kostnaderna, dock högst 7,5 milj. kr. per tidningsföretag. Som en spärr mot att enstaka tidningar söker erhålla en alltför hög andel av de samlade utvecklingsstödsmedlen, bör ett företag som erhållit maximalt stöd till förpressinvesteringar inte kunna beviljas stöd på nytt förrän tidigast tre år efter det att stöd senast beviljades.

Mitt förslag: Presstödsnämnden skall kunna bevilja utvecklingsstöd till gemensamma tryckeriinvesteringar i form av räntebidrag till lån som tas på den allmänna kreditmarknaden. Nämnden bör också inom en bestämd ekonomisk ram kunna besluta om statlig kreditgaranti för tagna lån.

För att sådant utvecklingsstöd skall kunna beviljas skall minst en av de deltagande tidningarna i projektet ha allmänt driftsstöd. Vidare bör det normalt inom ett stödberättigat projekt råda balans mellan tidningar med driftsstöd och övriga i projektet ingående tidningar.

Bidraget får högst avse den totala räntekostnaden under lånetidens första fem år för tidningsföretag som söker utvecklingsstöd för en gemensam tryckeriinvestering. Om samverkande tidningar, eller någon enskild tidning som är part i ett samverkansprojekt, med hänvisning till resp. tidnings ekonomiska ställning, kan påvisa att ett räntebidrag under en tid av fem år inte utgör tillräcklig ekonomisk trygghet för medverkan i projektet, bör presstödsnämnden kunna pröva huruvida bidraget bör beviljas under ytterligare något eller några år, dock högst tre utöver vad som medgivits vid huvudprövningen. Utbetalning av bidrag bör ske i takt med investeringarnas genomförande och i den ordning presstödsnämnden finner lämplig i det enskilda fallet.

Stöd bör inte beviljas för samverkansprojekt där medverkande tidningar har samma ägare eller ingår i samma koncern.

Om tidningar med allmänt driftsstöd ansöker om utvecklingsstöd till gemensamma tryckeriinvesteringar och projektet framstår som särskilt värdefullt i presspolitiskt avseende får presstödsnämnden lämna stöd även om villkoren inte är uppfyllda på samtliga punkter.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta som accepterar principen om utvecklingsstöd godtar kommitténs förslag. Vissa anser att lånemöjligheterna i pressens lånefond bör bibehållas då nuvarande möjligheter att få lån på den allmänna kreditmarknaden kan försvåras. Presstödsnämnden och A-presen menar att en tidning bör ha rätt till utvecklingsstöd även om det inte är möjligt att uppbringa någon samverkanspartner.

Skälen för mitt förslag: Jag bedömer, i likhet med kommittén, att det finns en stor potential för samarbete inom tryckeriledet i tidningsbranschen. Hittills har möjligheterna till teknisk samverkan tilldragit sig ett begränsat intresse i Sverige, medan utvecklingen i andra länder kommit betydligt längre. I realiteten har flertalet hög- och medelfrekventa dagstidningar i riket byggt upp en egen komplett teknisk produktion varav ett stort antal har skaffat sig överkapacitet. Kommittén bedömer att tidningar med svag ekonomi har fått göra investeringar som i många fall både är för

dyra och för omfattande för behovet. Samproduktion skulle kunna medföra ett väsentligt förbättrat kostnadsläge för samarbetande tidningar, utan att den redaktionella självständigheten eller konkurrensen på läsarmarknaden behöver äventyras.

De hinder som anförts mot ett utbyggt samarbete gäller främst problem med pressläggningstider och svårigheter beroende på att tänkbara samarbetspartner har investeringsbehov som infaller vid skilda tillfällen. Kommittén anser dock inte dessa hinder vara oöverstigliga.

Med tanke på mångfalden i nyhetsförmedling och opinionsbildning vill jag betona att jag anser den redaktionella utformningen av en dagstidning vara mer väsentlig än de former under vilka den produceras. Tidningens kvalitet och redaktionella halt avgör dess betydelse för allmänheten och läsarna. Den tekniska produktionen kan från såväl presspolitiskt som företagsekonomiskt perspektiv betraktas som ett medel och inte ett mål i sig.

Mitt förslag innebär därför att tidningsföretag bör kunna få utvecklingsstöd för gemensamma tryckeriinvesteringar i form av räntebidrag för lån som förutsätts tas på den allmänna kreditmarknaden. De initiala kapitalkostnaderna vid en sådan investering är höga. Ett räntebidrag under de fem första åren kan hjälpa till att överbrygga även andra tröskelsvårigheter. I särskilda fall bör presstödsnämnden kunna förlänga ett sådant bidrag med högst tre år.

Utöver detta bör presstödsnämnden kunna besluta om en statlig kreditgaranti för en del av det tagna lånet. En statlig garanti kan underlätta för banker och kreditinstitut att gå in i investeringsprojekt avseende ekonomiskt svaga tidningsföretag. En statlig garanti kan även leda till att lägre räntesatser kan förhandlas fram.

Vägledande vid bedömningen av ansökningar bör vara hur väl ett projekt är presspolitiskt och företagsekonomiskt motiverat, dvs. om det kan bidra till mångfalden inom dagspressen genom att medföra tryggad fortlevnad eller förbättrat kostnadsläge för i första hand deltagande företag med svag ekonomi.

I likhet med andra delar av utvecklingsstödet bör stödet till gemensamma tryckeriinvesteringar främst avse tidningar som har allmänt driftsstöd. Vid samarbetsprojekt som innefattar minst en driftsstödsberättigad tidning bör stöd kunna utgå även om övriga parter är ekonomiskt starka tidningar.

Ekonomiskt starka tidningar som planerar samtryckning bör dock inte kunna lägga över investeringskostnader på staten genom att exempelvis knyta en enstaka lågfrekvent tidning med allmänt driftsstöd till projektet eftersom en sådan tidning enbart representerar en obetydlig del av de volymer som skall tryckas. För att motverka detta bör den tidning som erhåller driftsstöd normalt ges ut under likartade former i fråga om redaktionella ambitioner, periodicitet eller upplaga som övriga i projektet medverkande tidningar. Om däremot ett samverkansprojekt t. ex. omfattar en högtäckningstidning och flera lågtäckningstidningar med driftsstöd bör projektet likväl kunna anses stödberättigat eftersom den samlade samverkansfördelen för stödtagande tidningar från presspolitiska utgångspunkter

i ett sådant fall kan sägas uppväga den obalans det förstnämnda villkoret avser att förhindra.

För att förhindra att lönsamma tidningsföretag för över kostnader på staten bör även följande omständigheter utesluta stöd. Om såväl en tidning med allmänt driftsstöd som en eller flera tidningar utan driftsstöd i ett anmält samverkansprojekt har samma ägare, eller direkt eller indirekt kontrolleras av samma affärsintressen, bör projektet inte vara stödberättigat. Denna bedömning bör avse exempelvis kedjor och koncerner eller andra associationer med uppbenbara affärsmässiga bindningar. Motivet är att ägare av tidningar och andra företag där flera enheter är lönsamma bör kunna klara angelägna investeringar inom sin totala verksamhet utan statlig hjälp.

Möjligheterna att bevilja kreditgarantier bör ske inom en s.k. engagemangsrām, dvs. en flerårig totalrām med möjlighet att inom rāmen förnya kreditanvändningen. Summan av beviljade och löpande krediter får alltså högst uppgå till maximibeloppet för rāmen. Förluster till följd av infriade garantier minskar rāmbeloppet i motsvarande mån. Återbetalningar till följd av *infriade garantier såsom utdelningar i konkurser ökar det tillåtna rāmbeloppet, dock högst till den ursprungliga garantirāmens nivå.*

Med tanke på att investeringar i tryckeriutrustning har en relativt lång livslängd blir garantigivningen också av långsiktig natur. Presstödsnämnden bör disponera en engagemangsrām som uppgår till 300 milj. kr. Jag återkommer till denna fråga i avsnitt 13.

Eftersom möjligheten till statlig kreditgaranti bör ses som en stödform inom utvecklingsstödet och de medel som bör få användas för detta avser jag att, som kommittén föreslår, väga in de under ett år eventuellt uppkomna förlusterna inom garantisystemet vid min beräkning av anslaget till utvecklingsstöd för det därpå följande budgetåret. På denna punkt är kommitténs bedömning att garantiåtagandet, särskilt under ett inledande skede, endast kommer att få begränsade ekonomiska konsekvenser för det samlade utvecklingsstödet.

Kreditgarantin bör utformas i enlighet med vad som generellt gäller för statliga kreditgarantier. Under förutsättning av att riksdagen bifaller mitt förslag kommer presstödsnämnden således att administrera garantidelen enligt förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet. Bestämmelserna innebär exempelvis att garantier endast bör kunna lämnas om verksamheten bedöms vara eller kunna bli lönsam från företagsekonomisk synpunkt. En garanti får högst omfatta hela krediten varvid statens andel av risken normalt utgör 75 %. Statens andel av risken får överstiga 75 % om sysselsättnings- eller regionalpolitiska skäl föreligger. Långivaren skall vidare i förskott betala en avgift om en procent årligen av den utestående garanterade kapitalskulden.

Eftersom det nu föreslagna utvecklingsstödet för gemensamma tryckeriinvesteringar syftar till att främja samverkan, bör de riktlinjer jag nu angivit tillämpas flexibelt. Vid bedömningen bör hänsyn även tas till om stödmottagaren uppbär allmänt driftsstöd och därmed hör till den grupp av tidningar som medverkar till att säkra konkurrens och mångfald. Hänsyn bör också tas till om en föreslagen samverkan på en ort inte kan komma till

stånd till följd av att exempelvis en av tidningarna är negativt inställd till sådan samverkan. Om tidningar med allmänt driftsstöd ansöker om utvecklingsstöd och projektet framstår som särskilt värdefullt i presspolitiskt avseende bör stöd kunna beviljas även om villkoren inte är uppfyllda på samtliga punkter.

Prop. 1989/90: 78

6.4 Stöd till samverkan genom legotryck

Mitt förslag: Presstödsnämnden skall kunna bevilja stöd till samverkan genom legoproduktion av dagstidningar. Stödet bör bidra till minskade tryckkostnader för både den säljande och den köpande parten och därför normalt utbetalas till båda parter. Samtryckningsbidrag skall beviljas endast då en tidning upphör med egen tryckning, dvs. bidrag får inte utgå om en tidning enbart byter externt tryckeri.

För att vara berättigade till sådant samtryckningsbidrag skall i normalfallet båda parter vara tidningsföretag som ger ut en dagstidning varav minst den ena har allmänt driftsstöd. Samtryckningsbidrag skall även kunna beviljas företag som ägs gemensamt av två eller flera tidningsföretag och som producerar dagstidningar genom samverkan. Minst ett av ägarföretagen skall i sådana fall vara en tidning som uppbär allmänt driftsstöd. Om säljaren av trycktjänsten är ett rent tryckeriföretag, vars verksamhet inte omfattar dagstidningsutgivning, skall samtryckningsbidrag i princip endast lämnas till den tidning som köper tjänsten. Samtryckningsbidrag skall inte lämnas för legotryckning mellan parter som har samma ägare eller som direkt eller indirekt kontrolleras av samma affärsintressen, t. ex. i form av kedjor och koncerner.

Bidrag beviljas med 12 öre per tryckt och betalat tidningsexemplar och utbetalas i normalfallet till var och en av de samverkande parterna. Bidrag bör lämnas för högst tio miljoner tryckta och betalade exemplar per år och företag och till samma företag under en tid av högst sju år. Utbetalning av bidrag bör ske en gång om året och med ett belopp som motsvarar den stödberättigade verksamheten under hela detta år.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta som accepterar principen om utvecklingsstöd godtar kommitténs förslag. Presstödsnämnden anmärker att samtryckningsbidrag bör kunna beviljas endast då en tidning upphör med egen tryckning och inte då den bara byter från ett utomstående tryckeri till ett annat.

Skälen för mitt förslag: För att främja ett effektivare och mer rationellt kapacitetsutnyttjande på tryckerisidan anser jag att utvecklingsstödet också bör innefatta en möjlighet att stimulera mindre tidningar att köpa trycktjänster av andra dagstidningar (s. k. legotryckning). Härigenom kan båda parter uppnå ekonomiska fördelar genom att den säljande tidningen höjer avkastningen på investerat kapital och den köpande tidningen slipper driva ett eget tryckeri.

Bakgrunden till mina överväganden om vilka som bör vara berättigade att söka samtryckningsbidrag är att stödet främst skall syfta till ett effektivt utnyttjande av den samlade tryckerikapaciteten inom dagspressen. Stödet är vidare selektivt i så måtto att endast projekt som innefattar ekonomiskt svaga tidningar är stödberättigade. Däremot bör stöd inte beviljas i sådana fall där samtryckningen kan betraktas som en intern rationalisering där vinsten stannar hos ägaren eller företagsgruppen. Om säljaren av trycktjänsten är ett rent tryckeriföretag, vars hela verksamhet omfattar tryckning av olika publikationer, bör samtryckningsbidrag i princip endast lämnas till den dagstidning som köper tjänsten. Bedömningssvårigheter kan, som kommittén redovisar, uppkomma om t. ex. ett civiltryckeri utvecklas inom ramen för en tidningsutgivning, men sedan av olika skäl fått en självständig status. Jag utgår från att samtryckningsbidrag i sådana fall — i enlighet med stödformens huvudsyfte att främja ökad samtryckning mellan tidningsföretag — kommer att lämnas för tryckning vid tryckerier som har ställning av kompletterande verksamhet till tidningsutgivning. Jag ansluter mig vidare till presstödsnämndens förslag till förtydligande innebärande att samtryckningsbidrag endast bör kunna beviljas då en tidning upphör med egen tryckning. Ekonomiskt stöd bör inte ges till tidningar som endast byter ett externt tryckeri mot ett annat.

Mindre tidningars farhågor om minskad självständighet torde motverkas av om samtryckning exempelvis sker i ett separat bolag med egen administration och med stöd av ett statligt bidrag som medför ekonomiska incitament för båda parter. Det här föreslagna samtryckningsbidraget bygger därför på principerna för den samdistributionsmodell som visat sig vara framgångsrik och till vilken jag återkommer i avsnitt 7.

Samtryckningsbidraget bör relateras till kostnaden för att trycka en dagstidning. Kommitténs bedömning är att ett schablonmässigt bestämt bidrag om 12 öre per tryckt och betalat exemplar motsvarar en minskning av tryckkostnaderna med ca 10% för köparen och medför en i kronor räknat lika stor intäktsökning för säljaren. Mitt förslag om en gräns vid högst tio miljoner tidningsexemplar per år hänger samman med att modellen är inriktad på mindre och medelstora tidningars behov. För tidningar med större volymer kan den nyss nämnda möjligheten till gemensamma investeringar i tidningstryckerier ligga närmare till hands.

Bidrag bör kunna lämnas under en tid av högst sju år. Denna tidsrymd bör ge berörda företag goda möjligheter att utvärdera samarbetet och överväga fortsatta åtgärder.

Mitt förslag: Utvecklingsstöd skall även kunna lämnas för särskilda rationaliseringsprojekt som är avsedda att på längre sikt förbättra ett tidningsföretags ekonomi.

Sådant stöd skall kunna lämnas till en tidning som har allmänt driftsstöd men däremot inte några andra former av utvecklingsstöd. Stöd skall även kunna lämnas till en tidning som varken har driftsstöd eller utvecklingsstöd, men vars marknads- och konkurrenssituation gör det befogat med en särskild insats.

Stödet skall avse rationaliseringsåtgärder som inte faller under huvudreglerna för utvecklingsstöd och stöd får uppgå högst till 75 % av de totala kostnaderna. Stödet får vara högst 1 milj. kr. för lågfrekventa tidningar och högst 2 milj. kr. för hög- och medelfrekventa tidningar. Nytt stöd får beviljas ett tidningsföretag tidigast när fem år har förflutit sedan beslut senast fattades om sådant stöd. Utbetalning av stöd bör ske i takt med investeringarnas genomförande och i den ordning presstödsnämnden finner lämplig i det enskilda fallet.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag. Enligt kommittén bör dock ett tidningsföretag kunna få utvecklingsstöd av detta slag endast en gång.

Remissinstanserna: De flesta som accepterar principen om utvecklingsstöd godtar kommitténs förslag. RRV anser att kommittén är oklar i frågan om tidningarna själva skall bidra till finansieringen. Centerpress anser att en tidning bör kunna få stöd enligt denna regel mer än en gång.

Skälen för mitt förslag: De tidigare föreslagna delarna av utvecklingsstödet avser några väl definierade områden där statliga insatser kan få betydande strukturella och ekonomiska effekter som kan bidra till ett förbättrat kostnadsläge för tidningsföretag med svag ekonomi. Inte desto mindre kan det vara möjligt att vissa tidningar med delvis andra åtgärder kan uppnå rationaliseringar och produktionsförbättringar. Därför föreslår jag att det inom utvecklingsstödet också bör finnas en möjlighet att ge stöd till särskilda rationaliseringsprojekt som är avsedda att på längre sikt förbättra ett tidningsföretags ekonomi.

Det övergripande syftet är — liksom för övriga delar av utvecklingsstödet — att stimulera till långsiktiga effektivitets- och produktivitetsförbättringar för ekonomiskt svaga tidningar. Stödberättigade bör därför dels vara tidningar som har allmänt driftsstöd, dels tidningar utan sådant stöd men vars marknads- och konkurrenssituation gör det presspolitiskt motiverat med en särskild insats. Det kan exempelvis gälla små och medelstora tidningar som opererar på lokalt begränsade marknader där de är trängda av större region- eller överspridda tidningar. Om en tidning uppbär utvecklingsstöd i andra former bör den dock inte vara berättigad att söka stöd för särskilda rationaliseringsprojekt.

Denna del av utvecklingsstödet bör ges en kompletterande roll i förhål-

lande till övriga delar av stödformen. Följaktligen föreslår jag relativt låga maximibelopp för de olika tidningskategorierna. Stödets undantagskaraktär framgår också av att det endast bör kunna beviljas ett tidningsföretag när det förflutit minst fem år sedan stöd senast beviljades. Vidare innebär mitt förslag att stöd bara bör kunna lämnas till sådana investeringsprojekt som också innebär ekonomiska insatser från stödmottagarens sida. Villkoret för detta bör lämpligen vara detsamma som för stöd till förpressinvesteringar, dvs. stöd bör kunna beviljas med högst 75 % av de totala kostnaderna.

6.6 Stöd till utbildning i tidningsledning

Mitt förslag: Som en engångsinsats bör medel inom ramen för utvecklingsstödet avsättas för utveckling av utbildning i tidningsledning vid universitetet i Göteborg. Efter introduktionsskedet tillförs inte några ytterligare medel ur presstödet. Tidningsbranschen förutsätts liksom hittills bekosta eventuella utbildningsinsatser.

Kommitténs förslag skiljer sig från mitt förslag. Utbildning i tidningsledning bör enligt kommittén ingå i utvecklingsstödet. För att statliga satsningar på utveckling och struktumvandling inom branschen skall få ett verkligt genomslag, krävs det enligt kommitténs bedömning att företag som strävar i denna riktning kan inhämta den kompetens och de kunskaper som behövs för att tänkbara rationaliseringsmodeller skall kunna omsättas i praktiken inom den löpande verksamheten.

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) bör ges i uppdrag att tillsammans med företrädare för branschen på såväl arbetsgivar- som arbetstagsidorna utforma en lämplig utbildningsmodell. För denna undersökning bör 2 milj. kr. avsättas. Beroende på vilket resultat som redovisas bör en permanent verksamhet antingen finansieras av branschen eller över statsbudgetens ordinarie utbildningsanslag. Kombinationer däremellan kan också bli aktuella.

I avvaktan på att verksamheten kommer i gång anser kommittén att presstödsnämnden bör kunna lämna bidrag för särskilda utbildningsinsatser. För budgetåret 1989/90 föreslår kommittén att sammanlagt 5 milj. kr. anvisas för utbildningsinsatser inom ramen för utvecklingsstödet.

Remissinstanserna: Meningarna om detta förslag är delade. Det tillstyrks av SPK, TU, Journalistförbundet m. fl. Även UHÄ ansluter sig till förslaget och framhåller de goda förutsättningar som finns för en sådan utbildning inom högskolan. Universiteten i Stockholm och Göteborg redovisar den utveckling som nu sker vid resp. högskola och framhåller bl. a. vikten av att utbildningen ges forskningsanknytning och att den blir av tvärvetenskaplig karaktär. Det sistnämnda universitetet framhåller den breda erfarenhet som finns inom området vid journalisthögskolan, avdelningen för masskommunikation samt företagsekonomiska institutionen vid universitetet i Göteborg.

Andra anser att utbildning i tidningsledning inte bör ingå som en särskild bidragsform i det statliga presstödet. Utbildning bör skötas i högsko-

lan och inom tidningsbranschen. Denna ståndpunkt företräds av RRV, A-pressen, Liberal Press, Högerpressens Förening och FLT.

Prop. 1989/90: 78

Skälen för mitt förslag: För egen del anser jag att kunskaper i tidningsledning och tidningsekonomi har stor betydelse för att utvecklingsinsatser skall kunna ge största möjliga utdelning. Jag anser emellertid inte att en reguljär utbildning skall bekostas av det statliga presstödet eller att ett särskilt utbildningsstöd skall hanteras av presstödsnämnden. Sådana insatser kan i stället, liksom nu, göras inom ramen för högskolornas uppdragsverksamhet eller genomföras i form av branschinterna kurser och seminarier. Någon särskild stödform inom utvecklingsstödet bör därför inte etableras. Det bör emellertid noteras att tidningar som tar emot presstöd härigenom disponerar ett ekonomiskt tillskott som bl.a. kan användas för vidareutbildning av personal, exempelvis genom att köpa kursplatser från högskolan eller andra utbildningsanordnare.

Detta hindrar inte att jag finner utbildningsfrågan viktig. Jag har erfärut att det vid universitetet i Göteborg finns planer som till stor del överensstämmer med vad kommittén föreslagit. För att stimulera denna utveckling föreslår jag en engångsinsats om högst 500 000 kr., ett förslag som jag återkommer till i avsnitt 13. Därigenom kan vissa utvecklingsinsatser avseende utbildning i tidningsledning samt en försöksverksamhet genomföras. Dessutom ges tillfälle att pejla branschens betalningsvilja för det kursutbud som kan erbjudas.

7 Distributionstöd

Mitt förslag: Ett distributionsstöd motsvarande nu gällande samdistributionsrabatt skall även fortsättningsvis ingå i presstödet. En fyrgradig bidragskala skall införas. I övrigt anser jag att stöd villkoren skall vara oförändrade.

För vart och ett av de första 7 000 000 bidragsberättigade tidningsexemplaren skall distributionsstöd beviljas med 10 öre per exemplar. För volymer mellan 7 000 000 och 14 000 000 exemplar skall 8 öre per tidningsexemplar beviljas. Mellan 14 000 000 och 21 000 000 exemplar skall 6 öre per tidningsexemplar beviljas. För volymer över 21 000 000 exemplar skall 5 öre per exemplar beviljas.

Kommitténs förslag överensstämmer i princip med mitt förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks av flertalet remissinstanser. TU, Liberal Press, PS Distributions AB och Tidningstjänst AB förordar en betydligt större höjning för att motverka avhopp från systemet. Stödet bör enligt de sistnämnda organisationerna återställas till 1980 års reella nivå. Vidare bör höjningen ske proportionerligt och inte missgynna de större tidningarna. A-pressen anser däremot att en höjning av distributionsstödet inte får gå ut över driftsstödet. Om totalramen för presstödet inte kan

höjas bör istället en regel införas som leder till att tidningar som ställer sig utanför samdistributionen mister förmånen av reducerad reklamskatt. Därutöver bör enligt A-pressen anges att det största tidningsföretaget på en ort inte bör användas som underentreprenör av samdistributionsföretaget.

Flera framhåller att systemet bör utformas så att Dagens Industri inte förhindras att delta i samdistributionen. Fackpressens Tidningsutgivareförening yrkar på att det blir tillåtet med fysisk samdistribution även för titlar som inte tillerkänns distributionsstöd.

Skälen för mitt förslag: Den nuvarande samdistributionsrabatten bör i fortsättningen benämnas *distributionsstöd* eftersom det inte finns något normalpris som en rabatt kan relatera till. Distributionsstödet syfte är, i likhet med nu gällande systems, att gynna ekonomiskt mindre konkurrenskraftiga dagstidningar. Dessa har den största nyttan av att det praktiska distributionsarbetet samordnas med en eller flera andra tidningar. För att syftet skall kunna uppnås bör ekonomiska incitament för att delta i samdistributionen erbjudas för alla berörda tidningar — även dem med vid spridning. Stödformen får därmed även fortsättningsvis generell karaktär.

Jag bedömer i likhet med kommittén att den hittillsvarande samdistributionsrabatten har haft positiva effekter på flera plan. Dess grundläggande betydelse ligger i att den över hela landet har stimulerat till införandet av en organiserad, samordnad utbärning av alla inom ett visst område spridda, abonnerade dagstidningar. Härigenom har utbärningen kunnat avföras som konkurrensmedel tidningar emellan och medborgarna i större utsträckning kunnat välja tidning med utgångspunkt från de enskilda tidningarnas framtoning och redaktionella innehåll. Stödformen har medverkat till att upprätthålla en eftersträfvansvärd mångfald inom dagspressen utan att inkräkta på den redaktionella integriteten.

Jag anser det vara betydelsefullt att det även i fortsättningen upprätthålls en samordnad tidningsdistribution. För att säkra modellens fortbestånd bör stödbeloppen — som i fråga om örestalen varit nominellt oförändrade sedan budgetåret 1981/82 — totalt höjas med omkring en tredjedel. Denna prioritering av distributionsstödet innebär att jag fäster betydande vikt vid att samdistributionen även i fortsättningen skall fungera på avsett sätt.

Den föreslagna fyrgradiga bidragsskalan tillsammans med de föreslagna öresbeloppen vid olika volymer, ger totalt sett en jämnare profil åt stödet än vad som skulle ha varit möjligt med hittillsvarande tregradiga skala och endast en justering av öresnivåerna. Därutöver innebär mitt förslag att de mindre tidningarna inom stödformen ges en viss prioritering. Stödbeloppet till de allra största tidningarna ökar exempelvis mindre procentuellt sett än beloppet till övriga tidningar.

Jag bedömer att den föreslagna bidragsskalan och den volymutveckling som kan förutses under nästa budgetår kommer att leda till en anslagsbelastning om knappt 80 milj. kr., vilket innebär en höjning av totalbeloppet med ca 20 milj. kr. eller omkring 35 %.

Villkoren för distributionsstödet i övrigt bör även fortsättningsvis överensstämma med vad som nu gäller för samdistributionsrabatten. Dessa villkor framgår av den hittillsvarande stödförordningens 37—45 §§ och

utvecklas närmare av kommittén i betänkandet (s. 217 f.). Jag ser inte nu någon anledning att frånga de av kommittén redovisade och på mångåriga erfarenheter grundade reglerna. Av detta följer också att tidningar som inte är dagstidningar inte bör tillåtas ingå i samdistributionen. Det är olämpligt att utsätta utbärningssystemet för de påfrestningar i form av ökat antal exemplar och högre vikter som detta skulle kunna medföra.

Eftersom frågan om tidningen *Dagens Industris* möjligheter att även fortsättningsvis kunna ingå i samdistributionen har debatterats med anledning av kommitténs betänkande, vill jag framhålla att mitt förslag inte innebär några hinder för att denna tidning även i fortsättningen skall kunna delas ut på samma villkor som andra tidningar i samdistributionen.

Jag utgår från att presstödsnämnden noga följer utvecklingen på samdistributionsområdet och snarast inkommer till regeringen med förslag till åtgärder om förändringar ger anledning till det.

8 Övergångsbestämmelser

8.1 Övergångsbestämmelser inom driftsstödet

Mitt förslag: Det nya driftsstödet bör träda i kraft den 1 juli 1990 och tillämpas för hela kalenderåret 1990.

Dagstidningar, vilkas allmänna driftsstöd till följd av den ändrade beräkningsmetoden skulle bli mer än 5 % lägre än produktionsbidraget året före omläggningen, skall under det första året med det nya systemet få sitt stödbelopp minskat endast med 5%. Under de två följande åren genomförs resterande del av reduktionen med hälften av återstående belopp under vardera året.

Dagstidningar som tidigare uppburit produktionsbidrag men som vid övergången till det nya systemet inte längre uppfyller villkoren för att vara stödberättigade till allmänt driftsstöd, skall få reducerat driftsstöd under en övergångsperiod. Under det första året enligt den nya ordningen skall en sådan tidning få uppbära två tredjedelar av det senast beviljade produktionsbidraget. Under det därpå följande året lämnas en tredjedel av sistnämnda belopp i stöd.

Dessa successiva avtrappningsregler skall dock inte gälla tidningar som nyligen har upphört. De skall heller inte gälla för dels de utpräglade högtäckningstidningar som haft särskilt produktionsbidrag enligt 13§ hittillsvarande förordning, dels de tidningar som tidigare erhållit produktionsbidrag eftersom de haft ett täckningstal som överstigit 41% och som i fortsättningen bör erhålla begränsat driftsstöd. Reglerna skall heller inte avse de tidningar som har fått driftsstödet nedsatt på grund av reglerna om reduktion av driftsstöd.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med mitt förslag.

Remissinstanserna: Inga invändningar riktas mot förslaget.

Skälen för mitt förslag: Eftersom beräkningsgrunden för driftsstödet som en konsekvens av mitt förslag torde komma att utgöras av upplagctalen under året före det kalenderår som stödet avser, möter det inga hinder att låta den nya ordningen träda i kraft i och med kommande budgetårs början.

Mitt förslag är så avvägt att flertalet tidningar fortsättningsvis kommer att få stödbelopp som motsvarar eller är högre än vad som under förra året utgick i produktionsbidrag. För vissa enstaka dagstidningar kan den nya beräkningsmetoden — under i övrigt oförändrade villkor — dock leda till något lägre belopp. För att ge de berörda tidningarna rimliga planeringsförutsättningar bör förändringen slå igenom successivt under loppet av tre år. Vid större reduktioner blir avtrappningen lägst under det första året efter omläggningen, vilket ytterligare underlättar anpassningen.

Det är även rimligt att tidningar som tidigare uppburit produktionsbidrag men som inte längre uppfyller stödvillkoren ges en rimlig tid för anpassning till de nya ekonomiska förutsättningarna. Reduktionen av stödbelopp bör ske efter samma principer som för det tidigare redovisade förslaget till avvecklingsregel rörande driftsstödet (jfr avsnitt 5.6), dvs. med en tredjedel per år under en treårsperiod.

Dessa övergångsregler bör enligt min mening inte tillämpas för sådana tidningar som nyligen har upphört. De bör heller inte gälla för dels de utpräglade högtäckningstidningar som haft särskilt produktionsbidrag enligt 13 § hittillsvarande förordning, (jfr avsnitt 5.5.1), dels de tidningar som tidigare erhållit produktionsbidrag eftersom de haft ett täckningstal som överstigit 41 % och som i fortsättningen bör erhålla begränsat driftsstöd. Reglerna bör heller inte avse de tidningar som har fått driftsstödet nedsatt på grund av reglerna om reduktion av driftsstöd (jfr avsnitt 5.7).

8.2 Övergångsbestämmelser inom utvecklingsstödet

Mitt förslag: Det nya utvecklingsstödet bör träda i kraft den 1 juli 1990.

För tidningsföretag som beviljats samverkansbidrag eller lån ur pressens lånefond enligt hittillsvarande ordning gäller de tidigare reglerna oförändrade till dess ärendet har slutförts i enlighet med presstödsnämndens bidragsbeslut. Om tidningsföretag så begär får tidigare beviljade lån ur pressens lånefond eller samverkansbidrag överföras till den nya stödformen.

Kommitténs förslag överensstämmer i princip med mitt förslag.

Remissinstanserna: De flesta som accepterar principen om utvecklingsstöd godtar kommitténs förslag.

Skälen för mitt förslag: I likhet med det föreslagna driftsstödet bör även utvecklingsstödet träda i kraft i och med nästa budgetårs början.

Införandet av den nya stödordningen bör inte påverka tidigare bevilja-

de, men ännu inte slutförda åtaganden när det gäller samverkansbidrag och lån ur pressens lånefond. Förvaltningen av återstående medel i den sistnämnda stödformen bör tills vidare ligga under kammarkollegiet. Eventuellt resterande kostnader och intäkter bokförs under utvecklingsstödet. Detta gäller dock inte i fråga om lånet till Aftonbladet och Svenska Dagbladet som bör redovisas separat i enlighet med riksdagens särskilda medelsanvisning för ändamålet.

Om ett tidningsföretag med samverkansbidrag eller lån ur pressens lånefond önskar överföra bidraget eller lånet till ett utvecklingsstöd enligt de av mig föreslagna, nya formerna bör presstödsnämnden kunna pröva frågan som ett nytt ansökningsärende.

8.3 Övergångsbestämmelser inom distributionsstödet

Mitt förslag: Det nya distributionsstödet bör träda i kraft den 1 juli 1990.

Kommitténs förslag överensstämmer i princip med mitt förslag.

Remissinstanserna har i de flesta fall inte berört denna fråga.

Skälen för mitt förslag: Övergången till det nya systemet bör ske samtidigt som övriga stödformer träder i kraft.

9 Indirekta förmåner

9.1 Befrielse från mervärdesskatt

Dagstidningskommittén utgår i sitt betänkande från att dagspressen även fortsättningsvis skall vara befriad från mervärdesskatt. Flertalet remissinstanser avstyrker också från någon beläggning av dagspressen med mervärdesskatt. Jag konstaterar att dagspressen sedan länge har haft en förmånlig skattebehandling jämfört med andra varor och tjänster. De argument som tidigare har anförts när det gäller denna skattebefrielse av dagspressen äger alltså giltighet.

I en lagrådsremiss den 25 januari 1990 om reformerad mervärdesskatt m. m. har chefen för finansdepartementet förutsatt att allmänna nyhetstidningar även fortsättningsvis skall vara s. k. kvalificerat undantagna från mervärdesskatt, dvs. tidningarna behöver inte påföra någon mervärdesskatt på sitt försäljningspris. Samtidigt kan tidningarna återfå den mervärdesskatt som erlagts vid inköp av varor och tjänster.

9.2 Reducerad reklamskatt

Dagstidningskommittén föreslår att grundavdraget i beräkningsunderlaget för reklamskatten för dagstidningar bör höjas från 12 till 15 milj. kr.

Grundavdraget innebär att dagstidningar av riksskatteverket återfår den skatt som utgått på de första 12 milj. kr. i annonsomsättning, dvs. maximalt 480 000 kr.

Flertalet remissinstanser godtar förslaget. A-pressen vill höja grundavdraget till 25 milj. kr. Däremot avstyrker riksskatteverket förslaget om avdragshöjning innan en analys gjorts av avdragets effekter och kostnadskonsekvenser. RRV diskuterar möjligheten av att öka grundavdraget samtidigt som reklamskattesatsen för dagspressen höjs.

SAF och Grafiska arbetsgivare- och industriorganisationerna menar att reklamskatten helt kan avskaffas. Fack- och veckopressens arbetsgivarorganisationer anser att samma skatteregler bör gälla för dagspress och annan press.

Reklamskatteutredningens betänkande (SOU 1988:17) Reklamskatt bereds för närvarande inom regeringskansliet. Jag finner därför ingen anledning att nu gå in på frågan om reducerad reklamskatt.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för finansdepartementet.

10 Tidningstaxan och postens tidningsrörelse

Kommittén anser att hela tidningstaxefrågan bör tas upp till förnyad prövning. Kostnadsbilden i postens tidningsrörelse behöver klarläggas och postens samhällsansvar preciseras.

Flertalet remissinstanser instämmer i kommitténs slutsatser eller anför liknande problem i relationerna till postverket. Posten och TU ser inget behov av att utreda dessa frågor utan har enats om former och principer för taxekonstruktion och förhandlingsordning.

Avvecklingen av den hittillsvarande modellen där postverket varje år har erhållit ett bidrag över statsbudgeten för att täcka underskottet i postens tidningsrörelse är nu inne i sitt slutskede. Regeringen har tidigare givit verket i uppdrag att, efter förhandlingar med tidningsutgivarna, föreslå nya principer för fastställande av taxorna i postverkets tidningsrörelse. Mot bakgrund av att kommittén (K 1988:2) för utredning av statens regionalpolitiska och sociala ansvar på tele- och postområdena delvis behandlar de punkter dagstidningskommittén tar upp i avsnittet om tidningstaxan och postens tidningsrörelse samt att — efter det att dagstidningskommittén lämnat sitt betänkande — posten och TU under hösten 1989 kommit överens i frågan, finns det ingen anledning att nu lägga fram några förändringsförslag.

Från presspolitisk synpunkt är det väsentligt att bevaka villkoren i postens tidningsrörelse. Jag utgår från att presstödsnämnden kommer att följa utvecklingen inom området.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Dagstidningskommitténs direktiv innebar bl. a. att de ekonomiska konsekvenserna för dagspressen av eventuella ändringar i samhällsannonseringen borde utredas närmare innan informationsdelegationens (B 1982:01) förslag läggs till grund för ytterligare åtgärder. De av informationsdelegationen föreslagna förändringar som berör dagspressen innebär att den s. k. totalitetsprincipen modifieras till en rekommendation och att reglerna för den statliga kungörandeannonseringen mjukas upp.

Dagstidningskommittén har funnit att sådana förändringar knappast synes kunna få någon större direkt betydelse för de allra flesta flerdagars-tidningars ekonomi. I enstaka fall kan konsekvenserna för tidningar med låg hushållstäckning på en ort bli allvarligare. För endagstidningar kan intäkterna och läsvärdet av samhällsannonseringen betyda mer.

Totalitetsprincipen innebär enligt informationsdelegationens betänkande (SOU 1984:68) Samordnad samhällsinformation. Stat-landsting-kommun, att

statliga myndigheter eller annat statligt organ som använder dagspress-annonsering för sådan information rörande rättigheter och skyldigheter som är avsedd att nå alla medborgare skall annonsera i samtliga dagstidningar. Avser sådan information medborgarna i ett visst område skall annonseringen ske i samtliga dagstidningar som har spridning av någon betydelse inom området.

Flertalet remissinstanser berör inte frågan. Centerpress menar att totalitetsprincipen bör förstärkas. TU och FLT motsätter sig att samhällsannonseringen betraktas som en del av presstödet.

Frågan om samhällsannonsering hör samman med de förslag informationsdelegationen lämnat i sitt betänkande. Eftersom beredning inom regeringskansliet pågår i ärendet är jag inte nu beredd att ta upp några förslag till förändringar.

Jag har i denna fråga samrått med chefen för civildepartementet.

12 Faktaunderlag, uppföljning m. m

Min bedömning: Presstödsnämndens insamling och tillhandahållande av uppgifter om tidningsföretagens ekonomiska och strukturella förhållanden bör i ännu högre grad inriktas på en utveckling av effektivitets- och produktivitetsanalyser.

Kommitténs förslag skiljer sig delvis från mitt. På sikt bör presstödsnämnden även på konsultbasis kunna anlitas av enskilda tidningsföretag och mot ersättning medverka till en fördjupad analys av ekonomiska och strukturella förhållanden hos företagen. En databas med uppgifter om tidningsföretagens ekonomi m. m. bör byggas upp.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget om en databas. Några framför kritik mot att presstödsnämnden både skall uppträda som rådgivare och bidragsfördelare.

Skälen för min bedömning: Presstödsnämnden skall enligt sin instruktion (SFS 1988:673) följa och analysera den ekonomiska utvecklingen för olika tidningsgrupper och övriga väsentliga förändringar inom dagspressen. Detta uppdrag fullgörs bl. a. genom att nämnden ger ut serien *Dagspressrapport*. I sammanhanget kan nämnas att jag erfarit att nämnden har för avsikt att ge ut en mer omfattande översikt över hela 1980-talets dagspressekonomiska utveckling.

Förbättrade och aktuella uppgifter om ekonomiska och strukturella förhållanden inom tidningsbranschen är värdefulla för bl. a. statens möjligheter att värdera presstödet funktion. Sådana uppgifter kan också vara av intresse inom branschen i den fortlöpande utvärderingen av en tidnings ekonomiska läge. Uppgifterna ger exempelvis möjligheter att jämföra nyc-keltal för produktivitets- och effektivitetsmål mellan olika grupper av tidningar. Jag bedömer att en utökad företagsekonomisk analys av det slag som diskuteras i betänkandet (s. 235 f.) väl torde kunna inrymmas i nämndens uppdrag. De uppgifter som aktualiseras vid bedömningen av ansökningar om såväl drifts- som utvecklingsstöd kan exempelvis ge underlag för fördjupade studier om stödmottagande tidningar. Sådana analyser torde kunna komplettera den bredare redovisning som kan göras för hela dagspresskollektivet på grundval av bokslutsmaterial m. m. Jag utgår från att nämnden inom ramen för detta arbete och med kommitténs ekonomiska undersökning som förebild även bör kunna utveckla former för ekonomisk redovisning som kan användas i samband med ansökningar om presstöd. Vid denna typ av studier är det av effektivitetsskäl viktigt att begränsa sig till sådana värden och jämförelsetal som är de mest relevanta för användarna av rapporteringen, dvs. riksdag och regering samt tidningsbranschen.

När det gäller presstödsnämndens föreslagna konsultroll instämmer jag emellertid med de kritiska remissinstanserna. Nämnden bör således inte mot ersättning erbjuda konsulttjänster. Vad jag nu sagt hindrar inte att nämnden fortsättningsvis utformar de ekonomiska och strukturella uppgifterna i sin rapportering på sådant sätt att informationsvärdet för tidningsbranschen blir så stort som möjligt.

Mina förslag i övrigt innebär för presstödsnämndens vidkommande att prövningar i vissa fall kan behöva göras tämligen ingående och bl. a. innefatta bankmässiga bedömningar. Jag finner att nämnden både har kompetens för och erfarenheter av sådana bedömningar.

När det gäller presstödsnämndens kansli innebär mina förslag inga behov av organisatoriska förändringar.

13 Anslagsberäkningar för budgetåret 1990/91

Prop. 1989/90: 78

I prop. 1989/90: 100 (bil. 10 s. 425) upptogs i avvaktan på förevarande särskilda proposition anslagen H 4. Presstödsnämnden och taltidningsnämnden och H 5. Stöd till dagspressen med oförändrade belopp. Anslaget H 6. Lån till dagspressen togs upp med oförändrat belopp reducerat med den engångsanvisning om 62,5 milj. kr. som lånet till KB Aftonbladets AB och HB Svenska Dagbladet AB & Co för uppförande av en gemensam tryckerianläggning motsvarar under innevarande budgetår (jfr prop. 1988/89: 100 bil. 10 s. 436). Slutliga förslag till anslagsanvisningar kan nu föreläggas riksdagen.

För att underlätta en jämförelse mellan de två stödssystemen följer här en översikt av de olika stödformerna. Beloppen anges i milj. kr.

Anvisat för 1989/90		Förslag för 1990/91	
Produktionsbidrag	407,0	Driftsstöd till dagspressen	433,7
Utvecklingsbidrag	5,8	Utvecklingsstöd till dagspressen	35,8
Samverkansbidrag	5,0		
Lån till dagspressen	25,0		
—		Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen (ny stödform)	0,001
Samdistributionsrabatt	58,5	Distributionsstöd till dagspressen	79,5

Jag övergår nu till de enskilda anslagen.

Åttonde huvudtiteln

Massmedier m. m.

H 4. Presstödsnämnden och taltidningsnämnden

1988/89 Utgift	2 460 000
1989/90 Anslag	3 960 000
1990/91 Förslag	4 170 000

Presstödsnämnden har till uppgift att fördela det statliga stödet till dagspressen i enlighet med förordningen (1981:409) om statligt stöd till dagstidningar och förordningen (1988:673) med instruktion för presstödsnämnden. Därutöver har nämnden enligt sin instruktion till uppgift att följa och analysera den ekonomiska utvecklingen för olika tidningsgrupper och övriga väsentliga förändringar inom pressen samt att rapportera om utfallet av de presstödjande åtgärderna och om förändringar inom tidningsägandet.

Taltidningsnämnden har till uppgift att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar i enlighet med förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar och förordningen (1988:674) med instruktion för taltidningsnämnden.

	1989/90	Beräknad ändring 1990/91
		Föredraganden
1. Förvaltningskostnader (därav lönekostnader)	3 793 000 (2 231 000)	+ 204 000 (+ 131 000)
2. Lokalkostnader	167 000	+ 6 000
	3 960 000	+ 210 000

Presstödsnämnden

Nämndens anslagsframställning har utarbetats mot bakgrund av att en särskild proposition om stödet till dagspressen förväntas under våren 1990 och innehåller inga förslag om förändringar. Nämnden anser att, om huvudförslaget skall tillämpas, en besparing om 2 % eller 25 000 kr. bör beräknas för budgetåret 1990/91. För budgetåren 1991/92 och 1992/93 föreslås en neddragning med 1 % resp. 2 %. Besparingen bör tas ut på övriga förvaltningskostnader.

Dagstidningskommittén

Dagstidningskommitténs förslag förutsätter inte några organisatoriska förändringar inom presstödsnämnden.

Föredragandens överväganden

Jag har i det föregående redovisat mina överväganden med anledning av dagstidningskommitténs förslag om reformerat presstöd. Inte heller mina förslag föranleder några förändringar av presstödsnämndens organisation.

Ett begränsat ettårigt huvudförslag bör tillämpas för presstödsnämnden och taltidningsnämnden under budgetåret 1990/91.

Budgetförslaget beträffande statens löne- och pensionsverk innebär att kostnaderna för pensionsadministrationen skall täckas av avgifter fr. o. m. budgetåret 1990/91. Jag har vid min medelsberäkning tagit hänsyn till dessa avgifter.

Anslaget för nästa budgetår bör föras upp med 4 170 000 kr.

H. Driftsstöd till dagspressen

Nytt anslag (förslag) 433 700 000

Presstödsnämnden

För år 1989 har t. o. m. augusti månad 77 dagstidningar beviljats sammanlagt 401 096 800 kr. i *produktionsbidrag*. Ytterligare bidrag för år 1989 beräknas uppgå till ca 1,9 milj. kr., dvs. totalt för året ca 403 milj. kr.

För år 1990 beräknas behovet av produktionsbidrag minska med ca 2

milj. kr. Nämnden har i sina bedömningar utgått från gällande regler. För budgetåret 1990/91 begär nämnden 401 milj. kr. (– 6 milj. kr.).

Prop. 1989/90: 78

Dagstidningskommittén

Inför ett tänkt ikraftträdande av sina förslag budgetåret 1989/90 beräknar dagstidningskommittén medelsbehovet för driftsstöd till 402,4 milj. kr. för kalenderåret 1989.

Föredragandens överväganden

Jag har i det föregående redovisat mina överväganden med anledning av dagstidningskommitténs förslag om reformerat presstöd.

Ett nytt förslagsanslag, benämnt Driftsstöd till dagspressen, bör föras upp i statsbudgeten för nästa budgetår. I nuvarande system motsvaras anslaget närmast av den under anslaget Stöd till dagspressen uppförda anslagsposten Produktionsbidrag.

Mina beräkningar av medel under det nya anslaget påverkas av aktuella upplagesiffror och de förändringar i övrigt inom presstrukturen som inträffat sedan kommittén lämnade sitt betänkande. Med hänsyn tagen till den föreslagna beräkningsmetoden samt till avvecklings- och övergångsregler beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 433,7 milj. kr.

H. Utvecklingsstöd till dagspressen

Nytt anslag (förslag) 35 800 000

Presstödsnämnden

1. Under budgetåret 1988/89 har *utvecklingsbidrag* beviljats och betalats ut till elva tidningar med sammanlagt 5 800 000 kr. Nämnden begär för budgetåret 1990/91 oförändrat 5,8 milj. kr. för utvecklingsbidrag (of.).

2. Under budgetåret 1988/89 beviljades *samverkansbidrag* till två branschprojekt. För närvarande är sammanlagt 5,1 milj. kr. in-tecknade för ännu ej utbetalda samverkansbidrag. För budgetåret 1990/91 begär nämnden oförändrat 5 milj. kr., varav högst 500 000 kr. för samverkansutredningar och högst 500 000 kr. för större branschprojekt. (of.)

3. Under budgetåret 1989/90 har 2 775 000 kr. betalats ut för lån som beviljats under tidigare budgetår. Hittills har under budgetåret två nya lån beviljats med ett sammanlagt lånebelopp på 22 480 000 kr.

Genom riksdagsbeslut under åren 1987–1989 har totalt 175 milj. kr. anvisats i syfte att möjliggöra lån till KB Aftonbladet AB och HB Svenska Dagbladet AB & Co för uppförande av en gemensam tryckerianläggning. Lånet beräknas bli utbetalat under våren 1990.

För budgetåret 1989/90 begär nämnden oförändrat 25 milj. kr. för ordinarie långivning (– 62,5 milj. kr.).

Inför ett tänkt ikraftträdande av sina förslag budgetåret 1989/90 beräknar dagstidningskommittén medelsbehovet för utvecklingsstöd under kalenderåret 1989 till 60 milj. kr.

Föredragandens överväganden

Jag har i det föregående redovisat mina överväganden med anledning av dagstidningskommitténs förslag om reformerat presstöd. Mitt förslag skiljer sig något från kommitténs och innebär att stöd skall kunna utgå för förpressinvesteringar, samverkan vid gemensamma investeringar i tryckerianläggningar, samverkan genom legotryck och för övriga investeringar samt, som en engångsinsats, 500 000 kr., för utbildning i tidningsledning.

För ändamålet bör ett nytt reservationsanslag, benämnt Utvecklingsstöd till dagspressen, föras upp i statsbudgeten för nästa budgetår. I nuvarande system motsvaras anslaget närmast av de under anslaget Stöd till dagspressen uppförda anslagsposterna Utvecklingsbidrag och Samverkansbidrag samt av anslaget Lån till dagspressen.

Det nya anslaget bör föras upp med 35,8 milj. kr.

Den behållning som vid utgången av budgetåret 1989/90 kan finnas kvar på anslaget G 6. Lån till dagspressen, bör föras över till det nya anslaget.

H. Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen

Nytt anslag (förslag) 1 000

Föredragandens överväganden

Jag har i det föregående redovisat mina överväganden med anledning av dagstidningskommitténs förslag om reformerat presstöd.

Som en del av utvecklingsstödet föreslår jag att presstödsnämnden, inom tillgänglig ekonomisk ram, även bör kunna besluta om en statlig kreditgaranti för tidningsföretags lån. Summan av beviljade och löpande krediter får uppgå till högst 300 milj. kr. En engagemangsram om detta belopp bör således fastställas. Förluster till följd av infriade garantier minskar rambeloppet i motsvarande mån. Återbetalningar ökar rambeloppet, dock högst till den ursprungliga nivån.

Ett nytt förslagsanslag, benämnt Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen, bör föras upp i statsbudgeten för nästa budgetår. Från anslaget betalas utgifter för att täcka förluster på grund av infriade garantier.

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med 1 000 kr.

Nytt anslag (förslag) 79 500 000

Presstödsnämnden

Under budgetåret 1988/89 betalade nämnden ut sammanlagt 58 885 175 kr. i *samdistributionsrabatt* för drygt 992 miljoner samdistribuerade tidningsexemplar. För budgetåret 1990/91 begär nämnden 59,5 milj. kr. (+ 1 milj. kr.)

Dagstidningskommittén

Inför ett tänkt ikraftträdande av sina förslag budgetåret 1989/90 beräknar dagstidningskommittén medelsbehovet för *samdistributionsrabatt* till 78,9 milj. kr. för kalenderåret 1989.

Föredragandens överväganden

Jag har i det föregående redovisat mina överväganden med anledning av dagstidningskommitténs förslag om reformerat presstöd. Jag har bl. a. föreslagit att ett distributionsstöd motsvarande nu gällande stöd till tidningarnas samdistribution även fortsättningsvis bör ingå i presstödet. Den av mig föreslagna realförstärkningen av stödet motsvarar 20 milj. kr.

För ändamålet bör ett nytt förslagsanslag, benämnt *Distributionsstöd till dagspressen* föras upp i statsbudgeten för nästa budgetår. I nuvarande system motsvaras anslaget närmast av den under anslaget *Stöd till dagspressen* uppförda anslagsposten *Samdistributionsrabatt*.

Med hjälp av uppgifter som jag har inhämtat från presstödsnämnden har jag beräknat att det nya anslaget bör föras upp med 79,5 milj. kr.

14 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen

dels föreslår riksdagen att godkänna vad jag har förordat om

1. definitionen av en dagstidning (avsnitt 4.1),
2. principerna för hur stödberättigade dagstidningar skall särskiljas (avsnitt 4.2),
3. principerna för driftsstöd (avsnitten 5 och 8.1),
4. principerna för utvecklingsstöd m. m. (avsnitten 6 och 8.2),
5. principerna för distributionsstöd (avsnitten 7.1 och 8.3),

dels föreslår riksdagen att

6. till *Presstödsnämnden och taltidningsnämnden* för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 4 170 000 kr.,
7. till *Driftsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 433 700 000 kr.,
8. till *Utvecklingsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisa

ett reservationsanslag på 35 800 000 kr.,

9. fastställa en engagemangsram för statlig kreditgaranti för lån till tidningsföretags investeringar i gemensamma tryckerianläggningar på 300 000 000 kr. (avsnitt 6.3),

10. till *Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

11. till *Distributionsstöd till dagspressen* för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på 79 500 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

15 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Dagstidningskommitténs sammanfattning av betänkandet (SOU 1988: 48) Reformerat presstöd

Prop. 1989/90: 78
Bilaga 1

I *kapitel 1* presenterar kommittén sitt uppdrag och beskriver vissa förhållanden i samband med arbetets genomförande.

I *kapitel 2* tecknas den allmänna bakgrunden till att staten för ett par årtionden sedan började utveckla ett system för direkt ekonomiskt stöd åt dagspressen. De grundläggande och tryckfrihetsrättsliga principerna skisseras, och strukturförändringarna i tidningsbranschen decennierna närmast efter andra världskriget beskrivs kortfattat. Tillkomsten i olika omgångar av ett antal direkta stödåtgärder redovisas. De övergripande riktlinjer för den statliga presspolitiken som lades fast av riksdagen år 1976 och som alltjämt är vägledande för denna politik återges. En översikt ges av de stödformer som regleras genom nu gällande pressstödsförordning, och uppgifter lämnas om statens årliga kostnader för var och en av dessa sedan 1980-talets början.

I *kapitel 3* beskrivs översiktligt den svenska tidningsbranschens struktur och marknadssituation. Uppgifter ges bl. a. om ägarförhållanden, den politiska tillhörigheten och tidningsföretagens soliditet. Olika affärsidéer och strategier kommenteras, och en bild ges av läsar- och annonsmarknadernas betydelse och av tidningarnas prispolitik och prisutvecklingen i branschen.

I *kapitel 4* skildras den tekniska utvecklingen inom tidningsproduktionen. Bl. a. påvisas att avtal som 1986 träffats mellan tidningsföretagen och de anställdas organisationer väsentligt kan underlätta utformningen av företagets policy på teknikområdet och deras planering av kommande tekniska investeringar.

I *kapitel 5* konstaterar kommittén att dagspressens befrielse från mervärdeskatt på upplageintäkter har motiverats politiskt med dagspressens stora betydelse i den demokratiska processen. I diskussionen understryks att värdet av förmånen i första hand ligger på konkurrensplanet, dvs. i förhållande till andra medier som i sin prissättning måste väga in mervärdebeskattning på försäljningen.

Kommittén gör bedömningen att såväl samhällspolitiska som ekonomiska skäl talar för en fortsatt befrielse från mervärdeskatt på upplageintäkter för dagspressen. Om så inte sker skapas så stora svårigheter för dagspressen att presstödet i övrigt måste omprövas helt.

I *kapitel 6* framhåller kommittén att riksdagen vid upprepade tillfällen klargjort att ordningen med reducerad reklamskatt på dagspressens annonsintäkter har utvecklats som ett led i statens samlade stödåtgärder på dagspressområdet. De förmånliga villkoren för dagspressen bidrar väsentligt till tidningarnas konkurrenskraft på reklammarknaden.

Kommittén understryker att den förmånliga behandlingen av dagspressen har en rent presspolitisk bakgrund och är väl motiverad. Det i systemet inbyggda grundavdraget föreslås höjt från nuvarande 12 milj.kr. till exempelvis 15 milj.kr. Om förändringar i reklamskattevillkoren skulle te sig befogade från andra än presspolitiska utgångspunkter förutsätter kommittén att dagstidningarna kompenseras på lämpligt sätt.

I *kapitel 7* diskuteras taxesystemet i postens tidningsrörelse. Systemet innefattar direkta statsanslag till posten och har i övrigt avvägs från bl. a. presspolitiska utgångspunkter. Kommittén konstaterar att utvecklingen under senare år inneburit att den konstruktion som riksdagen beslutade år 1976 nu i praktiken har frångåtts av berörda parter.

Kommittén anser att hela taxefrågan bör tas upp till förnyad prövning. Det bör ske med utgångspunkt i resultaten av nu pågående utredningar om postens sociala roll resp. kostnaderna för verksamheten. Kommittén anser att en förutsättning för en konstruktiv behandling av taxefrågan är att postens samhällsansvar närmare preciseras och att kostnadsbilden i tidningsrörelsen klarläggs.

I *kapitel 8* söker kommittén beräkna de ekonomiska konsekvenserna för dagspressen för det fall reglerna om samhällsinformations- och kungörandeannonsering skulle ändras på det sätt som föreslagits av informationsdelegationen. Kommittén uttalar att normerna för den av samhället bedrivna tidningsannonseringen i största möjliga utsträckning bör harmoniera med de övergripande mål statsmakterna angett för presspolitiken.

I *kapitel 9* analyserar kommittén det för presspolitiken centrala begreppet *mångfald*. Det erinras om att det yttersta syftet med de presstödjande insatserna är att främja mångfalden och åstadkomma största möjliga bredd i nyhetsförmedling och opinionsbildning. Det är sålunda fråga om den publicistiska och redaktionella mångfalden och inte primärt om mängden verksamma företag i juridisk eller företagsekonomisk mening.

I *kapitel 10* diskuteras kommittén innebörden av begreppen "dagstidning", "allmän nyhetstidning" och "publikation av dagspresskaraktär", vilka i olika sammanhang omväxlande använts för att avgränsa det tidningskollektiv som över huvud taget – och i den mån vissa kvalifikationskriterier är uppfyllda – skall kunna komma i fråga för presstöd. Kommittén betonar det önskvärda i att med en sammanfattande term, som är tydlig och överensstämmer med gängse språkbruk, kunna beteckna det ifrågavarande kollektivet. Med tanke på att ett betydande antal av de avsedda publikationerna utges endast en gång per vecka måste benämningen "dagstidning" anses mindre lämplig, och kommittén förordar att i stället termen *allmän nyhetstidning* i fortsättningen används för att beteckna det tidningskollektiv som avses. Kommittén utvecklar också, till ledning för framtida tillämpning i tveksamma fall, hur begreppet lämpligen bör avgränsas.

I *kapitel 11* anges en norm för hur tidningar med delvis gemensamt innehåll bör bedömas i samband med frågor om presstöd. Kommittén anser att man av rationaliseringsskäl bör överge den hittillsvarande ordningen, som bygger på ett omständligt klassificerings-, mättnings- och kontrollförfarande, där ett stort antal huvudtidningar, avläggare och separata editioner får sitt redaktionella innehåll granskat och procentberäknat nummer för nummer. Regeln i nuvarande förordning om att flera tidningar under vissa förutsättningar skall anses vara en enda kan dessutom ifrågasättas från logisk synpunkt, och detsamma gäller bestämmelsen att i andra fall en viss del av en tidnings upplaga skall anses utgöra en särskild tidning.

Som huvudprincip föreslås nu att staten även i presstödsammanhang

godtar den identitet som en tidning tilldelats av utgivaren genom hans val av publikationens namn. Ett i vederbörlig ordning registrerat och i tidningsvinjetten presenterat namn motsvarar därmed *en* tidning utan att någon mätning av andelen "eget material" behöver genomföras. Samtidigt framhåller kommittén att även om en tidning utges i olika editioner, med delvis varierat innehåll, bör den betraktas som en och samma publikation så länge den framträder under enhetligt namn.

I anslutning till dessa generella normer rekommenderas vissa tilläggsregler som skall motverka tillkomsten av utpräglade skenarrangemang, avsedda enbart att ge effekt i presstödhänseende.

I de närmast följande *kapitlen 12–14* redovisar kommittén sina konkreta förslag till reformering av de direkta presstödsinsatserna. Systemet renodlas till att omfatta tre stödformer, — driftsstöd, utvecklingsstöd och samdistributionsrabatt — vilka föreslås ersätta de nuvarande fem stödformerna.

I *kapitel 12* presenterar kommittén sitt förslag till hur ett driftsstöd — i princip en motsvarighet till det nuvarande produktionsbidraget — skall utformas. Stödformen är till sin karaktär selektiv, dvs. stödmedel fördelas endast till delar av totalkollektivet, men inom det selektiva systemets ram bör liksom hittills automatiskt verkande, generella regler gälla i största möjliga utsträckning.

Normeringen bör dock till viss del vara differentierad på så sätt att den särskilt anpassas för var och en av tre huvudgrupper: högfrekventa tidningar (med 6 eller 7 nummer i veckan), medelfrekventa (med 3–5 nummer per vecka) resp. lågfrekventa (med 1 eller 2 nummer per vecka). Indelningen i dessa kategorier avviker i viss mån från den hittills tillämpade, som bygger på begreppen flerdagars- resp. fådagartidningar.

Som allmänna kvalifikationskriterier för driftsstöd bör liksom hittills gälla vissa minimikrav i fråga om abonnerad upplaga, prissättning m. m. Kommittén anser dock inte att man skall ha kvar regeln om att ett stödmottagande tidningsföretag inte samtidigt får ge ut annonsblad av viss omfattning. I fråga om de hög- och medelfrekventa tidningarna förordas också slopande av den hittillsvarande bestämmelsen att högst 50 % av spaltutrymmet får utgöras av annonser om driftsstöd skall utgå.

För de hög- och medelfrekventa tidningarna bör enligt kommittén i fortsättningen gälla att spridningen bland hushållen i utgivningskommunen — täckningsgraden — inte får överstiga 40 % om driftsstöd skall beviljas. Denna procentgräns föreslås få en mer generell och konsekvent tillämpning än hittills. Endast i fråga om ett fåtal geografiska områden med speciella förhållanden rekommenderar kommittén att man undantagsvis gör en avvikelse från huvudnormen.

Kommittén föreslår vidare att man överger pappersförbrukningen som huvudgrund vid bestämningen av hur stort stödbelopp som skall utgå till en hög- eller medelfrekvent tidning. I stället förordas en beräkningsnorm grundad på vederbörande tidnings upplaga och utgivningsfrekvens. En maximering av stödbeloppet till en enda tidning bör gälla även i fortsättningen — 45 milj. kr. till en högfrekvent storstadstidning och 10 milj. kr. till andra högfrekventa och samtliga medelfrekventa tidningar.

För de lågfrekventa tidningarnas del förordas driftsstödet, i likhet med det hittillsvarande produktionsbidraget, utgå med fasta schablonbelopp. Dessa blir enligt förslaget något högre än motsvarande belopp enligt nuvarande regler. Inom denna tidningskategori bör också, liksom tidigare, högre belopp kunna beviljas tidningar som dels har en upplaga över viss storlek, dels en spridning som sträcker sig över en större del av landet. Den tidigare till ett visst tusental fixerade upplagegränsen föreslås dock i dessa fall ersättas av en smidigare norm, som innebär att stödbeloppet trappas av i olika intervaller relaterade till successivt lägre upplagenivåer.

För de lågfrekventa tidningarna bör liksom tidigare gälla en lägre kvalifikationsgräns med avseende på hushållstäckningen än för övriga tidningskategorier. Kommittén föreslår dock att gränsvärdet höjs från 20 till 25 %. Vidare föreslås för dessa tidningar en justering av kravet på minsta mängd redaktionellt innehåll från 1 300 till 1 000 spaltmeter per årgång.

Till skillnad mot vad som rekommenderas i fråga om hög- och medelfrekventa tidningar anser kommittén att en gräns alltså bör finnas för de lågfrekventa tidningarna när det gäller hur stor andel av innehållet som får utgöras av annonser, om driftsstöd skall kunna beviljas. Gränsvärdet föreslås dock i fortsättningen bli 50 i stället för 40 %.

För samtliga tidningskategorier föreslås följande. I den mån de föreslagna beräkningsnormerna ger ett utfall som för en viss tidning blir avsevärt sämre än med nuvarande regler för produktionsbidrag skall enligt förslaget i flertalet fall reduktionen fördelas under en treårig övergångsperiod. Statens kostnader för driftsstöd kommer därför att det första året efter omläggningen ligga på i stort sett samma nivå som innevarande år — ca 400 milj. kr. — för att vid slutet av den treåriga övergångsperioden vara nere i ett ca 5 % lägre belopp räknat i fast penningvärde.

I *kapitel 13* diskuterar kommittén teknisk förnyelse och samproduktion och drar slutsatsen att åtskilligt kan åstadkommas på området för att förbättra dagstidningars kostnadsläge. Kommittén föreslår ett utvecklingsstöd för att skapa incitament för strukturrationaliseringar och andra åtgärder som kan ge långsiktigt positiva effekter.

Utvecklingsstöd bör utgå dels i form av bidrag till förpressinvesteringar hos enskilda företag, dels i form av räntesubventioner och lånegarantier för lån som förutsätts tas på den allmänna kreditmarknaden för investeringar i gemensamma tryckerianläggningar, dels i form av samtryckningsbidrag för legotryckning av dagstidningar. Formfrågor, detaljfrågor och beloppsnivåer behandlas i anslutning till resp. stödform.

Kommittén understryker att en förnyelseprocess måste innefatta lämpliga utbildningsprogram. Kommittén föreslår en ram på 5 milj. kr. för utbildning, som inledningsvis bör användas dels för utveckling av en permanent utbildning i tidningsledning, dels för utbildningsprojekt av generell betydelse för branschutvecklingen.

Utvecklingsstödet ersätter nuvarande utvecklingsbidrag, samverkansbidrag och lån ur pressens lånefond. Förslagen innebär bl. a. att den statliga långivningen till tidningsföretag upphör.

I *kapitel 14* föreslår kommittén vissa förändringar i beräkningsnormerna för samdistributionsrabatten. Denna stödform innebär att staten skjuter

till ett visst antal öre per exemplar av en allmän nyhetstidning om denna delas ut till abonnenterna tillsammans med andra tidningar och med ett av distributionsföretaget tillämpat enhetligt distributionspris. Rabattskalan föreslås nu få en annan uppbyggnad med fyra i stället för tre rabattklasser, och öresnivåerna, som varit nominellt oförändrade sedan 1981, höjs genomgående. Båda de föreslagna förändringarna har getts en sådan profil att rabattökningen blir relativt sett större i de skikt där de mindre och medelstora tidningarna har hela eller huvuddelen av sin upplaga. Statens kostnader för samdistributionsrabatt beräknas med de förordade regeljusteringarna öka med ca 35 % till ca 79 milj. kr., vilket innebär att man i stort sett återställer den reala nivå stödformen hade i mitten av 1980-talet.

I *kapitel 15* presenterar kommittén sin helhetssyn på det reformerade presstödet i ett tioårsperspektiv. Stödet bör fortsättningsvis bestå av driftsstöd, utvecklingsstöd och samdistributionsrabatt. Driftsstödet sänks något och får mer uttalat än hittills karaktären av en grundläggande garanti för fortsatt utgivning. Samdistributionsrabatten är principiellt oförändrad, men med höjda öresnivåer.

Det nya presstödet bör under perioden till stor del inriktas på angelägna utvecklingsinsatser med sikte på ett förbättrat kostnadsläge för stödtagande tidningar. Det bör ske genom utvecklingsstödet. Medelsanvisningen bör dimensioneras så, att koncentrerade och omfattande stödsatser kan göras under en begränsad tid. Kommittén föreslår att anvisningen gradvis byggs upp från högst 60 milj. kr. år 1 till högst 100 milj. kr. åren 3–6, för att sedan stegvis trappas av och åter vara högst 60 milj. kr. år 10. Syftet är att med relativt omfattande, samlade insatser under några år ge tidningsföretag möjligheter att åstadkomma långsiktigt positiva förändringar i verksamheten, vilket på sikt kan beräknas medföra ett totalt sett lägre behov av löpande driftsstöd.

Den föreslagna utformningen innebär att medelsbehovet för statligt presstöd enligt kommitténs modell blir något lägre än enligt det nu gällande systemet. Det gäller både i det korta och i det långa perspektivet. Om det reformerade presstödet ger de förväntade effekterna fullt ut, bör denna skillnad bli särskilt märkbar framemot tioårsperiodens slut.

I *kapitel 16* påpekar kommittén att presstödsnämndens sammansättning och organisationen av arbetet hittills är väl lämpade för de uppgifter som ett delvis nytt presstödssystem kräver. Kommittén anvisar vissa möjligheter till förbättring och systematisering av insamlingen av relevanta uppgifter m. m. och föreslår att regeringen ger nämnden i uppdrag att starta ett planeringsarbete med sådan inriktning.

Sammanställning av remissyttranden över dagstidningskommitténs betänkande (SOU 1988:48) Reformerat presstöd

Prop. 1989/90: 78
Bilaga 2

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över dagstidningskommitténs betänkande avgetts av postverket, riksskatteverket (RSV), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) efter hörande av bl. a. Kungliga tekniska högskolan i Stockholm, universitetet i Göteborg samt handelshögskolorna och journalisthögskolorna i Stockholm och Göteborg, presstödsnämnden, patent- och registreringsverket, statskontoret, riksrevisionsverket (RRV), näringsfrihetsombudsmannen (NO), statens pris- och konkurrensverk (SPK), Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Svenska tidningsutgivareföreningen (TU), Svenska journalistförbundet, Grafiska fackförbundet, Handelstjänstemannaförbundet (HTF), Grafiska arbetsgivare- och industriorganisationerna, Föreningen Svensk Fackpress (Factu), Svenska Vekopressens Tidningsutgivareförening (Vectu), Tidningsstatistik AB, PS Distributions AB, Tidningstjänst AB, A-pressen, Föreningen Centerpress, Föreningen Liberal Press, Svenska Högerpressens Förening, Annonsörföreningen och Swedish Direct Marketing Association (Swedma).

Härutöver har skrivelser inkommit från Laholms tidning, Aktieförbundet, Dagens Industri, Affärsvärlden, Handelsanställdas förbund (Handels), AB William Michelsens Boktryckeri, Förenade Landsortstidningar (FLT), Sverige-Nytt, Dalarnas Tidningar AB, Skövde Nyheter, Föreningen Konsumentmarknadspress m. fl.

Allmänt

Dagstidningskommitténs förslag till reformerat presstöd syftar till en förenkling och effektivisering av det statliga presstödet. De nuvarande fem stödformerna ersätts av tre nya och tyngdpunkten förskjuts från löpande driftsstöd till utvecklingsstöd. Flera remissinstanser kommenterar i allmänna ordalag kommitténs olika förslag och effekterna av dessa i ett längre perspektiv. Många ger även principiella synpunkter på presstödet.

NO, TU, TCO, Journalistförbundet och *Grafiska fackförbundet* stöder i huvudsak dagstidningskommitténs förslag men redovisar också avvikande uppfattningar i enskilda frågor.

Statskontoret anser att dagstidningskommittén utfört en föredömligt grundlig utredning där regeringskraven på förenklingar och besparingar är tillgodosedda. Samtidigt saknar statskontoret den förnyade analys av dagspressens roll i mediasamhället som enligt direktiven ingått i uppdraget. Även effekterna av den planerade skatteomläggningen borde ha behandlats mer ingående.

RRV menar att dagstidningskommittén gjort en förtjänstfull analys av det statliga presstödet och dess tekniska och marknadsmässiga förutsättningar. När det gäller driftsstödet presenterar kommittén, enligt *RRV*,

flera välmotiverade ändringsförslag. Emellertid har inte förslagets långsiktiga kostnadsdrivande effekter beaktats tillräckligt. RRV anser därför att förslagen bara bör genomföras i kombination med ökad restriktivitet i fråga om bidragssatserna. Verket avstyrker också delar av det föreslagna utvecklingsstödet med motiveringen att företagsekonomiskt lönsamma investeringar inte behöver direkta statliga subventioner, i alla fall inte i den storleksordning som kommittén förslår.

LO, Föreningen Centerpress och A-pressen understryker vikten av att staten även i fortsättningen för en aktiv presspolitik i syfte att värna om bredd och mångfald. LO ställer sig i huvudsak bakom den inriktning som dagstidningskommittén vill ge presstödet. Samtidigt motsätter sig LO att kostnaderna för presstödet skulle läsas på en fastlagd nivå i minst 10 år. Det måste vara möjligt att ompröva stödets ramar och inriktning om mångfalden skulle äventyras en bit in på 1990-talet. LO ser med särskild oro på att de mer selektivt inriktade stöden föreslås minska med 60 milj. kr. Föreningen Centerpress anser att betänkandet i huvudsak uppfyller de krav som med rätta kan ställas på statsmaktens politik. Samtidigt finns det, menar föreningen, inga belägg för att det föreslagna utvecklingsstödet kommer att påverka pressstrukturen i vare sig större eller mindre grad än de nuvarande stödformerna. Föreningen utgår från att behovet av att slå vakt om mångfalden i alla fall inte kommer att bli mindre i framtiden. A-pressen menar att behovet av samhälleligt stöd till dagspressen i själva verket är större i dag än när presstödet infördes. Det finns tecken som tyder på att de elektroniska mediernas och etermediernas snabba utveckling leder till en allmän anpassning och likriktning av nyhetsvärderingen. Ibland framställs det som att presstödet har näringspolitiska förtecken, men enligt A-pressen är stödet enbart tillkommet av presspolitiska motiv. Det föreslagna presstödet kommer, med A-pressens egna förslag till ändringar, att bättre utveckla tidningsproduktionen och förstärka mångfalden.

Presstödsnämnden är positiv till att dagstidningskommittén föreslagit en rad förenklingar när det gäller frågan hur driftsbidraget skall fastställas men har samtidigt kritiska synpunkter på den praktiska tillämpningen av reglerna. Nämnden vänder sig även mot kommitténs uppgift att "hjälpa till självhjälp" ursprungligen skulle ha varit ett huvudmotiv för presstödet. Så har inte varit fallet, menar nämnden. Det har sedan länge stått klart att presstödet endast kan förhindra utslagning av lågtäckningstidningar och inte förändra strukturen i branschen. Nämnden gör heller inte samma optimistiska bedömning som kommittén av det föreslagna utvecklingsstödet dynamiska effekter. Troligen kommer det varken att ha större eller mindre inverkan på pressstrukturen än de nuvarande stödformerna har.

HTF och Handels stöder förslaget att renodla presstödet från fem till tre former. De båda förbunden menar samtidigt att en företagsekonomisk grundsyn måste finnas i dagstidningsbranschen. Först när den egna ekonomiska bärkraften inte är tillräcklig för den eftersträlvade bredden och mångfalden i nyhetsförmedling och opinionsbildning, är det befogat att från statens sida stödja verksamheten.

SPK för ett ingående resonemang om presstödet och dagstidningskommitténs förslag. Verket anser att kommittén på ett förtjänstfullt sätt gått

igenom presstödet historia och nuvarande uppbyggnad och att förslagen ligger i linje med utredningsuppdraget. SPK menar emellertid att förslagen inte är tillräckligt långtgående. Med den syn på konkurrens och effektivitet i samhällsekonomin som SPK har att företräda, är ett system med selektivt presstöd betänkligt eftersom det missgynnar effektiva tidningsföretag. En förbättrad dynamik i syfte att minska presstödet under den kommande tioårsperioden kan bara åstadkommas om stödet förändras till att i större utsträckning än hittills inriktas på kostnadsrationaliseringar i de enskilda företagen, menar SPK. Kommitténs förslag torde endast marginellt påverka pris- och konkurrensförhållandena på tidningsmarknaden. Problemet är nämligen inte en lågproduktiv teknisk utrustning, utan dålig hushållstäckning för stödmottagande tidningar inom spridningsområdet, med åtföljande svårigheter att sälja annonsutrymme. I själva verket finns det en teknisk överkapacitet tack vare de statliga medel som tidningsföretagen fått under 20 år. Från effektivitetssynpunkt är det i stället viktigare att öka tidningsföretagens vilja till samverkan. Enligt SPK skulle en successiv minskning av presstödet göra de stödmottagande tidningarna mer benägna att acceptera nya lösningar som t.ex. produktionssamverkan. Det hade, enligt SPK, varit värdefullt om dagstidningskommittén analyserat de långsiktiga effekterna av regleringen på dagstidningsområdet, vilka förändringar som kan inträffa om stödet avvecklas, samt vilken publicistisk mångfald som i dag behövs för att säkerställa de presspolitiska målen.

Grafiska arbetsgivare- och industriorganisationerna. SAF, FLT och Högerpressens förening förordar en nedtrappning av presstödet. Grafiska arbetsgivarna och SAF tvivlar på att det reformerade presstödet kan bidra till att förverkliga kommitténs målsättningar. Kommittén har valt stimulansvägen och är frikostig med bidrag och stöd. Arbetsgivarorganisationerna föreslår själva den rakt motsatta strategin, en nedtrappning av samtliga stöd. Det skulle "tvinga" fram eftersträlvade rationaliseringar och besparingar. Man förordar en successiv bantning av stödet under t.ex. en femårsperiod. Högerpressens Förening och FLT anser att presstödet på sikt helt bör avvecklas. Dessa är, i likhet med SPK, kritiska mot att utredningen inte diskuterar de delar av direktiven som bl.a. behandlar möjligheten att se mångfaldsbegreppet i andra termer än antalet självständiga tidningsföretag.

Föreningen Liberal Press anser att dagstidningarna fyller en minst lika stor uppgift i dag som tidigare och att ett statligt presstöd kan bidra till en eftersträlvad mångfald. Samtidigt är det befogat att förändra presstödet så att man inriktar sig på att reducera kostnaderna i stället för att ständigt höja intäkterna genom olika stödformer. Det föreslagna utvecklingsstödet är dock diffust och utformat på ett sådant sätt att godtycke inte kan uteslutas. Det kan heller inte vara en uppgift för staten att bekosta en renodlad branschutveckling. Föreningen finner det anmärkningsvärt att kommittén inte fullgjort det i direktiven givna uppdraget att undersöka bl.a. alternativa utgivningsformer.

Annonserföreningen tillstyrker att presstödet ges en inriktning som främjar en rationell produktionsapparat för främst lågtäckningstidningarna, så att dessa på sikt blir mindre beroende av löpande driftsstöd. Föreningen

framhåller att man delar de grundläggande motiven för presstödet men att omfattning och former kan diskuteras. Den goda annonskonjunkturen sedan år 1984 kan, enligt föreningen, motivera en reducering av presstödet. En sådan åtgärd skulle också medföra ökad konkurrensneutralitet mellan olika massmedier.

Vectu, *Factu* och *Konsumentmarknadspress* avvisar dagstidningskommitténs förslag att även fortsättningsvis särbehandla dagspressen när det gäller det indirekta presstödet. De tre föreningarna yrkar att alla tidningar och tidskrifter befrias från mervärdeskatt på sina upplageintäkter och att en enhetlig reklamskattesats tillämpas för all press. *Vectu* föreslår att presstödet omprövas i sin helhet i syfte att förenkla och skapa lika konkurrensvillkor för den svenska pressen. Dagstidningskommittén har bortsett från att verkligheten har förändrats. Föreningen pekar bl. a. på kvällstidningarnas, och i ökad omfattning morgontidningarnas, veckotidningslika bilagor. *Vectu* anser allmänt att statligt stöd bör utgå efter en ekonomisk behovsprövning av verksamheten, och att stödet skall vara av tillfällig karaktär. De nuvarande formerna av direkt och indirekt presstöd gynnar ofta, genom sin generella utformning, ekonomiskt framgångsrika tidningar som till sin karaktär är variationer av den renodlade populärpressen. *Factu* och *Konsumentmarknadspress* anser att det indirekta presstödet till dagspressen, främst den lägre reklamskatten, kraftigt snedvrider konkurrensförhållandena mellan dagspress och annan press. De båda föreningarna menar att det inte bara är dagspressen som är viktig för den demokratiska processen, och man pekar särskilt på fackpressens betydelse för utbildning och vidareutveckling.

Swedma anser allmänt att annonser och andra reklammedier skall kunna tillhandahållas under samma konkurrensbetingelser. Därför bör olika avsändare och medier behandlas lika vad gäller mervärdeskatt, reklamskatt och distributionskostnader.

Indirekta förmåner

Befrielse från mervärdeskatt

Dagstidningskommittén pekar på mervärdeskattens stora betydelse för presstödet. Om inte dagspressens upplageintäkter även i fortsättningen får vara befriade från mervärdeskatt måste hela presstödet omprövas. Kommitténs bedömning på den här punkten delas av flertalet remissinstanser, bl. a. *RSV*, *presstödsnämnden*, *statskontoret*, *NO*, *TCO*, *Journalistförbundet*, *TU*, *Grafiska fackförbundet*, *HTF*, *A-pressen*, *Föreningen Centerpress* och *Annonsörföreningen*. Samtidigt framförs kritik mot att förslagen i betänkandet förutsätter ett bibehållet indirekt presstöd. Statskontoret menar att kommittén haft tillräcklig information för att belysa konsekvenserna för presstödet av en mervärdeskatt på upplageintäkterna och en höjd reklamskatt. *RRV* hänvisar till att det i kommitténs uppdrag ingick att pröva alla former av presstöd, inkl. indirekta subventioner. Ändå analyseras inga alternativ till den nuvarande ordningen.

Presstödsnämnden, *statskontoret*, *TCO*, *Journalistförbundet*, *TU*, *grafis-*

ka arbetsgivarna, SAF, A-pressen, Föreningen Centerpress, Föreningen Liberal Press, Högerpressens Förening och FLT delar uttryckligen dagstidningskommitténs uppfattning i sakfrågan, dvs. att dagstidningarnas upplageintäkter även fortsättningsvis bör vara befriade från mervärdesskatt. Man hänvisar i första hand till de ekonomiska svårigheter många tidningar skulle hamna i om mervärdesskatt infördes. Just lågtäckningstidningarna, som det direkta presstödet är tänkt att skydda, skulle drabbas särskilt hårt. TU, grafiska arbetsgivarna, SAF och FLT hänvisar även till att tidningarna inom EG helt eller delvis är befriade från mervärdesskatt. FLT och Högerpressens Förening pekar på den insats för samhällsinformationen som dagspressen kostnadsfritt utför åt kommuner, landsting och riksdag.

RSV vill starkt ifrågasätta om de indirekta skatterna skall användas för subventioner till pressen på det sätt som nu sker genom det kvalificerade undantaget från mervärdesskatt, den lägre skattesatsen för reklamskatt och det särskilda grundavdraget för reklamskatt på annonser i dagspressen. Verket anser allmänt att skattesystemet kompliceras när olika subventionssystem kopplas till det.

NO utesluter inte att befrielsen från mervärdesskatt endast ges till de verkligt behövande dagstidningarna, trots det konkurrenspolitiska intresset av att alla dagstidningar behandlas lika. Samtidigt finner NO det otillfredsställande att tidningar som är befriade från mervärdesskatt får fördelar gentemot övriga medier. NO och SPK pekar på att presstödsberättigade tidningar ger ut veckotidningslika tidskrifter i konkurrens med tidskrifter som inte är befriade från mervärdesskatt. SPK konstaterar att befrielsen från mervärdesskatt och den reducerade reklamskatten visserligen är konkurrensneutrala stödformer på dagstidningsområdet men inte i förhållande till organisations-, fack- och veckopress.

Vectu, Factu och Konsumentmarknadspress motsätter sig att dagspressen även i fortsättningen skall särbehandlas och yrkar att alla tidningar och tidskrifter befrias från mervärdesskatt. De tre föreningarna hänvisar till den likabehandling av tidningar och tidskrifter som föreslås gälla inom EG. Vectu menar att gränsen mellan dagstidningar och populärpress i vissa avseenden blivit alltför diffus för att kunna tillämpas som underlag för att gynna endera kategorin. Factu och Konsumentmarknadspress menar att om det av statsfinansiella skäl anses erforderligt med mervärdesskatt på pressen, så talar starka skäl för en reducerad uttagsprocent och framför allt att all seriös press likabehandlas.

Reducerad reklamskatt

Dagstidningskommittén anser att dagspressen även i fortsättningen bör ha en lägre skatt på annonser (4%) än andra medier (11%). Det särskilda grundavdraget bör samtidigt höjas från 12 till 15 milj. kr. Presstödsnämnden, TCO, Journalistförbundet, Föreningen Centerpress, LO och A-pressen är positiva till förslaget. Presstödsnämnden anser att en utökning av beskattningen skulle få betydande konsekvenser för dagspressen. Nämnden instämmer i kommitténs uppfattning att dagstidningarna i skälig omfattning måste kompenseras för ett eventuellt slopande av nuvarande förmå-

ner. TCO och Journalistförbundet menar att dagstidningarnas ansvar för nyhetsförmedling och opinionsbildning är skäl nog att ge dessa tidningar en bättre skattenivå. TCO och Journalistförbundet framhåller samtidigt det orimliga i att s. k. annonsblad, som inte tar samma informationsansvar som dagliga tidningar, har en gynnad ställning från denna beskattningssynpunkt. Föreningen Centerpress förutsätter att den nuvarande reklamskatelagens definition på "stödberättigad" tidning behålls. LO tillstyrker att grundavdraget höjs från 12 till 15 milj. kr., medan A-pressen vill höja grundavdraget till 25 milj. kr. för att förbättra lågtäckningstidningarnas situation på annonsmarknaden.

RSV avstyrker en höjning av grundavdraget innan en närmare analys gjorts av avdragets effekter, effekterna av en höjning samt vilka kostnadsökningar förslaget medför. RSV påpekar att de problem som förekommer vid verkets hantering av reklamskatten, och som dagstidningskommittén redogör för, kvarstår.

Statskontoret delar inte dagstidningskommitténs uppfattning att den gällande ordningen på reklamskatteområdet är väl avvägd i förhållande till den övergripande statliga presspolitiken. Medan huvudsyftet med dagens dominerande direkta stödform, produktionsbidraget, är att stödja utgivningen av dagstidningar i marknadsmässigt underläge, så innebär såväl befrielsen från mervärdeskatt som reklamskattereduktionen att dagstidningar i marknadsmässigt överläge gynnas. Ett minimikrav är, enligt statskontoret, att de olika stödformerna inte motverkar varandra. Statskontoret noterar också att det primära motivet för att införa reklamskatten var att finansiera det direkta presstödet och att skatteintäkterna under senare år överstigit kostnaderna för stödet. När det gäller en eventuell kompensation till dagspressen som en följd av förändringar i reklamskattelagen, menar statskontoret att den bör fördelas på andra grunder än den subvention som utgått genom reklamskattereduktionen.

RRV diskuterar möjligheten att ändra balansen mellan den generella reduktionen av reklamskatten och den återbetalning som görs av de första 480 000 kr. reklamskatt som en tidning betalar in. En minskad eller avskaffad generell skattereduktion i kombination med höjda återbetalningsbelopp kunde vara ett kostnadsneutralt sätt för staten att förstärka stödets selektivitet. RRV anser dock inte att den egna analysen ger tillräckligt underlag för ett konkret förslag i den riktningen. Verket är kritiskt till att kommittén inte redovisar några alternativ till den rådande ordningen.

Grafiska arbetsgivarna och SAF menar att annons- och reklamskatten, som tillkommit för att finansiera presstödet, kan avskaffas som en följd av den successiva bantning av stödet som de själva förordar. Under avvecklingen bör stödet finansieras över statsbudgeten och inte via en kostsam och besvärlig annons- och reklamskatt. Det är varken rationellt eller samhällsekonomiskt försvarbart att hålla i gång en stor och krånglig apparat för att få in pengar till ett litet antal stödbehövande dagstidningar. Därigenom skulle Sverige också anpassa sig till EG som inte har någon motsvarande reklamskatt.

Vectu, Factu och Konsumentmarknadspress avvisar en fortsatt särbehandling av dagspressen när det gäller reklamskatt och yrkar på en enhetlig

skattesats för all press. Vectu anser allmänt att reklamskatten bör avskaffas då den bygger på den felaktiga föreställningen att reklam skulle vara något onyttigt. Även den ökande konkurrensen från satellitsänd reklam talar för att skatten slopas. Vectu avstyrker förslaget att höja grundavdraget till 15 milj. kr. eftersom det ytterligare skulle öka skillnaderna mellan dagspressens och populärpressens villkor. Grundavdraget bör helt avskaffas, eller utformas på ett sätt som jämställer konkurrerande medier. Factu och Konsumentmarknadspress anser att i den mån dagspressens grundavdrag höjs till 15 milj. kr. måste samma höjning göras för tidskrifterna. Swedma, som anser att annonser och andra reklammedier skall ha samma konkurrensförutsättningar, förordar att olika avsändare och medier behandlas lika när det bl. a. gäller mervärdeskatt och reklamskatt.

Tidningstaxan och postens tidningsrörelse

Dagstidningskommittén anser att frågan om tidningstaxan och postens tidningsrörelse bör tas upp till förnyad prövning. Kostnadsbilden i postens tidningsrörelse behöver klargöras och postens samhällsansvar preciseras. På denna punkt delar statskontoret, RRV, NO, SPK, Föreningen Liberal Press, Factu och Konsumentmarknadspress kommitténs bedömning. Statskontoret anser att frågan lämpligen kan utredas av kommittén (K 1988:02) för utredning av statens regionalpolitiska och sociala ansvar på tele- och postområdena. SPK framhåller att principen för postens prissättning bör vara att inte någon typ av tidningsföretag, vare sig dagspress, veckopress eller fackpress, särbehandlas från kostnadssynpunkt. Factu och Konsumentmarknadspress anser att postens samhällsansvar bör omfatta distributionen av tidningar och tidskrifter över hela landet på samma sätt som posten har skyldighet att svara för brevtidningen. NO konstaterar att posten gör ambitiösa försök att fortlöpande förbättra sitt redovisningssystem, men att en redovisning av särkostnaderna för tidningsdistributionen är dyrbar och troligen förenad med stora svårigheter. Större delen av kostnaderna kan antagligen bara fördelas via osäkra nyckeltal. Frågan är också, menar NO, om tidningsdistributionen skall bära hela självkostnaden eller bara marginalkostnaden.

RRV delar dagstidningskommitténs uppfattning att posten för närvarande inte bör medges rätt att förmedla samdistributionsrabatt i stadsbrevbäring eller beviljas särskilt stöd för distribution i glesbygd.

Posten och TU ser för sin del inget behov av att på nytt utreda tidningstaxan och postens tidningsdistribution. Posten anser att dagstidningskommittén drar slutsatser som ligger utanför uppdraget. Sedan hösten 1987 har posten, på kommunikationsministerns uppdrag, fört diskussioner med tidningsutgivarorganisationerna om en ny förhandlingsordning. Posten har enats med TU om former och principer för taxekonstruktion och förhandlingsordning som tillgodoser såväl kraven på marknadsanpassning som skälig likabehandling och likvärdiga distributionsförutsättningar för all dagspress. Vidare görs en samlad bedömning av postens hela distribution i glesbygd av post- och teleutredningen. Posten är över huvud taget kritisk mot hur dagstidningskommittén behandlar postens tidningsrörelse

i betänkandet. Där framgår t. ex. inte att posten sedan år 1986 subventionerat dagspressen med närmare 100 milj. kr. som en följd av regeringens beslut att reducera taxehöjningen. Kommittén gör heller ingen analys av dagspressens efterfrågan på eller betalningsvilja för postens distributions-tjänster. Postens begäran att få förmedla samdistributionsrabatt även för tidningar i stadsbrevbäring syftar endast till att förenkla postens administration. När det gäller kostnadsbilden i tidningsrörelsen är kommitténs uppgifter felaktiga eller ofullständiga. Kommittén har bl. a. inte begärt någon redovisning av sär- och samkostnader. TU hänvisar till att posten och TU i en gemensam skrivelse till regeringen förordat en friare förhandlingsordning om priser och villkor för postdistribution av dagspress. En sådan ordning skulle möjliggöra en fortsatt utveckling mot marknadsanpassade affärsuppgörelser utan att väsentliga presspolitiska krav åsidosätts. TU menar också, i motsats till dagstidningskommittén, att eventuella förslag om stöd för tidningsdistribution i glesbygd kan prövas utan att postens taxesystem först utreds.

Samhällsinformationens betydelse för dagspressen

Dagstidningskommittén har beräknat de ekonomiska konsekvenserna för dagspressen av en eventuell modifiering av den totalitetsprincip som för närvarande gäller för samhällsinformations- och kungörandeannonseringen. *Statskontoret* anser att det från statsförvaltningens synpunkt är önskvärt att totalitetsprincipen modifieras så att samhällets information till medborgarna blir mer kostnadseffektiv. Man delar därför kommitténs uppfattning att samhällsannonseringen bör behandlas från informations-tekniska utgångspunkter särskilt som de föreslagna förändringarna enligt kommitténs beräkningar endast skulle få en marginell effekt på tidningarnas ekonomi. *FLT* och *Högerpressens Förening* motsätter sig att samhällsannonseringen betraktas som en del av det offentliga stödet till dagspressen. Samhälleliga organ bör utgå från vedertagna professionella överväganden vid val av annonsmedier. *TU* anser att samhällsannonseringen inte bör karaktäriseras som en del av presstödet. *TU* menar att en annonsering om rättigheter och skyldigheter måste kännetecknas av en strävan att nå alla medborgare. *Föreningen Centerpress* anser att totalitetsprincipen behöver förstärkas. Samhällsannonsering har störst betydelse för lågtäckningstidningar. Situationen är allvarlig eftersom myndigheternas annonsering i sådana tidningar har minskat på ett oacceptabelt sätt.

Definitioner

Allmän nyhetstidning

Dagstidningskommittén föreslår att benämningen allmän nyhetstidning används för att avgränsa det tidningskollektiv som kan komma i fråga för presstöd. Kommittén anger tre kriterier på en allmän nyhetstidning, varav minst två måste vara uppfyllda.

A-pressen tillstyrker kommitténs definition. *Föreningen Liberal Press*

anser att det enhetliga begreppet allmän nyhetstidning är välmotiverat och tillstyrker de tre kriterier som kommittén anger. Samtidigt får inte den nya definitionen tolkas så snävt att mångfalden hotas.

Presstödsnämnden menar att en förändring av terminologin är olämplig då kommittén inte samtidigt föreslår någon ändring i sak av den nuvarande dagspressdefinitionen. Att enbart använda begreppet allmän nyhetstidning, i stället för den längre formulering som finns i den nuvarande förordningen, kan komma att uppfattas som en saklig förändring trots att det inte är fråga om det. Nämnden avstyrker även de tre kriterier som kommittén vill lägga till grund för sin dagstidningsdefinition. Kriterierna torde snarare öka än minska osäkerheten när tidningar skall klassificeras. Presstödsnämnden förordar att den praxis som tillämpats under en följd av år används även i fortsättningen. Även *Föreningen Centerpress* finner det omotiverat att ändra dagspressdefinitionen när ingen förändring i sak åsyftas. Föreningen vill att den nuvarande definitionen behålls och att presstödsnämndens praxis i frågan upprätthålls.

RSV anger att termen allmän nyhetstidning inte helt överensstämmer med begrepp som förekommer i lagen (1968:430) om mervärdesskatt och lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Det kan innebära problem vid uttaxeringen av reklamskatt. För att motverka onödiga tolkningsproblem bör reglerna korrespondera. *Vectu* föreslår att den nuvarande otydliga gränsdragningen mellan dagstidningar och veckotidningar slopas inom ramen för en total översyn av de allmänna stödformerna.

Dagstidningskommittén föreslår vissa preciseringar för att närmare avgränsa begreppet allmän nyhetstidning. Tidningen bör bl. a. vara av fortlöpande karaktär. *Presstödsnämnden* menar att det tydligare måste framgå att en tidning skall komma ut med minst ett nummer per vecka för att kunna få presstöd. Nämnden anser därför att den nuvarande definitionens formulering bör behållas. Man utgår också från att en tidning även i fortsättningen generellt bör få inställa utgivningen på helgdagar samt i vissa fall vid helgerna kring årsskiftet efter särskilt beslut av presstödsnämnden.

Dagstidningskommittén föreslår vidare att den redaktionella inriktningen hos en allmän nyhetstidning inte får begränsas till ett fåtal intresseområden, eller uteslutande vända sig till vissa socialt eller intressebaserat avgränsade grupper av befolkningen.

Presstödsnämnden ansluter sig till de avgränsningar som kommittén räknar upp. Nämnden vill dock betona att man uppfattar det som ett antal exempel, och att det i framtiden kan komma att framställas tidningar med en begränsad redaktionell bevakning som inte faller in under dessa. I sin behandling av kommitténs förslag till samdistributionsrabatt, uppmärksammar presstödsnämnden att tidningen *Dagens Industri* kommer att gå miste om rätten till samdistribution med övriga morgontidningar som en följd av den föreslagna dagspressdefinitionen.

A-pressen tillstyrker att presstödet inte skall omfatta tidningar som uteslutande riktar sig till vissa socialt eller intressebaserat avgränsade grupper.

NO tillstyrker med ett undantag kommitténs inskränkningar. *NO* anser

inte att tidningar som behandlar näringslivet bör uteslutas från stöd. Dylika tidningar har stor betydelse både ekonomiskt och politiskt i en marknadsekonomi. Det finns också ett demokratiskt intresse av att medborgarna får information och kunskap i samhällsekonomiska frågor.

TCO, Journalistförbundet och Grafiska fackförbundet avvisar helt kommitténs förslag att utesluta tidningar som begränsar sin bevakning till ett fåtal intresseråden, som exempelvis näringsliv, konsumentpolitik, miljöfrågor, religion eller idrott. Man hänvisar bl. a. till risken för godtyckliga bedömningar.

TU, Föreningen Liberal Press, TCO, Journalistförbundet, Grafiska fackförbundet m. fl. avvisar förslaget att utesluta tidningar som vänder sig till vissa socialt eller intressemässigt avgränsade grupper av befolkningen. TCO, Journalistförbundet och Grafiska fackförbundet pekar på att ett sådant kriterium skulle försvåra distributionen av tidningar som t. ex. Dagens Industri, Ny Dag och Dagen genom att de inte längre skulle ha rätt till samdistribution med andra tidningar. TU anser att kommittén ger begreppet allmän nyhetstidning snävare gränser i syfte att utestänga Dagens Industri. Tidningen tillhör sedan år 1982 TU:s medlemskrets och betraktas således som en allmän dagstidning. TU menar även att Dagens Industri motsvarar de tre kriterier som ligger till grund för kommitténs definition av allmän nyhetstidning.

Dagens Industri pekar på att tidningens rätt till samdistribution upphör, att tidningen blir belagd med mervärdeskatt och att man får betala högre reklamskatt om kommitténs förslag genomförs. De senaste tio årens enda livskraftiga tillskott till den eftersträlvade mångfalden, Dagens Industri, vill kommittén nu skära av. Eftersom tidningens morgondistribution hem till läsarna äventyras, står förslaget även i strid med tryckfrihetsförordningens anda och bokstav (1 kap. 2§ och 6 kap. 4§), menar Dagens Industri i likhet med Aktieförbundet. Tidningen anför vidare att man i stort sett uppfyller alla de tre kriterier som kommittén anger i sin definition av allmän nyhetstidning. Efter den breddning av nyhetsmaterialet som genomfördes under första halvåret 1989 torde även avgränsningen som tar fasta på den redaktionella inriktningen sakna relevans. Det är också inkorrekt, hävdar Dagens Industri, att man uteslutande riktar sig till en viss grupp människor. Över huvud taget är det egendomligt att en statlig utredning låter förmodanden om tidningens läsekrets ligga till grund för förslag med långtgående konsekvenser för branschens nödvändiga och legitima produktutveckling. Aktieförbundet anser att kommitténs förslag leder till ytterligare betänkligheter över det statliga medieengagemanget över huvud taget. Det går inte att frigöra sig från misstanken att det finns en ambition att stödja och skydda den partipolitiskt anslutna pressen från oberoende medier.

Affärsvärlden anser inte att välrnående affärstidningar skall vara skattefrälse. Affärsvärlden betalar själv 8 milj. kr. om året i reklamskatt och mervärdeskatt. Detsamma gäller för många tidningar, vilket inte är mycket att säga om eftersom flertalet produkter och tjänster i samhället är beskattade.

Dagstidningskommittén föreslår att man i presstödssammanhang utgår från att en tidnings titel konstituerar dess identitet, dvs. ett namn motsvarar en tidning. För att undvika uppenbara skenkonstruktioner införs en spärr.

TU, Föreningen Liberal Press, TCO och Journalistförbundet tillstyrker principen att en tidnings officiella namn är avgörande. TU förutsätter i sammanhanget att presstöd endast kan utgå till tidningar med eget utgivningsbevis. TU vill också påpeka att en icke avsedd presstödeffekt kan uppstå när två tidningar integreras redaktionellt så långt att det kan ifrågasättas om de längre utgör två självständiga tidningar. Här har presstödsnämnden en bevakningsuppgift av samma slag som kommittén ålagt nämnden när det gäller uppsplittringar av tidningar.

Presstödsnämnden instämmer i huvudsak i kommitténs förslag till huvudregel. Regeln bör dock gälla utan undantag. Det blir svårt, menar nämnden, att leda i bevis att en uppsplittring gjorts enbart för att erhålla högre presstöd. Sådana bedömningskonflikter bör inte byggas in i systemet. Nämnden anser samtidigt att det även bör finnas möjligheter att reagera mot och hindra missbruk bland tidningsföretag som redan ger ut bidragsberättigade editioner. Enligt presstödsnämnden har den rådande ordningen när det gäller stöd till editioner sina brister. Bl. a. krävs omfattande mätningar av det redaktionella innehållet. En viktig fördel är emellertid att reglerna är entydiga. Det behöver inte föreligga någon osäkerhet om vilket stödbelopp som skall utgå. Nämnden föreslår som ett alternativ till kommitténs föreslagna förändringar att nuvarande regelsystem bevaras men att kravet på eget redaktionellt innehåll sänks från 65 till 60 %.

Statskontoret anser att huvudprincipen med en tidnings titel som underlag för presstöd är enkel och tilltalande vid en första anblick men att den kan ifrågasättas mot bakgrund av presstödetts syfte att stimulera mångfalden i nyhetsförmedling och opinionsbildning. Mångfalden får inte begränsas till tidningarnas vinjetter. Statskontoret befarar också att den föreslagna spärrregeln inte ger tillräckligt skydd mot utpräglade skenkonstruktioner.

RRV avstyrker kommitténs förslag på denna punkt. RRV finner, i motsats till kommittén, det inte osannolikt att tidningsägare kan falla för frestelsen att dela upp sin tidning i flera utgåvor med olika namn även om de redaktionella och marknadsmässiga skälen är svaga. Det skulle likaledes bli en svår uppgift för presstödsnämnden att bedöma när de presstöds tekniska motiven varit så dominerande att en klyvning kan karaktäriseras som skenkonstruktion. RRV är även kritiskt mot att förslaget, i likhet med flera andra förslag i betänkandet, skulle innebära att presstödsnämnden åläggs att göra flera känsliga och diskretionära bedömningar än hittills.

Patent- och registreringsverket ser positivt på att en tidnings officiella namn skall beaktas i presstödssammanhang. Tidningens namn kan emellertid inte ensamt tjäna som urvalsinstrument utan måste kompletteras på lämpligt sätt. När verket meddelar utgivningsbevis gör man ingen bedömning av innehållet.

A-pressen är kritisk till huvudprincipen att en tidnings titel skulle utgöra dess identitet. *A-pressen* anser att man bör skilja mellan å ena sidan samhällets tryckfrihetsrättsliga intressen, där utgivningsbeviset är avgörande, och å andra sidan dess presstödsintressen, där innehållet och inte tidningarnas titlar eller utgivningsbevis spelar störst roll. Samtidigt är den nuvarande gränsen på 65 % unikt innehåll olämplig till följd av förekomsten av radio- och TV-program, nyhetsbyråtelegram, börstabeller, lotteridragningar, information om skolmåltider, sporttabeller, föreningsnotiser etc. Gränsen för när en edition är en särskild tidning bör i stället sättas vid 50 %.

Tidningsstatistik AB och *Annonsörföreningen* menar att villkoren för presstöd även i fortsättningen skall knytas till innehållet, och inte till tidningens namn. Presstödet syftar till att främja mångfalden tillgodose därigenom bäst. Man pekar även på svårigheterna att avslöja skenkonstruktioner. *Tidningsstatistik AB* föreslår att det nuvarande kravet på eget redaktionellt innehåll kvarstår och att företaget får i uppdrag att utföra kontrollarbetet.

Dagstidningskommittén föreslår en särregel för att skydda de nuvarande editionerna för tidningarna *Arbetet*, *Bergslagsposten* och *Folket*. Flera remissinstanser pekar på att editioneringen av *Folket* har upphört och att särregeln således avser två tidningar.

TU stöder kommitténs förslag om en särskild editionsregel för två tidningar förutsatt att tidningarnas eget redaktionella material inte understiger 60 %.

TCO och *Journalistförbundet* är kritiska till särregeln i ett avseende. Det gäller kravet på att ungefär två tredjedelar av de aktuella editionerna skall vara unik text. Det finns ingen anledning att ha så högt ställda krav. En rimlig nivå kan i stället vara 40–45 %.

Presstödsnämnden anser att kommitténs förslag till särregel är otillfredsställande. Hur skall kontrollen av innehållet gå till och hur långt under gränsen kan en tidning gå utan att driftstödet helt upphör? Nämnden har dessutom svårt att se varför en särregel skall tillämpas bara för att de två tidningarna har helt eller delvis identiska namn på förlaga och edition.

RRV finner det tveksamt att ett par tidningar för en odefinierad framtid medges något som förvägras andra. Allvarigare är dock att kommittén inte anger något exakt procenttal för andelen eget material eller föreslår någon löpande innehållsgranskning, utan överlämnar frågan till presstödsnämndens prövning.

A-pressen, *Högerpressens Förening* och *FLT* avstyrker särregeln. *Statskontoret* menar att behovet av en särbestämmelse visar på hela den föreslagna konstruktionens svaghet. Värkligheten visar att ett namn inte motsvarar en tidning.

Dalarnas Tidningar AB motsätter sig att *Bergslagsposten* omfattas av en särregel samtidigt som stödet till *Ludvika Tidning* dras in. Företaget hävdar att *Bergslagsposten* har en nästan dubbelt så stor annonsvolym som *Ludvika Tidning* och att tidningens moderbolag, *Nerikes Allehanda*, är ett av landets lönsammaste tidningsföretag. Antingen bör stödet till båda tidningarna slopas eller bör båda få behålla en del av stödet.

Allmänt

Dagstidningskommittén föreslår att det nuvarande produktionsbidraget ersätts med ett driftsstöd och att regelsystemet förändras på flera punkter. Remissinstanserna diskuterar huvudsakligen de enskilda förändringsförlagen men några tar också ställning i generella ordalag.

LO anser att förslaget till driftsstöd bör genomföras. *NO* finner de föreslagna förändringarna välgrundade och framhåller särskilt rätten för stödmottagande tidningar att i framtiden utge annonsblad. *Presstödsnämnden* och *Journalistförbundet* anger att man huvudsakligen stöder de föreslagna förändringarna men att man reserverar sig i enskilda frågor. *Föreningen Centerpress* ställer sig i huvudsak bakom kommitténs förslag men anser att stödet till lågfrekventa tidningar är otillräckligt. *A-pressen* ansluter sig huvudsakligen till förslagen om kvalifikationskriterier och övriga villkor men har invändningar mot utformningen av stödet till högfrekventa storstadstidningar.

RRV är kritiskt mot att dagspresskommittén inte försökt beräkna de ekonomiska konsekvenserna för statsverket av de olika, i och för sig välmotiverade, ändringsförslagen. *RRV* menar att kommittén bygger på orealistiska förutsättningar då man förklarar att kostnaderna för driftsstödet kommer att minska. Flera av förslagen kan i själva verket bli kostnadsdrivande. Enligt *RRV* bör förslagen därför endast genomföras under förutsättning av ökad restriktivitet med bidragssatserna. *SPK*, *grafiska arbetsgivarna* och *SAF* anser allmänt att presstödet i högre grad än hittills bör inriktas på kostnadsrationaliseringar i de enskilda tidningsföretagen. En successiv minskning av stödet skulle kunna öka företagets vilja till samarbete och andra kostnadsbesparingar. *Högerpressens Förening* föreslår en reducering av driftsstödet med fem procent per år i kronor räknat för att stödtidningarna skall ges en reell möjlighet att anpassa ekonomin till de nya förutsättningarna. *FLT*, som också förordar en nedskärning av driftsstödet med fem procent per år, menar att det efter fem år bör övervägas huruvida en fortsatt nedskärning kan göras.

Kvalifikationskriterier

Dagstidningskommittén vill avskaffa det gamla hindret för tidningar att ge ut annonsblad samtidigt som man uppbär driftsstöd. Remissopinionen är splittrad på denna punkt. *Statskontoret*, *NO* och *TU* finner det befogat att slopa regeln angående annonsblad. Statskontoret och *NO* anser, i likhet med kommittén, att presstödsreglerna inte bör hindra tidningarna att förbättra sin ekonomi genom olika typer av kompletterande intäktskällor. *TU*'s styrelse har tidigare gjort ett uttalande i frågan om annonsblad. Där rekommenderas bl.a. tidningsföretagen att visa återhållsamhet när det gäller utgivning av annonsblad eftersom det kan innebära att dagstidningarnas ställning som nyhets- och opinionsorgan försvagas. Samtidigt är man medveten om att utvecklingen inom vissa områden kan bli sådan att tidningsföretag tvingas att ge ut annonsblad för att försvara och stärka sin

ställning. *RRV* anser att förslaget om annonsblad ökar tidningarnas möjligheter att förbättra sina intäkter, vilket är positivt. Samtidigt är det en av de förändringar som på sikt kan medföra att kostnaderna för driftsstöd ökar, genom att antalet stödberättigade tidningar blir fler eller genom att färre tidningar förlorar sin bidragsrätt.

Journalistförbundet, Föreningen Liberal Press, Högerpressens Förening, FLT, AB William Michelsens Tryckeri samt den reservation som fogats till *TU*:s yttrande möter förslaget att tillåta stödmottagande tidningar att ge ut annonsblad med kritik och farhågor. Journalistförbundet anser att den gamla regeln bör finnas kvar. Förbundet vill att annonsbladsutgivning motverkas och att tidningarna ägnar sig åt sin huvuduppgift, att ge ut allmänna nyhetstidningar. Föreningen Liberal Press menar att det finns risk för att presstöd kan utnyttjas för en satsning på annonsbladsutgivning utan journalistiskt informationsansvar, vilket skulle hota mångfalden. Högerpressens Förening anser att annonsbladen innebär en fara för en fri, obunden och etiskt högtstående dagspress. *FLT* och *TU*:s reservanter argumenterar i samma anda och menar att utredningens mediefilosofi avslöjar att vägen nu går från en stark betoning av publicistiska funktioner hos tidningsföretagen till en stor förståelse för rent mediekommersiella produkter och utvecklingar. Man hänvisar också till att motivet för det hittillsvarande produktionsbidraget varit att kompensera för uteblivna annonsintäkter. Högerpressens Förening, *FLT* och *TU*:s reservanter föreslår att de tidningar som ger ut annonsblad bör få driftsstödet krympt med samma belopp som inkomsterna från annonsbladet uppgår till.

Dagstidningskommittén anger ett högsta täckningstal för att kunna komma i fråga för driftsstöd på 40 % för hög- och medelfrekventa tidningar och 25 % för lågtäckningstidningar. *TU* anser att den nuvarande avtrappningsmetoden bör behållas men att avtrappningen sker mellan 40 och 45 % respektive 25 och 30 %. *TU* erinrar om att vissa tidningar, som enligt dessa regler skulle kunna erhålla presstöd, går miste om detta på grund av de nya reglerna för tidningsföretag med särskilt goda resultat. *TU* förordar också särskilda övergångsbestämmelser för dem som överskrider gränsvärdena så att stödet reduceras gradvis. *RRV* menar att förslaget att höja gränsen för lågtäckningstidningarnas täckningstal från 20 till 25 % är ännu en åtgärd som på sikt kan medföra fördyringar för statsverket.

Dagstidningskommittén anger att täckningsgraden skall avse en tidnings utgivningsort. I de fall där det är svårt att avgöra var en avläggares huvudredaktion faktiskt är belägen, skall den kommun räknas där täckningsgraden procentuellt sett är högst. *Föreningen Centerpress* instämmer i kommitténs huvudprincip, men anser samtidigt att presstödsnämnden måste ges möjlighet att pröva frågan från fall till fall. Det är inte rimligt, enligt föreningen, att en avläggare tilldelas en liten kommun där hushållstäckningen är relativt hög, om tidningen samtidigt i en annan, större kommun har en betydligt högre upplaga men lägre täckningsgrad. Även *Tidningsstatistik AB* påpekar att det vid bestämmande av utgivningsort för avläggare kan få oönskade effekter om kommuner med högst hushållstäckning blir avgörande.

Dagstidningskommittén föreslår en särbestämmelse för ett fåtal, icke

lågfrekventa, tidningar på Gotland, Öland och i Laholmsområdet för att medge ett begränsat driftsstöd till tidningar med täckningstal över det generella gränsvärdet. *Föreningen Centerpress* ansluter sig i stort till kommitténs slutsatser. *Presstödsnämnden*, som i huvudsak ansluter sig till de föreslagna förändringarna för hög- och medelfrekventa tidningar, anser att det klarare måste framgå av stödförordningen vilka grunder som skall gälla för driftsstöd till tidningar som är undantagna från huvudregeln. Det bör vidare ankomma på nämnden att år från år göra en förutsättningslös prövning av vilka belopp som kan vara rimliga. Nämnden ogillar, i likhet med *Föreningen Centerpress*, kommitténs uppfattning att de belopp som utbetalats under år 1988 till Gotlandstidningarna skall tjäna som riktmärke. *Laholms Tidning* uppfattar den del av dagstidningskommitténs förslag som innebär att tidningens bidrag sänks från 1,44 till 0,9 milj. kr. som ett allvarligt hot mot tidningens existens. Tidningen förutsätter att en noggrann analys görs av den unika konkurrenssituationen i Laholms kommun innan ett beslut fattas som avsevärt skulle förändra förutsättningarna för tidningens fortsatta utgivning.

Ett antal tidningar är kritiska mot utformningen av särbestämmelsen. *Föreningen Liberal Press* anser att tidningssituationen på Gotland visserligen motiverar en särskild lösning men att det inte finns några skäl att också undanta Ölandsbladet och Laholms Tidning samtidigt som Skövde Nyheter och Ludvika Tidning inte ges samma särbehandling. Dessa fyra tidningar omfattas i dag av samma regler och marknadssituationen har inte förändrats på ett sätt som motiverar olika behandling. *Skövde Nyheter* vill behålla sitt presstöd. Tidningen menar att man, i likhet med de fyra tidningar som betraktas som utpräglade undantagsfall, har en speciell marknadssituation. En avveckling av presstödet kan tvinga företaget till personalinskränkningar och formatbegränsningar, vilket leder till hämrad konkurrenskraft och risk för sjunkande upplaga. Det skulle innebära att tidningen så småningom kvalificeras för fullt presstöd och att kostnaden för statskassan skulle bli större än för det nuvarande stödet till tidningen. *Dalarnas Tidningar AB* hänvisar till marknadssituationen för dagstidningarna i Ludvika och Smedjebackens kommuner, som företaget anser kan liknas vid situationen för Gotlandstidningarna. Man vänder sig mot att presstödet till tidningen Bergslagsposten ökas till 4,4 milj. kr. samtidigt som stödet till Ludvika Tidning avvecklas. Därmed skulle en utgivning av Ludvika Tidning i den omfattning som sker i dag omöjliggöras. Företaget föreslår att stödet till bägge tidningarna slopas eller att man behåller en del av stödet till bägge tidningarna. I en senare skrivelse hänvisar *Dalarnas Tidningar AB* till att tidpunkten för genomförandet får icke avsedda effekter när det gäller den s.k. nedtrappningen. Företaget hemställer att reglerna anpassas så att nedtrappningen sker med utgångspunkt från det produktionsbidrag som utbetalats för verksamhetsåret 1989. *TU* föreslår att tidningsutgivningen i Ludvika och Skövde skall behandlas enligt samma riktlinjer som kommittén föreslagit beträffande Gotland, Öland och Laholm.

Dagstidningskommittén vill behålla kravet på de lågfrekventa tidningarna att till övervägande andel ha en abonnerad upplaga. *Föreningen Cen-*

terpress förordar däremot att regeln, i konsekvens med kommitténs övriga förslag om förenklingar, skall utgå. Det stämmer inte, menar föreningen, att regeln inte skulle ha medfört nackdelar för stödtidningarna, då många av dem som berörts regelmässigt sökt, och fått, dispens från regeln.

Dagstidningskommittén anger 150 kr. per år som lägsta abonnemangspris för att endagarstidningar skall vara berättigade till presstöd och ungefär det dubbla vid tvådagarsutgivning. *RRV* anser att det lägsta abonnemangspriset på 150 kr. borde sättas högre alternativt ersättas med en koppling mellan bidragsbelopp och abonnemangspris. *RRV* konstaterar att många lågfrekventa tidningar har extremt höga bidrag i förhållande till abonnemangspriserna.

Dagstidningskommittén anser att det inte längre behövs någon gräns för högsta procentandel annonser vad gäller hög- och medelfrekventa tidningar, medan det för lågfrekventa tidningar även i fortsättningen bör finnas en maximigräns och att den skall höjas från 40 till 50 %. *TU* har inget att erinra mot förslaget. *Statskontoret* anser, i likhet med kommittén, att presstödsreglerna inte bör förhindra kompletterande inkomstkällor. Därför är det befogat att slopa restriktionen att högst 50 % av utrymmet får upptas av annonser. *RRV* anser att förslaget ökar tidningarnas möjligheter att förbättra sina intäkter, vilket är positivt men att det, i likhet med flera andra, är ett för staten kostnadsdrivande förslag.

Dagstidningskommittén föreslår att kravet på det redaktionella innehållets omfång i de lågfrekventa tidningarna skall sänkas från 1 300 till 1 000 spaltmeter per årgång. *Tidningsstatistik AB* vill att kontrollen av det nya gränsvärdet överläts på bolaget på samma sätt som nu sker. *Presstödsnämnden* menar att det gamla kravet på 1300 spaltmeter per år bör kvarstå. Nämnden kan inte se något skäl att sänka gränsen för de lågfrekventa tidningarnas redaktionella innehåll. Särskilt inte som kommittén också betonar den vikt som de lågfrekventa tidningarna spelar för nyhetsförmedling och opinionsbildning och att en större andel av driftsstödet föreslås gå till dessa tidningar. Enligt *RRV* innebär förslaget en fördyring för statsverket. Det blir lättare för nya tidningar att kvalificera sig för stöd och tidningar som nu mottar stöd löper mindre risk att gå miste om det.

Ny beräkningsmetod

Dagstidningskommittén vill att driftsstödet i fortsättningen skall beräknas på grundval av tidningsupplagan i stället för som hittills på pappersförbrukningen. Förslaget stöds av en enig remissopinion. Flera av instanserna, t. ex. *presstödsnämnden*, *statskontoret* och *Föreningen Liberal Press* hänvisar till att den nya beräkningsgrunden innebär en förenkling av presstödsadministration. Andra, t. ex. *NO* och *A-pressen*, ser en fördel i att den föreslagna beräkningsmetoden motverkar de irrationella beteenden som det gamla systemet gav upphov till.

Flera remissinstanser pekar på en felräkning i betänkandets bilaga 3 av driftsstödet till Arbetet Västsverige. *Presstödsnämnden* anger att bidragssatserna förefaller väl avvägda men att kommittén av allt att döma felaktigt utgått från att Arbetet Västsverige är en sjudagarstidning i stället för en sexdagarstidning. Tidningen skulle därmed få ett väsentligt lägre belopp. Nämnden utgår från att detta observeras och att driftsbidraget får en sådan utformning att tidningen inte måste upphöra. *A-pressen* anser att kommitténs beräkningsmodell för stödet till högfrekventa storstadstidningar inte håller som underlag för en proposition och att en ny modell måste utarbetas. Arbetet Västsverige skulle förlora 11, och inte 6 milj. kr. som kommittén felaktigt beräknat. Detta skulle i sin tur medföra en oundviklig nedläggning av tidningen. *A-pressen* finner det heller inte rimligt med ett maximibelopp för de högfrekventa storstadstidningarna på 45 milj. kr. när det finns tidningar som i dag har 47 milj. kr. *A-pressen* vänder sig även mot att samma beräkningstal används för tidningar med sex- och sjudagarsutgivning trots att kostnaderna för de senare är högre. *Föreningen Centerpress* anser att förslaget vad gäller stöd till lågfrekventa tidningar är otillräckligt. Föreningen pekar särskilt på endagarstidningarnas betydelse för mångfalden i åsiktsbildning och informationsutbud, och menar att en höjning till 1,6 milj. kr. per tidning troligen utgör den mest kostnadseffektiva insats staten kan vidta för att uppnå de presspolitiska målen. *RRV* anser att den nya indelningen i stödklasser behöver analyseras ytterligare för att riskerna för anmärkningsvärda tröskeffekter skall reduceras. *RRV* hänvisar också till dagstidningskommitténs förslag att bidragsbeloppet för lågfrekventa tidningar successivt skall trappas av när upplagan sjunker under 10000 exemplar. Förslaget är ett av dem som *RRV* anser på sikt kan medföra att kostnaderna för driftsstöd ökar.

Driftsstöd av särskilt slag

Dagstidningskommittén anser att två tidningskategorier, i likhet med vad som varit fallet hittills, skall kunna få driftsstöd även om inte alla krav i övrigt är uppfyllda. När det gäller tidningar som huvudsakligen är skrivna på andra språk än svenska och vänder sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige, menar *presstödsnämnden* att åtminstone någon av de aktuella tidningarna bara till obetydlig del behandlar förhållanden i Sverige, vilket knappast var avsikten när riksdagen yttrade sig i frågan år 1986. Enligt *presstödsnämnden* bör det övervägas att införa den något snävare bestämmelse som föreslogs i prop. 1985/86: 98 om invandrapolitiken och enligt vilken tidningen till övervägande del skall innehålla nyheter, information och debatt om förhållandena i Sverige. När det gäller tidningar som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands, hemställer *Tidningen Sverige-Nytt* att presstödsreglerna ändras så att tidningen behandlas på samma sätt som andra lågfrekventa tidningar. Den stora geografiska spridningen av tidningens läsare gör att Sverige-Nytt har

betydligt högre kostnader än andra lågfrekventa tidningar. Ändå kvitterar man nu, enligt tidningen, ut betydligt lägre presstödsbelopp än andra tidningar med likartade förutsättningar.

Prop. 1989/90: 78
Bilaga 2

Reduktion av stödbeloppet i särskilda fall

Dagstidningskommittén föreslår att stödbeloppet i särskilda fall skall reduceras. Förslaget att driftsstödet skall minskas med en tredjedel för tidningar med ett rörelseresultat som, efter att driftsstödet räknats ifrån, är positivt och uppgår till mer än hälften av stödbeloppet, stöds av *presstödsnämnden* och *A-pressen*. Nämnden vill dock betona att det klart måste slås fast vad som skall avses med rörelseresultat. Det bör framgå att det rör sig om resultat före dispositioner och skatt. Det bör också framhållas att en sådan regel kan förhindra att tidningar med mycket god ekonomi erhåller driftsstöd även om övriga villkor är uppfyllda. *TU* föreslår att man vid jämförelsen av stödbelopp och rörelseresultat utgår från genomsnittet av de senaste tre årens rörelseresultat.

Dagstidningskommittén föreslår att rätten till driftsstöd omedelbart upphör för tidningsföretag som, samtidigt som de ger ut en lågtäcknings-tidning och är introducerade på börsen, beslutar om vinstutdelning till aktieägarna. *TU* vill att regeln omformuleras så att den gäller för aktiebolag som ger ägarna en aktieutdelning som överstiger riksbankens diskonto plus en procent. *A-pressen* kritiserar förslaget, eftersom det ytterligare försvårar de stödberoende tidningarnas möjligheter att skaffa sig riskvilligt kapital.

Dagstidningskommittén anser att en tidning som pantsätter framtida driftsstöd skall få sitt bidrag minskat till hälften. *Presstödsnämnden* anser att förslaget är tillfredsställande och i sak tillräckligt långtgående. Inte heller *TU* har något att erinra mot en sådan föreskrift.

Utvecklingsstöd

Allmänt

Dagstidningskommittén föreslår att ett särskilt utvecklingsstöd ersätter de nuvarande stödformerna utvecklingsbidrag, samverkansbidrag och lån ur pressens lånefond. Utvecklingsstödet omfattar stöd till förpressinvesteringar, gemensamma tryckeriinvesteringar, gemensamma köp av tryckeritjänster, andra slags rationaliseringsprojekt samt utbildning i tidningsledning. Remissyttrandena avser huvudsakligen de enskilda stödformerna men ett antal instanser tar också ställning i generella ordalag.

NO och *TU* har inget att invända mot kommitténs förslag i den här delen. Även *Journalistförbundet*, *LO*, *A-pressen* och *Föreningen Centerpress* tillstyrker i huvudsak utvecklingsstödet. *Journalistförbundet* finner det i hög grad önskvärt med en utvidgad samproduktion. Förbundet menar att tidningarna i första hand bör konkurrera med det redaktionella materialet och att samverkan därför bör ske i sådana former att de redaktionella resurserna förstärks. Förbundet saknar samtidigt en diskussion i

kommitténs betänkande om behovet av ökad mångfald, dvs. etablering av nya dagstidningar. I en reformerad presstödsordning bör det särskilda etableringsstöd som försvann år 1987 få sin motsvarighet i ett bidragssystem som stimulerar till nyetablering av tidningar. LO anser att förslaget till utvecklingsstöd i stort sett är bra men känner tveksamhet när det gäller utbildningsfrågorna. A-pressen anser det vara utomordentligt angeläget att ett utvecklingsstöd konstruerat enligt kommitténs förslag inrättas. Samtidigt har A-pressen synpunkter när det gäller samverkansdelen och utbildningsstödet. Föreningen Centerpress stöder i huvudsak kommitténs förslag när det gäller ett utvecklingsstöd som ersättning för nuvarande utvecklingsbidrag och samverkansbidrag. Däremot anser man inte att ett system med kreditgarantier i alla lägen kan ersätta möjligheten att låna ur pressens lånefond.

FLT och *TU:s reservanter* avvisar kommitténs förslag till utvecklingsstöd och till särskilt stöd för samtryckning och utbildningsinsatser. *Föreningen Liberal Press* anser att det föreslagna utvecklingsstödet är diffust och behäftat med betydande risker för godtycke. Det beror inte minst på att kommittén föreslår flera nya stödformer än de tidigare tre. Det kan heller inte vara en uppgift för staten att via presstöd bekosta renodlat branschutvecklingsarbete eller utbildningsfrågor i vid bemärkelse.

Förpressinvesteringar

Dagstidningskommittén föreslår att enskilda tidningar skall kunna ansöka om stöd i form av ett rent bidrag till rationaliseringar och investeringar i förpressledet. *A-pressen* ansluter sig helt till förslaget. *RRV* avvisar däremot stödet till förpressinvesteringar. *RRV* vänder sig mot att kommittén anger "förbättrat kostnadsläge" som ett tillräckligt skäl för statliga stödåtgärder. Investeringar bör endast uppmuntras om strikt företagsekonomisk lönsamhet kan förväntas. Skulle det emellertid vara fråga om sådana investeringar, behövs inte några kontanta subventioner. *RRV* anser att staten i stället bör stödja lönsamma investeringar genom kreditgarantier och möjligheter till lån, eventuellt med ett begränsat subventionselement. Även *statskontoret* förordar kreditgarantier och lånemöjligheter framför kommitténs förslag. Statskontoret ifrågasätter om staten skall gå in med ett rent bidrag om kostnaderna för en förnyelse av förpressproduktionen, som kommittén konstaterar, inte är särskilt kännbara.

Dagstidningskommittén anser att utvecklingsstödet i förpressledet skall innefatta krav på särskilda konsultinsatser och att presstödsnämnden skall kunna assistera ansökande företag i den delen. En rad instanser är kritiska mot förslaget. *Presstödsnämnden* finner det direkt olämpligt att man skulle kunna uppträda som rådgivare åt ansökande företag i fråga om konsultinsatser, eller i frågor om faktaunderlag och uppföljning som kommittén också föreslår, för att i ett senare skede pröva ansökningar som baseras på de tidigare lämnade råden. *RRV* har samma invändning. *Statskontoret* delar den uppfattning som framförs av dagstidningskommitténs reservanter, att sådana stöd villkor vore ett alltför stort intrång i tidningarnas interna dispositioner. Även *FLT* och *TU:s reservanter* är kritiska mot att

presstödsnämnden samtidigt skall fungera som rådgivare och beslutsorgan när det gäller bidrag. Man anser att presstödsreglerna bör vara grundade på tydliga och förutsebara spelregler. *Högerpressens Förening*, FLT och TU:s reservanter hävdar att dagspresskommitténs tankar om utvecklingsstödet och presstödsnämndens nya, aktiva roll i sammanhanget innebär ett hot mot dagspressens integritet.

Gemensamma tryckeriinvesteringar

Dagstidningskommitténs förslag att presstödsnämndens lånegivning skall avvecklas och ersättas med ett utvecklingsstöd för gemensamma tryckeriinvesteringar i form av räntesubventioner för lån som tas på den allmänna kreditmarknaden tillstyrks av *statskontoret*. FLT och TU:s reservanter anser däremot att Pressens lånefond bör bestå. Genom förmånliga lån eller kreditgarantier bör alla tidningar, även de icke presstödsberoende, kunna få lämpligt stöd för utvecklingsprojekt. *Högerpressens Förening* menar att Pressens lånefond bör ges en ökad roll för att uppmuntra tidningar som vill utvecklas. *Presstödsnämnden* och *Föreningen Centerpress* varnar för följder av att den nuvarande låneformen ersätts med kreditgarantier. En förändrad situation på kreditmarknaden kan innebära betydande svårigheter för tidningsföretagen.

Presstödsnämnden och *Föreningen Centerpress* är positiva till att teknisk samverkan mellan tidningsföretagen främjas. Samtidigt är de måna om att reglerna för utvecklingsstödet inte utformas så att företag som inte lyckas uppbringa en samarbetspartner förvägras stöd. Man föreslår att reglerna för utvecklingsstödet utformas på i princip samma sätt som de nuvarande reglerna för låneverksamheten. Även *A-pressen* förordar ett särskilt stöd till tidningar som trots egen vilja nekats samarbete. Presstödsnämnden bör handlägga och avgöra sådana frågor. A-pressen anser också att dagens möjlighet för tidningar att få ett tidsbegränsat annonssamverkansbidrag bör finnas kvar i det nya presstödssystemet även om bidraget utnyttjats i ringa utsträckning tidigare.

Samtryckningsbidrag

Dagstidningskommittén föreslår ett särskilt samtryckningsbidrag för att främja tidningsföretags köp av tryckeritjänster hos en annan tidning. *Statskontoret* tillstyrker förslaget, medan *Högerpressens Förening* avstyrker. *Presstödsnämnden* anser att det klart måste framgå att samtryckningsbidraget endast kan beviljas då en tidning upphör med egen tryckning och inte bara byter tryckeri. Vidare är det, enligt nämnden, inte nödvändigt att bidraget utgår med samma belopp till de samverkande tidningarna. Det företag som får avvecklingskostnader bör kunna ges större bidrag än det företag som ska utföra legotryckningen.

Övriga investeringar

Dagstidningskommittén menar att utvecklingsstöd skall kunna lämnas till andra särskilda rationaliseringsprojekt som är avsedda att förbättra tid-

ningsföretagens ekonomi på längre sikt. *Föreningen Centerpress* betonar behovet av stöd till små och medelstora tidningar som opererar på lokalt begränsade marknader och som är trängda av större region- eller över-spridda tidningar. Enligt föreningen vore det fel att lägga fast att en tidning som fått detta stöd en gång aldrig mer skulle kunna erhålla stöd. Man hänvisar till den snabba tekniska och konkurrensmässiga utvecklingen. *RRV* avstyrker förslaget om stöd till "övriga investeringar" av samma skäl som man avvisar stödet till förpressinvesteringar. Beträffande den här stödformen framgår det inte heller av betänkandet om tidningarna själva skulle bidra till investeringarna eller om staten skulle stå för hela kostna-den, påpekar *RRV*.

Utbildningsinsatser

Dagstidningskommittén föreslår ett stöd till utbildning i tidningsledning inom ramen för utvecklingsstödet. Högst 5 milj. kr. får avsättas. I avvaktan på att verksamheten skall komma i gång bör särskilda utbildningsinsatser kunna få statligt bidrag. *UHÄ*, *statskontoret*, *SPK*, *TU*, *Journalistförbundet*, *TCO*, *HTF*, *Grafiska fackförbundet*, *Handels och Konsumentmarknadspress* ser i huvudsak positivt på kommitténs förslag på denna punkt.

UHÄ anser, i liket med sina remissinstanser, att kommitténs förslag är väl motiverat. Enligt *UHÄ* bör utbildningen i tidningsledning förläggas till högskolan. Man pekar på vikten av att utbildningen ges forskningsanknytning och att den blir tvärvetenskaplig. Inom högskolan finns en god beredskap att delta i utvecklingen av utbildningen och att anordna den. *UHÄ* hänvisar bl. a. till att man vid universiteten i Stockholm och Göteborg genom sammanslagningar skapar nya institutioner för utbildning inom journalistik och masskommunikation.

SPK anser att en förbättrad utbildning av tidningsföretagens personal är en konkurrensneutral åtgärd i den mån den riktas till hela branschen och inte bara till stödmottagande tidningars personal. *SPK* anser därför att det statliga stödet bör inriktas på att förstärka berörda högskoleresurser och inte utgå selektivt i branschen. *Statskontoret*, som tillstyrker att en del av utvecklingsstödet avsätts för utbildningsinsatser, anser däremot att lämpliga personer utkristalliserar sig först efter några år i yrkeslivet. Den linje som företräds av dagstidningskommitténs reservanter är därför mer realistisk. Utbildningen av tidningsledare är i första hand en uppgift för branschen.

Journalistförbundet anser att det finns ett stort behov av utvecklad kompetens inom tidningsbranschens olika yrkesområden. Ett särskilt problem är att tidningsledare i alltför stor utsträckning rekryterats utan att de haft någon som helst kännedom om det speciella med ett tidningsföretag. *TCO*, *HTF* och *Grafiska fackförbundet* förordar ett samlat grepp om alla tidningsanställdas utbildningsbehov. *TCO* och *HTF* anser att en övergripande högskoleutbildning med den inriktning som kommittén föreslår är viktig. *Grafiska fackförbundet* förordar en utbildning i högskolans regi för samtliga tidningsanställda. Utan välutbildade yrkesarbetare i den tekniska produktionen blir det hela en halvmesyr. Förbundet anför att de resurser

som dagstidningskommittén föreslår, 5 respektive 2 milj. kr., inte löser branschens övergripande brist på utbildningsresurser. *Handels* menar att en utbildning, med den inriktning som kommittén föreslår, bör komma alla dagstidningar till del. *Factu* och *Konsumentmarknadspress* stöder kommitténs förslag men anser samtidigt att en satsning på utbildning i tidningsledning även bör inkludera fackpressen. Journalistförbundet, HTF, Grafiska fackförbundet, Handels och *Factu* anger sig vara beredda att medverka i utformningen av utbildningen.

LO anser att det praktiskt taget alltid är *LO*-grupperna som får minst resurser till personalutbildning. Visst kan det vara motiverat att ge ledande befattningshavare en specialanpassad utbildning men det är viktigt att det även satsas på *LO*-grupperna. Under en övergångstid kan man möjligen använda presstödsmedel till utbildningsinsatser. På sikt bör dock detta ske över ordinarie utbildningsbudget. *A-pressen* anser att presstödet kan användas bättre, även om ett utbildningsstöd fyller en viss funktion. *A-pressen* föreslår att beloppet för utbildning i stället tillförs driftsstödet.

RRV finner inte tillräckliga skäl för den utvidgning av det statliga presstödet som det innebär att högst 5 milj. kr. årligen skall avsättas för utbildningsinsatser. Tvärtom bör antalet stödformer inom presstödet begränsas, anser *RRV*. *Föreningen Liberal Press* anser att tidningsbranschens utbildningsbehov bör behandlas inom ramen för det allmänna utbildningsutbudet och inte i samband med det statliga presstödet. *FLT* och *TU:s reservanter* menar att eventuella utbildningsinsatser hellre bör tillföras ordinarie utbildningsinstitutioner, t.ex. Dagspresskollegiet vid Göteborgs universitet. *Högerpressens Förening* avvisar att staten skulle medverka i tidningsledares utbildning.

Samdistributionsrabatt

Dagstidningskommittén föreslår att samdistributionsrabatten höjs med 35 % för att säkra distributionssystemets fortbestånd. Antalet rabattnivåer ökas från tre till fyra och öresbeloppen på varje nivå höjs.

Presstödsnämnden, *SPK*, *LO* och *Föreningen Centerpress* tillstyrker förslaget. Presstödsnämnden uppmärksammar dock att kostnaden för samdistributionsrabatten blir större än dagstidningskommittén redovisar i betänkandet. Kommittén har inte tagit hänsyn till sitt eget förslag att betrakta varje edition med eget namn som en självständig tidning. Det innebär att antalet tidningar, och därmed kostnaderna, ökar. *SPK* anför att systemet med samdistributionsrabatt är enkelt och utan påtagliga nackdelar i konkurrenshänseende. Verket har dock inga särskilda synpunkter när det gäller höjningen av ersättningen. *LO* understryker vikten av att utvecklingen på detta område följs, så att lämpliga åtgärder kan vidtagas om tendenser till uppluckring av samdistributionssystemet skulle visa sig.

Föreningen Liberal Press, *PS Distributions AB*, *Tidningstjänst AB* och *TU* anser att den förslagna nivåhöjningen sannolikt är för liten för att undanröja hotet att tidningar som är dominerande inom sitt utgivningsområde kan få ett bättre ekonomiskt utfall genom att upphöra med samdistributionen. *PS Distributions AB* föreslår en betydligt större höjning av

rabatten samt att höjningen träder i kraft snarast möjligt. Tidningstjänst AB anser att rabatten bör återges det reella värde den hade för tidningsföretagen år 1980. TU hemställer att rabatten räknas upp med ytterligare 20 milj. kr. till 100 milj. kr. TU har ingen erinran mot att rabattskalan delas in i fyra klasser, under förutsättning att nyssnämnda kostnadshöjning fördelas så att de angivna öresnivåerna höjs med samma procenttal.

A-pressen motsätter sig en höjning av samdistributionsrabatten om inte den totala ramen för presstödet höjs samtidigt. Det är inte rimligt att det generella bidraget, vilket främst kommer de ekonomiskt starka högtäckningstidningarna till del, ökar på bekostnad av det selektiva driftsbidraget till de ekonomiskt utsatta lågtäckningstidningarna. *A-pressen* anser att samdistributionen borde kunna fortsätta utan ekonomiskt tillskott. Man hänvisar till det starka verbala stöd för samdistribution som branschorganisationen gett uttryck för. *A-pressen* föreslår i stället för ökade anslag en regel om reducerad annonsskatteförmån. Den tidning som bryter sig ur samdistributionen bör få betala den högre annonsskatten på 11 %.

Högerpressens Förening finner det omotiverat att höja samdistributionsrabatten eftersom tidningarna vinner på en sådan samverkan även utan rabatten. Föreningen anser samtidigt att samdistributionsrabatten är en principiellt godtagbar stödform, då den är generell och rättvis. Även *TU:s reservanter* motsätter sig en höjning av samdistributionsrabatten. Man anser att regelsystemet för rabatten bör ändras så att fria affärsuppgörelser mellan tidningarna möjliggörs.

FLT menar att samdistributionsrabatten helt bör utgå ur presstödet. Det är inte tillflödet av mera stödpengar som avgör om samdistributionen skall överleva eller inte, utan möjligheterna att lokalt och regionalt kunna anpassa organisationsstruktur och affärsvillkor. I den händelse att samdistributionsrabatten ändå kommer att höjas, instämmer *FLT* i ledamoten Per-Olof Hansons reservation till kommitténs betänkande om att ett maximibelopp på 4 milj. kr. bör sättas för enskilda tidningar.

Kommittén anger att samdistributionsföretagen får anlita en underentreprenör, som exempelvis ett tidningsföretag eller ett företag som ingår i en koncern med ett tidningsföretag, om presstödsnämnden och alla berörda tidningar godtar förfarandet. *TU* framhåller i sammanhanget vikten av att formerna för samdistributionen är sådana att de tillgodoser alla deltagande tidningars intressen. *A-pressen* förordar en regeländring. Man motsätter sig att samdistributionsföretag anlitar det stora tidningsföretaget på orten som underentreprenör. All distributionspersonal bör vara anställd direkt av distributionsföretaget. Möjligheterna till insyn och påverkan bör vara likvärdiga för alla tidningsföretag som anlitar distributionsföretaget.

Factu och *Konsumentmarknadspress* yrkar att dagspressens distributörer medges att träffa avtal om fysisk samdistribution även med tidningar som ej erhåller samdistributionsrabatt. Man finner det orimligt om press som inte omfattas av denna stödform kategoriskt uteslängs från fysisk samdistribution med dagstidningar även om det skulle vara av ekonomiskt intresse för alla parter. *Swedma*, som anser att annonser och andra reklammedier skall kunna tillhandahållas under samma konkurrensbetingelser, förordar att avsändare och medier bör behandlas lika vad gäller bl. a.

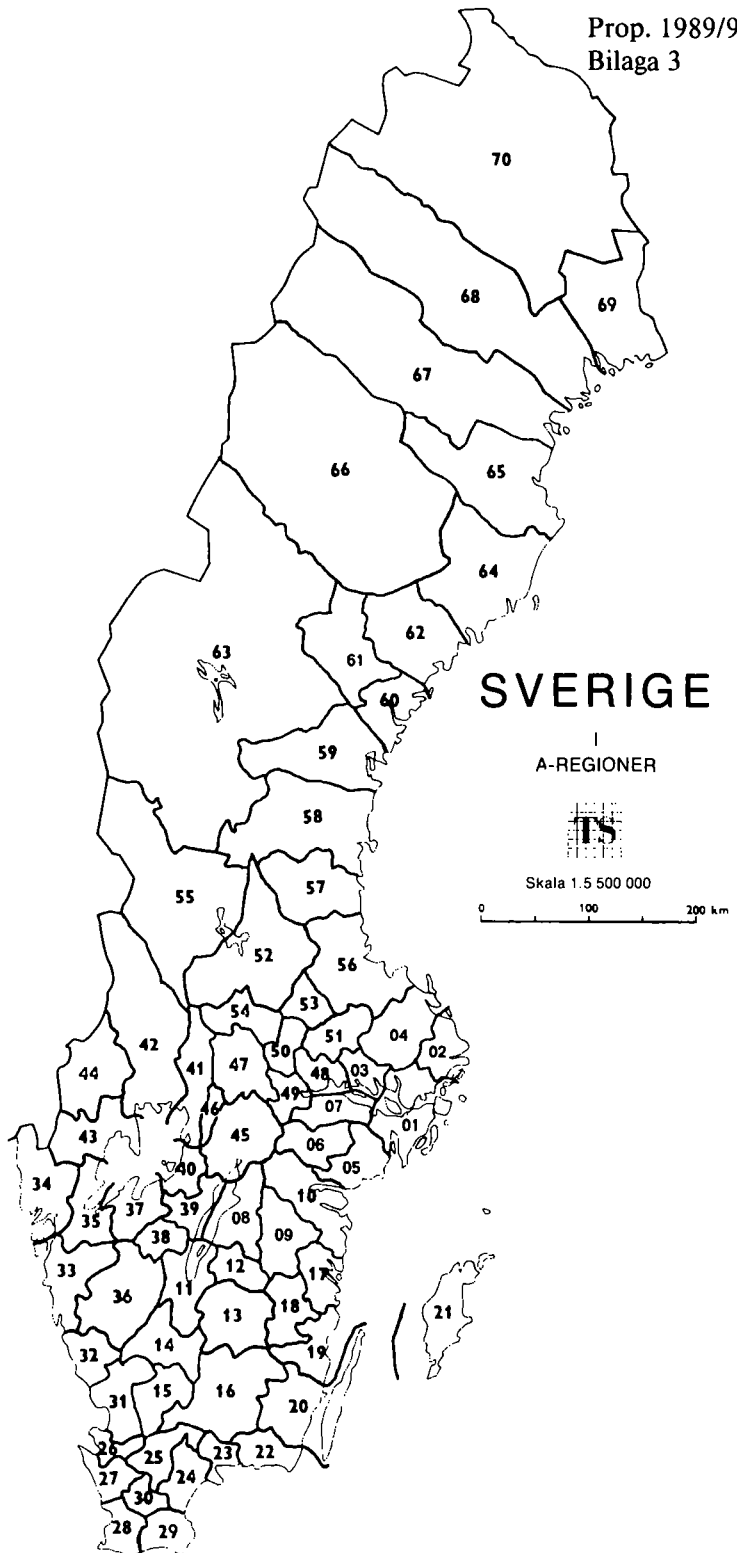
distributionskostnader. *Presstödsnämnden* hänvisar till förslaget om dagstidningsdefinition som utesluter tidningen Dagens Industri. Som nuvarande bestämmelser för samdistributionsrabatten är konstruerade skulle Dagens Industri inte bara gå miste om samdistributionsrabatten utan också möjligheten att samdistribueras med andra morgontidningar. Syftet med den bestämmelsen är att utesluta annonstidningar. Nämnden föreslår att detta beaktas i den fortsatta behandlingen av kommitténs förslag, så att inte det snävare dagstidningsbegreppet resulterar i att Dagens Industri uteslås från samdistribution med övriga morgontidningar.

Faktaunderlag, uppföljning m. m.

Dagstidningskommittén föreslår att en databas upprättas hos presstödsnämnden för insamling av relevanta uppgifter om tidningsföretagen. *Presstödsnämnden* stöder förslaget och tillägger att den av nämnden utgivna Dagspressrapporten bör ges ut även i fortsättningen och dessutom kompletteras med uppgifter om förändringar i tidningsägandet. *Statskontoret* anser att förslaget ligger i linje med kraven på statsförvaltningen i övrigt. När nu kommitténs arbete är slutfört finns det även anledning att aktualisera presstödsnämnden i den diskussion som statskontoret tidigare fört om en samordning av de s. k. små mediemyndigheterna. *Föreningen Liberal Press* finner det angeläget att ett statligt organ noga följer utvecklingen på dagspressens område.

A-REGIONER

- 01 Stockholm/Södertälje
- 02 Norrtälje
- 03 Enköping
- 04 Uppsala
- 05 Nyköping
- 06 Katrineholm
- 07 Eskilstuna
- 08 Mjölby/Motala
- 09 Linköping
- 10 Norrköping
- 11 Jönköping
- 12 Tranås
- 13 Eksjö/Nässjö/Vetlanda
- 14 Värnamo
- 15 Ljungby
- 16 Växjö
- 17 Västervik
- 18 Hultsfred/Vimmerby
- 19 Oskarshamn
- 20 Kalmar/Nybro
- 21 Visby
- 22 Karlskrona
- 23 Karlshamn
- 24 Kristianstad
- 25 Hässleholm
- 26 Ängelholm
- 27 Helsingborg/Landskrona
- 28 Malmö/Lund/Trelleborg
- 29 Ystad/Simrishamn
- 30 Eslöv
- 31 Halmstad
- 32 Falkenberg/Varberg
- 33 Göteborg/Älvsjö
- 34 Uddevalla
- 35 Trollhättan/Vänersborg
- 36 Borås
- 37 Lidköping/Skara
- 38 Falköping
- 39 Skövde
- 40 Mariestad
- 41 Kristinehamn/Filipstad
- 42 Karlstad
- 43 Säffle/Åmål
- 44 Ärvika
- 45 Örebro
- 46 Karlstoga
- 47 Lindsberg
- 48 Västerås
- 49 Köping
- 50 Fagersta
- 51 Sala
- 52 Borlänge/Falun
- 53 Ävesta/Hedemora
- 54 Ludvika
- 55 Mora
- 56 Gävle/Sandviken
- 57 Bollnäs/Söderhamn
- 58 Hudiksvall/Ljusdal
- 59 Sundsvall
- 60 Härnösand/Kramfors
- 61 Sollefteå
- 62 Örnsköldsvik
- 63 Östersund
- 64 Umeå
- 65 Skellefteå
- 66 Lycksele
- 67 Piteå
- 68 Luleå/Boden
- 69 Haparanda/Kalix
- 70 Kiruna/Gällivare

Propositionen	
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 mars 1990.	3
1 Inledning	3
2 Presspolitikens förutsättningar	4
2.1 Mångfald och konkurrens	4
3 Tidningsbranschens utveckling	5
3.1 Marknadsutveckling, annonskonjunktur m. m.	5
3.2 Teknisk utveckling	5
4 Definitioner	7
4.1 Dagstidningsbegreppet	7
4.2 Hur stödberättigade dagstidningar kan särskiljas (editionsregler)	9
5 Driftsstöd	12
5.1 Stödformens allmänna inriktning	12
5.2 Driftsstödets storlek	14
5.3 Allmänt driftsstöd till hög- och medelfrekventa tidningar	15
5.3.1 Kvalifikationskriterier	15
5.3.2 Ny beräkningsmetod	17
5.3.3 Bidragssats för högfrekventa storstadstidningar	18
5.3.4 Bidragssats för andra högfrekventa och samtliga medelfrekventa tidningar	19
5.4 Allmänt driftsstöd till lågfrekventa tidningar	19
5.4.1 Kvalifikationskriterier	19
5.4.2 Beräkningsmetod och stödbelopp	22
5.5 Särregler	23
5.5.1 Begränsat driftsstöd	23
5.5.2 Driftsstöd i särskilda fall	25
5.6 Avveckling av driftsstöd	28
5.7 Reduktion av stödbelopp i särskilda fall m. m.	28
5.7.1 Företag med särskilt goda resultat	29
5.7.2 Vinstutdelning	30
5.7.3 Pantförskrivning	31
5.7.4 Möjligheten att hålla inne beviljat driftsstöd	31
6 Utvecklingsstöd	32
6.1 Inledning och allmänna grunder	32
6.2 Stöd till förpressinvesteringar	35
6.3 Stöd till samverkan vid gemensamma investeringar i tryckerianläggningar	37
6.4 Stöd till samverkan genom legotryck	40
6.5 Stöd till övriga investeringar	42
6.6 Stöd till utbildning i tidningsledning	43
7 Distributionsstöd	44
8 Övergångsbestämmelser	46
8.1 Övergångsbestämmelser inom driftsstödet	46
8.2 Övergångsbestämmelser inom utvecklingsstödet	47
8.3 Övergångsbestämmelser inom distributionsstödet	48
9 Indirekta förmåner	48
9.1 Befrielse från mervärdesskatt	48
9.2 Reducerad reklamskatt	48
10 Tidningstaxan och postens tidningsrörelse	49
11 Samhällsannonsering	50

12 Faktaunderlag, uppföljning m. m	50
13 Anslagsberäkningar för budgetåret 1990/91	52
H 4. Presstödsnämnden och taltidningsnämnden	52
H. Driftsstöd till dagspressen	53
H. Utvecklingsstöd till dagspressen	54
H. Täckande av förluster vid statlig kreditgaranti till dagspressen	55
H. Distributionssstöd till dagspressen	56
14 Hemställan	56
15 Beslut	57

Bilagor

1 Dagstidningskommitténs sammanfattning av betänkandet (SOU 1988:48) Reformerat presstöd	58
2 Sammanställning av remissyttranden över dagstidningskommitténs betänkande (SOU 1988:48) Reformerat presstöd	63
3 Indelning av Sverige i A-regioner	87

